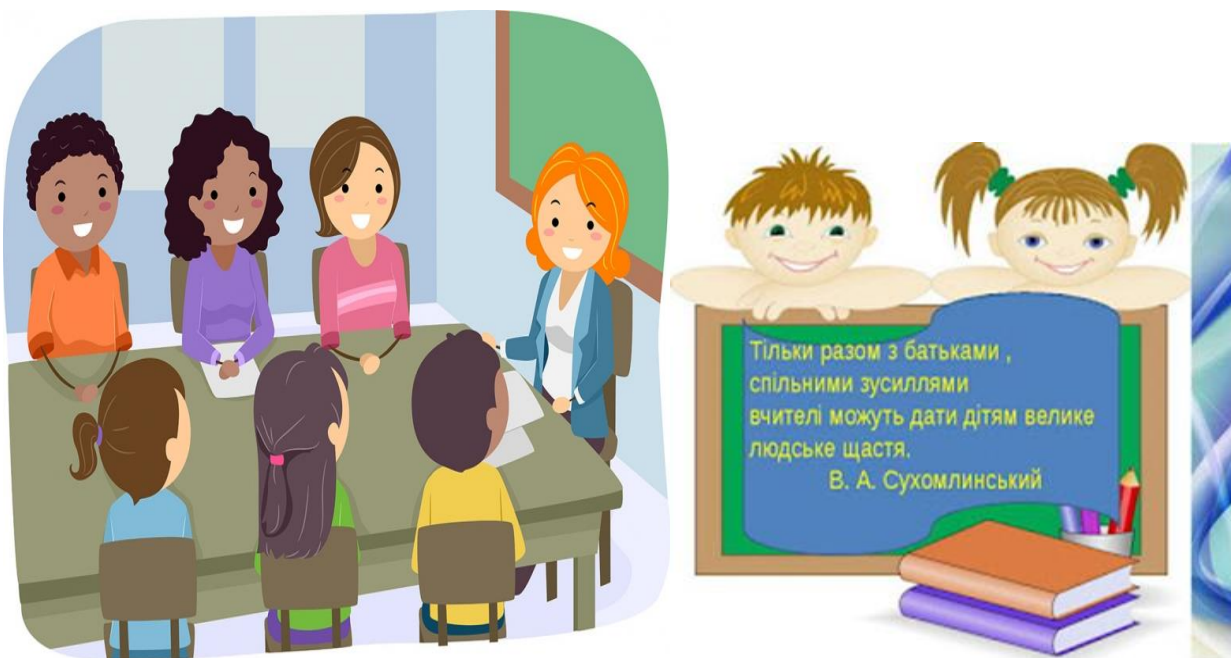

Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації.
Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Батьківські зустрічі

(I частина)

Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Протокол № від

Укладачі:

Добровольська Людмила Насибівна, завідувачка відділу початкової освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Андросова Вікторія Олександрівна, методист відділу початкової освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Рецензенти:

Гаряча Світлана Анатоліївна, завідувачка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук;

Опалко Наталія Миколаївна, учитель початкових класів Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №32 Черкаської міської ради Черкаської області, учитель-методист.

Педагогіка партнерства – ключовий компонент Нової української школи, яка базується на співпраці, взаємодії між учнями, учителями та батьками.

Саме спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками і є основою педагогіки партнерства.

Педагогіка партнерства включає елементи неформального спілкування, постійної комунікації, допомоги й участі батьків у навчальному житті своїх дітей, в організації тематичних та позашкільних заходів, проведенні свят.

До ефективних форм налагодження партнерських взаємин в закладі загальної середньої освіти відносять батьківські зустрічі, навчальні тренінги, педагогічні практикуми, ділові ігри, круглі столи, дискусії, індивідуальні зустрічі.

У методичному посібнику представлені розробки батьківських зустрічей, запропоновані учителями початкових класів Черкаської області – учасниками тренінгів з підготовки до роботи в умовах Нової української школи.

Для вчителів початкових класів, вихователів групи подовженого дня, студентів педагогічних закладів освіти.

Зміст

№	Назва тренінгового заняття	Сторінки
1	Вступ	4
2	Знайомство з класною спільнотою	5-9
3	Успішна адаптація – умова гармонійного розвитку першокласника	9-15
4	Ми – першокласники	15-21
5	Гра-тренінг «У родинному колі»	21-23
6	Батьки і діти	23-28
7	Перший раз у 1 клас	28-31
8	Адаптація першокласників до навчання у школі	31-35
9	Будуємо партнерські відносини між учителями та батьками	35-38
10	Вплив позитивних та негативних емоцій на здоров'я першокласника	38-43
11	До школи залюбки	43-46
12	Дитина – дзеркало своїх батьків	46-51
13	Допоможемо дитині стати успішним школярем	52-54
14	Зустріч з батьками першокласників	55-56
15	Ефективне спілкування зі своєю дитиною	56-57
16	Тепло батьківських рук	58-59
17	Мозаїка батьківського виховання	59-61
18	Роль партнерського спілкування у вихованні дітей	61-62
19	Школа – середовище співпраці вчителя, учнів та батьків	62-64
20	Без здоров'я – немає щастя	64-67
21	Мандрівка до Нової української школи	67-69
22	Крок до дитини	69-72
23	Здорове харчування - здоров'я дитини	72-75
24	Щасливі батьки – щасливі діти	75-77
25	Знайомство з батьками	77-79
26	Нерозлучні друзі – батьки і діти	79-83
27	Будьмо знайомі!	83-86
28	У перший клас - уперше	86-87
29	Шкільний день першокласника	88-89
30	стежиною батьківської мудрості	89-91
31	Сім'я- це пристань і гавань	91-92
32	Мудрі батьки – щасливі діти	92-96
33	Вплив сім'ї на успішне навчання дитини	96-102
34	Чи добре я знаю свою дитину?	102-105
35	Щасливий я – щаслива сім'я	105-108
36	Використана література	109

Вступ

Педагогіка партнерства – це один із ключових компонентів Нової української школи. Вона ґрунтується на взаємодії між учнями, учителями і батьками. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Термін «педагогіка партнерства» визначають як систему взаємин, які відбуваються у процесі певної спільної діяльності всіх учасників освітнього процесу. Це і спосіб взаємин, за яких зберігаються права кожної із сторін, чітко узгоджені і злагоджені дії учасників освітнього процесу, що ґрунтуються на засадах взаємовигоди та рівноправності; це чітко визначена система стосунків усіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, вчителів), яка організовується на принципах добровільності й спільних інтересів.

Педагогіка партнерства повинна ґрунтуватися на повазі й рівноправності всіх учасників, дотримуючись визначених норм та враховуючи ціннісні орієнтири кожної із сторін.

Засади педагогіки партнерства є основоположними для взаємин батьків та вчителя. Адже саме поведінка дорослих, їхні вчинки і слова є для дітей прикладом для наслідування. Вони впливають на світогляд школярів, на сприйняття ними своєї суспільної ролі, на уявлення про значення навчання у нашому житті.

В рамках педагогіки партнерства взаємодія між учителем, батьками та школярами включає елементи постійної комунікації, неформального спілкування, допомоги й участі батьків в організації та проведенні свят, тематичних та позашкільних заходів, у навчальному житті своїх дітей.

До ефективних форм налагодження партнерських взаємин в закладі загальної середньої освіти відносять навчальні тренінги, педагогічні практикуми, батьківські зустрічі, круглі столи, ділові ігри, дискусії, індивідуальні зустрічі.

Завдяки дієвим формам партнерських взаємин всі учасники отримують нові корисні знання та формують позитивний досвід вирішення проблем, ознайомлюються з найбільш ефективними стратегіями розв'язання навчальних та педагогічних ситуацій, обмінюються думками задля вирішення конкретних проблем, висловлюють власні зауваження та аргументи.

У методичному посібнику запропоновані розробки батьківських зустрічей, які були підготовлені вчителями початкових класів Черкаської області, учасниками тренінгів з підготовки до роботи в умовах Нової української школи.

Вчителями були представлені розробки, які стосуються тем успішної адаптації першокласників, побудови партнерських відносин між учителями і батьками, ефективного спілкування з дітьми, про здорове харчування дітей, впливу сім'ї на успішне навчання учнів тощо.

Матеріали можна використовувати для проведення батьківських зустрічей, тренінгів для батьків, практикумів, дискусій.

Обираючи завдання та вправи із запропонованих матеріалів, учитель має можливість брати їх за основу, вносити власні зміни та адаптувати до свого класного колективу учнів початкової школи.

Виконуючи завдання та вправи, батьки в ігровій формі знайомляться з різними поняттями (освітній процес, навчальні осередки, інтегроване навчання), навчаються будувати стосунки на довірі до іншої особистості, обирати правильне рішення, відстоювати свою позицію, доводити свою думку, аргументувати її, дізнаватися більше про вікові та індивідуальні особливості учнів тощо.

Методичний посібник буде цікавий для педагогів, які працюють початкової школи.

ЗНАЙОМСТВО З КЛАСНОЮ СПІЛЬНОЮ

Мета та завдання тренінгу: знайомство, згуртування групи, налаштування на спільну роботу; ознайомлення з НУШ, навчання ефективним способам спілкування; дати батькам можливість поділитися своїм досвідом сімейного виховання і підвести їх до аналізу особистого педагогічного досвіду; підвищувати психолого – педагогічну компетентність батьків у питаннях дитячо – батьківських стосунків, залучати батьків до організації навчально–виховного процесу, зацікавлюючи їх шкільним життям дітей, розвиток навичок рефлексії у батьків.

Результати навчання

Наприкінці заняття учасники:

- ознайомляться з особливостями освітньої реформи; зі структурою уроків;
- продемонструють готовність допомагати вчителю у створенні сприятливої психологічної атмосфери у класі, проведенні занять.

Обладнання:

- мультимедійне обладнання;
- кольорові олівці, ручки, маркери, роздатковий матеріал для батьків.

Рекомендації до організації освітнього простору

- Розстановка стільців колом;
- відповідна розстановка парт для роботи в групах

№ п/п	Орієнтовний план
I	Вступна частина. Ранкове коло 1. Привітання 2. Знайомство 3. Щоденні новини Перегляд відео Запитання для обговорення Слово вчителя 4. Обмін інформацією Вправа «Займи позицію»
II	Основна частина 1. Вправа «Дерево змін» 2. Повідомлення вчителя 3. Тестування 4. Вправа «Шлях до примирення» 5. Вправа «Яблучко від яблунки» 6. Руханка «Годинник» 7. Колективно-творча робота 8. Вправа «Проектуємо»
III	Заключна частина 1. Заповнення анкет 2. Вправа «Скринька запитань» 3. Рефлексія

I. Вступна частина. Ранкова зустріч

Наша зустріч буде незвичайною - кожен з Вас стане не тільки слухачем, а ще й активним учасником зібрання. Адже тепер ми з вами - партнери у дуже важливій справі: маємо допомогти вашим дітям опанувати основи наук. А щоб ви могли познайомитися і налаштуватися на цікаву діяльність, пропонуємо розпочати з етапу, яким рекомендовано відкривати кожен навчальний день з дітьми – з ранкової зустрічі.

Тож нині ви маєте змогу ненадовго зануритися в атмосферу, в якій працюватимуть ваші діти щодня.

1. Привітання

Мета: познайомити учасників; сприяти згуртованості групи та створенню комфортної атмосфери для успішної роботи.

Обладнання: смайлики, фломастери.

Інструкція. На столі ви маєте смайлики-усмішки. Напишіть на ньому своє ім'я. Підніміть смайлик, якщо твердження стосується вас:

- маєте доньку;
- маєте сина;
- вашій дитині шість років;
- вашій дитині сім років;
- ваша дитина готова до школи;
- ваша дитина вихована;
- ваша дитина вміє слухати, чути;
- ваша дитина товариська.

2. Знайомство

- Візьміть аркуш паперу та фломастер, обведіть свою руку і на пальцях напишіть:

- на 1-му — «Мене звати...»
- на 2-му — «Мою дитину звати...»
- на 3-му — «Моїй дитині ... років»
- на 4-му — «Моя дитина любить...»
- на 5-му — «Я люблю свою дитину ... »

- По черзі представте себе та свою дитину.

3. Щоденні новини

Наступний етап, яким має починатися день у новій школі-щоденні новини. У цей час учитель повинен налаштувати дітей на тему дня або дати їм можливість обміркувати події попередніх днів.

Ви ж, шановні батьки, сьогодні дізнаєтесь про те, як буде організовано навчання ваших дітей згідно з новими підходами сучасної української школи.

Дехто, можливо, збентежений новаціями, переживає через зміну підходів до навчання. Але зміни в освіті вже назріли, тому що за старих підходів більше половини дітей не засвоюють шкільну програму, і значна їх частина втрачає мотивацію до навчання ще в перші два роки.

Перегляд відео

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/Sud-nad-sistemoy-obrazovaniya/>

Запитання для обговорення:

- Яка головна думка цього відео?
- З чим ви можете погодитись, а з чим - ні?

Слово вчителя:

Сучасні діти народилися в епоху швидких змін, вони живуть в часи, коли необхідно вчитися упродовж життя. Тому школа повинна, насамперед, зберегти мотивацію до навчання, навчити дітей вчитися самостійно із задоволенням і без надмірних зусиль. Школа повинна готувати дітей до дорослого життя. Наразі на ринку праці цінується не так конкурентність, як вміння працювати в команді. В зв'язку зі зменшенням кількості великих підприємств, збільшується кількість невеликих організацій, які працюють за проектним методом (коли група фахівців збирається для виконання певного проекту). У таких випадках на перший план виходить здатність до співпраці, колективної роботи. Для розвитку таких навичок в школах починають широко застосовувати методи групового навчання, коли діти працюють в групах, в парах, спільно виконують завдання, працюють над проектами. А щоб ви отримали повне уявлення про методи навчання і не дивувалися, коли діти розповідатимуть вам про уроки в школі, ми сьогодні проведемо нашу зустріч у формі такого заняття.

4. Обмін інформацією

Однією зі складових ранкової зустрічі, що проводитиметься щодня з учнями, є обмін інформацією.

Шановні батьки! Я впевнена, що в кожній родині активно обговорюються зміни, які відбуваються в НУШ. Пропоную Вам поділитися одне з одним тим, що Вам відомо про ті зміни, які чекають українську освіту.

Вправа «Займи позицію»

Мета: показати відмінне ставлення батьків на зміни в освіті.

Обладнання: різнокольорові стікери, шкала ставлень.

Інструкція. У кожного з Вас є своє бачення з цієї проблеми, кожен має свою точку зору. Ви маєте стікери «підручник». Висловіть за їхньою допомогою своє ставлення щодо змін в освіті, зокрема-до Нової української школи на шкалі ставлень. Максимальний бал -5.

Ми бачимо, що ставлення до змін в освіті неоднозначне. Мета нашого сьогоднішнього тренінгу допомогти вам зрозуміти та осмислити очікувані зміни.

II. Основна частина

1. Вправа «Дерево змін, вражень»

Мета: ознайомити з основними положеннями Концепції Нової української школи.

Обладнання: відео про Нову українську школу, листочки жовтого, зеленого кольорів для дерева змін.

Інструкція. Пропоную вам відео, що допоможе порівняти традиційне навчання та навчання в НУШ.

На зелених листочках напишіть корисне, позитивне враження щодо змін у НУШ, а на листочках жовтого кольору – негативне. Обміняйтесь враженнями, розмістивши листочки на дереві змін та вражень.

2. Повідомлення вчителя. Що чекає на першокласників НУШ

Основне завдання початкової школи – забезпечити компетентнісний підхід. Тобто зробити так, аби діти змогли використовувати набуті в школі знання, вміння та навички на практиці у повсякденному житті. Тепер діти менше сидять за партами - вони мають змогу виконувати завдання на килимку, рухатися, грати, працювати в колі, групах, парах. Предметних уроків стало менше. Залишилися як окремі дисципліни українська мова, іноземна мова, математика, фізкультура та мистецтво. Знання з решти освітніх галузей діти отримуватимуть на уроках курсу «Я досліджую світ». Навчання поділено на тематичні тижні. Першокласникам не задають домашніх завдань. Навчання у початковій школі поділяють на два періоди: адаптаційно-ігровий (1-2 класи), основний (3-4 класи). На цьому шляху ми, маємо тісно співпрацювати. Лише за злагоджених, партнерських дій усіх нас можна досягти високих результатів.

- Та чи готові Ви стати батьками першокласника? Питання в емоційній готовності. Для цього проведемо невеличкий тест.

3.Тестування

Мета: самодіагностика батьків щодо емоційної готовності стати батьками першокласників.

Обладнання: тести.

Інструкція. Перед вами - 10 запитань. Пропоную закреслити лише ті номери запитань, на які ви даєте позитивну відповідь.

Тест

1. Мені здається, що моя дитина вчитиметься найгірше.
2. Я вважаю, що моя дитина часто кривдитиме інших дітей.
3. На мою думку, чотири уроки - непосильне навантаження для маленької дитини.
4. Важко бути впевненим тому, що вчителі молодших класів добре розуміють дітей.
5. Важко уявити, що першокласник може швидко навчитися писати, лічити і читати.
6. Моя дитина губиться, коли до неї звертається незнайома доросла дитина.
7. Початкова школа, на мою думку, не спроможна чого-небудь навчити дитину.
8. Я турбуюся, що однокласники дражнитимуть мою дитину.
9. Мій малюк, на мою думку, значно слабший за своїх однолітків.

10. Вважаю, що вчителька не має можливості оцінювати успіхи кожної дитини.

- Скільки у вас закреслених цифр?

Якщо кількість закреслених відповідей 4 або менше, то у вас є всі підстави оптимістично зустріти перше вересня, ви готові бути батьками першокласника.

Якщо кількість закреслених цифр 5 – 8, то вам бажано краще підготуватися до можливих труднощів.

Якщо кількість закреслених цифр 8 – 10, замисліться над своїми відповідями ще раз, можливо, вам варто порадитися з психологом. Для цього ще маєте час.

- Отже, ви мали змогу відчутти та зрозуміти свій психологічний стан на порозі нового періоду життя вашої дитини. Уявіть, наскільки вищим є цей поріг хвилювання та тривожності у шестирічної дитини. Адже для неї змінюється все: новий колектив, нові стіни, нове оточення. Ви маєте підтримати та заспокоїти її у цей складний період, любити, цінувати та поважати свою дитину такою, яка вона є, адже вона - особистість.

4. Вправа «Шлях до примирення»

1. Якою я хочу бачити свою дитину?
2. Що я роблю для цього?
3. Як мама, я ніколи...

Учасники пишуть на метеликах та ліплять на ватман

5. Вправа «Яблучко від яблуньки»

Ви часто запитуєте себе: «Чому моя дитина виросла такою неслухняною?», «Чому вона стала такою байдужою до всього?» або говорите «Постійно він потрапляє в неприємні ситуації», «Зовсім знахабнів, постійно грубіянить» тощо. Чому так трапляється, невже не догледіли? Не завжди. Бувають випадки, коли батьки приділяють своїм дітям досить багато часу, а вони все одно неслухи, проявляють неповагу тощо. В цій ситуації спрацьовує фактор «власного прикладу». Щоб розібратися в ситуації краще, пропоную вам написати на листках у формі яблука справа - свої негативні риси характеру, поведінки, а зліва – свої негативні риси характеру, поведінки, які ви помічає в своїй дитині. Після того, як батьки виконають завдання, вчитель прикріплює яблука на ватман, на якому зображено яблуню.

Обговорення:

- Чи важко було написати свої недоліки в характері?
- Чи побачили ви недоліки вашого характеру, які є і у вашої дитини?

Вчитель. Як говориться в народній приказці: «Яблучко від яблуньки не далеко падає». Тож, перш ніж карати своїх дітей за їх слова та вчинки, ставити собі запитання: «Чому він виріс таким неслухом та неробом?», потрібно спочатку поглянути на свої недоліки та почати виховання дитини з себе.

А зараз пропоную трішки перепочити. Для зняття фізичного та психоемоційного напруження проведемо руханку.

6. Руханка «Годинник»

Принцип: вчитель пропонує уявити, що колектив класу – це величезний годинник, який працює за відповідним сигналом педагога.

Запропонуйте батькам розрахуватись по порядку (кожен має запам'ятати свій порядковий номер).

Потім учитель називає час, наприклад, 10 годин 12 хвилин (той, у кого порядковий номер означає години, має плеснути у долоні, у кого хвилини – стрибнути). Той, хто помилився, вибуває з гри.

7. Колективно-творча робота

Розгляньмо останню складову ранкової зустрічі — групове заняття.

Мета: створити модель щасливої, на думку батьків, дитини.

Обладнання: мелодія для релаксації, стікери, фломастери.

Інструкція. Пропоную вам заплющити очі (*лунає мелодія для релаксації*), пригадати свою дитину. Які слова спадають вам на думку, коли ви уявляєте доньку чи сина?

Складання «асоціативного куща» до слова ДИТИНА.

- Перед вами стікер певного кольору. Запишіть слова, що спали вам на думку під час релаксаційної паузи.

- Об'єднайтеся в групи за кольором стікера та прикріпіть його навколо слова ДИТИНА.

- Складіть коротку розповідь про щасливу дитину.

8. Вправа «Проектуємо»

Мета: систематизувати ідеї батьків, скласти проект колективних творчих справ для виховної роботи, максимально залучити батьків до участі у шкільному житті дітей.

Обладнання: аркуш паперу А-3, кольоровий папір, клей, ножиці, маркери.

На фліпчарті заготовка для інтелект - карти (формат А-1)

Хід проведення

Утворені групи обговорюють і висвітлюють на папері ідеї щодо справ на 1-ий рік шкільного життя (5-7 хвилин) і презентують кожен свою. Аркуші прикріплюються до інтелект-карти.

- Чи буде такий проект виховної роботи цікавим для ваших дітей? А що потрібно для його реалізації?

(Співпраця усієї батьківської спільноти класу з учнями та педколективом)

III. Заключна частина

1. Заповнення анкет

2. Вправа «Скринька запитань»

3. Рефлексія

Буває, батькам часто ніколи займатися своїми дітьми, але візьміть за правило, перед сном посидьте біля ліжечка 15 хвилин і поговоріть з дитиною. Як пройшов день, що було доброго в цей день. І потім обійміть дитину і скажіть, що ви його дуже любите і ніколи в образі не дасте. Повірте - це важливо.

- Які вправи вам сподобалися та запам'яталися?

- Що найбільше сподобалося або не сподобалося на зустрічі?

Вправа «Оплески»

Ми добре попрацювали. Наостанок я пропоную уявити на одній долоні посмішку, а на другій — радість. А щоб вони не пішли від нас, їх слід міцно-міцно з'єднати в оплески.

УСПІШНА АДАПТАЦІЯ – УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРШОКЛАСНИКА

Мета: інформувати батьків про процеси проходження адаптації дитини до нового освітнього середовища; ознайомити із завданнями та вирішенням проблемних ситуацій; виробити правила співпраці вчителя та батьків.

*Школа – це майстерня, де формується думка
молодого покоління. Треба міцно тримати її
в руках, якщо не хочеш випустити з рук майбутнє.
А.Барбюс*

Хід зустрічі

1. Знайомство

«Мене звати... Я хочу побажати своїй дитині...»

2. Повідомлення теми

Сімейна атмосфера відіграє велику роль у вихованні дитини. В сім'ю школяр несе радість і невдачі, роздуми і сумніви. Якщо дитина добре навчається в школі, то в цьому велика заслуга її батьків. Вони є першими помічниками, вихователями і консультантами для своєї дитини.

3. Вправа «Кошик почуттів»

- У мене в руках кошик. Після того, як ваша дитина переступила шкільний поріг, у вашій душі, у вашому серці міцно оселилися почуття й емоції, що заповнили все ваше існування. Які почуття виникають найчастіше, коли ви забираєте чи приводите дитину в школу? Запишіть на кленових листочках і вкиньте у кошик.

(Таке завдання дає змогу акцентувати увагу на важливості події, виявити проблеми та труднощі, що виникають у родинах та обговорити ці проблеми на зборах).

4. Вправа «Мозковий штурм»

- І в батьків, і в учителів у центрі уваги – дитина.
(На дошці в центрі педагог прикріплює аркуш, на якому написано слово «дитина»)
- З однієї сторони дитина зростає у сім'ї, у неї є батьки, з іншої – школа, учителі.
(На дошку педагог прикріплює аркуші з надписами «батьки» та «учителі»).
- Які завдання ставлять перед собою батьки щодо виховання дитини?
- Які завдання ставлять перед собою вчителі?

Висновок. Отже, мета щодо виховання дітей і у батьків, і у вчителя однакова. Щоб виховати дитину такою, як ми хочемо, потрібно організувати творчу співпрацю вчителів, учнів, батьків в освітньому процесі.

5. Виступ психолога. Готовність дитини до школи

- Успішність навчання значною мірою залежить від того, наскільки готовими до цієї нової складної діяльності придуть діти до школи. Що ми розуміємо під поняттям «готовність до школи»?

Емоційно-вольова готовність	Фізична готовність	Мовленево- комунікативна готовність
Позитивна мотивація	Готовність дитини до школи	Інтелектуальна готовність
Соціальна зрілість		Психічний розвиток

6. Виступ учителя

- Дитина пішла в перший клас...

Відбувається зміна провідних видів діяльності: місце гри поступово займає навчання. Яким воно буде? Чи буде воно успішним для вашої дитини? Адже нові обов'язки вимагають від дитини зібраності, затрат духовних і фізичних сил. Ось чому так важливо розпорядок дня школяра продумати до найдрібніших деталей.

Відомий фізіолог І.П.Павлов вважав, що дотримуючись певного розпорядку дня, ми допомагаємо роботі нервових клітин, запобігаємо виснаженню нервової системи, перевтомі.

Розглянемо робочий день першокласника

Підйом. Школяр має вставати о 7 годині ранку. Наступні 50 хвилин витрачаються на ранкову гімнастику, водні процедури, сніданок. Зарядка тонізує нервову систему, поліпшує роботу серця, легень, сприяє гарній поставі.

Дорога до школи. Батьки повинні показати дитині найбезпечніший шлях до школи. Постійно нагадувати про дотримання правил вуличного руху.

Заняття у школі тривають до 13 години. Перерва між шкільними заняттями і домашніми має становити 3-3,5 години. Цей час витрачається на обід, післяобідній відпочинок, заняття за інтересами, прогулянку на свіжому повітрі. Для першокласників важливий денний сон протягом години.

Для відновлення працездатності школярів доцільний активний відпочинок. Молодшим школярам рекомендують перебувати на свіжому повітрі не менше трьох годин на день. Це необхідно для того, щоб дитина росла здоровою.

Виконання індивідуальних завдань. Для першокласника необхідний раціонально обладнаний робочий куточок. Він сприяє зосередженості, а звичка підтримувати в ньому порядок - виховує почуття відповідальності.

Світло на стіл має падати зліва. Меблі – відповідати зросту школяра. Висота стільця має бути такою, щоб нога всією ступнею торкалася до підлоги. Батьки мають стежити за правильною поставою під час письма та читання. Голова – у вертикальному положенні або трохи нахилена уперед. Тулуб теж трохи нахилений уперед, передпліччя вільно лежить на столі. Відстань від очей до поверхні столу має становити 30-35 см.

Вечірній відпочинок. Цей час використовується відповідно до особистих нахилів і інтересів дитини. Вона завжди має бути впевненою, що в неї знайдеться час для спілкування з батьками і друзями, для читання улюблених книжок, малювання, конструювання, заняття спортом перегляду телепередач.

Вечеря. Має бути легкою і становити не більше 20% денного раціону.

Перед сном. Дитина має скласти в рюкзак все, що необхідно для занять, підготувати одяг, взуття до наступного дня.

Сон. Першокласника рекомендують вклати спати не пізніше 21.00. Щоб забезпечити достатньо глибокий сон, необхідно привчити дитину лягати і вставати завжди в один і той самий час; практикувати перед сном 20-30 хвилинні прогулянки на свіжому повітрі, спати при відчиненій кватирці.

7. Вправа «Скажи одну фразу»

- Дуже важливою є інтонація, з якою ми говоримо з дитиною.

Я пропоную вам сказати ім'я вашої дитини з тією інтонацією, яка написана у вас на листочках (тихо, гучно, злісно, лагідно, з подивом, зачаровано, нервово, співчутливо, з роздратуванням).

- Як найбільше сподобалось вам промовляти?

Отже, ми вчимося володіти емоціями та обирати правильну інформацію.

8. Ділова гра «Готовність дитини до школи»

Основні правила гри:

- Бути активними учасниками.
- Уважно прислухатися до думки кожного.
- У грі немає глядачів, усі учасники.

Кожна група отримує опис ситуації.

Завдання. Ознайомитися з текстом і відповісти на запитання.

Ситуація 1. Дівчинка до 6-річного віку виховувалась у бабусі в селі. Влітку перед початком навчання батьки забрали її в місто. З перших днів навчання у дитини виникли проблеми у спілкуванні з однолітками. Під час знайомства вона не змогла розповісти про себе. Чому?

Запитання. Чи потрібно активізувати інтерес дитини до навколишнього світу? Якими знаннями повинна володіти дитина 6-7 років?

Вчитель підводить підсумок. Інтелектуальна готовність передбачає сформованість уваги, розвинену пам'ять, операції аналізу, синтезу, узагальнення. До 6-7 років дитина повинна знати свою адресу, назву міста (села), де мешкає, назву своєї країни та її столицю; ім'я та по батькові батьків, де вони працюють, розуміти, що бабуся – це мама батька чи матері. Повинна знати пори року, їх послідовність й основні ознаки, назви місяців, дні тижня; основні види дерев, квітів. розрізняти домашніх і диких тварин, тобто орієнтуватися у часі, у просторі, найближчому оточенні. Отож, це інтелектуальна готовність.

Ситуація 2. Дитина володіє високим рівнем знань та навичок, необхідних для навчання в школі. У ході діагностування мотиваційної готовності хлопчик сказав: «Я відвідую школу тому, що мене мама примушує. А якщо б не мама, я б до школи не ходив».

Запитання. Чи буде успішним навчання дитини в школі? Які ваші рекомендації щодо формування мотиваційної готовності?

Отже, *мотиваційна готовність* – це бажання школяра прийняти нову для нього соціальну роль. Для цього важливо, щоб школа подобалася своєю головною діяльністю – навчанням.

Ситуація 3. Сергій був дуже розвиненим хлопчиком. До моменту вступу до школи він умів читати, знав багато віршів. Але, незважаючи на те, що хлопчик пішов до школи з охотою, з перших днів навчання він став порушувати дисципліну; міг без дозволу ходити по класу під час уроку, не реагував на зауваження учителя.

Запитання. Що стало причиною такої поведінки Сергія у школі? Які ваші рекомендації щодо формування вольової готовності?

Отже, *вольова готовність* потребує від учня вміння поставити мету, прийняти рішення, розробити план дій, виконати його, виявити зусилля, оцінити результат свого вольового зусилля.

Ситуація 4. Мама розповідає: «Із двох років Маринка перебуває в товаристві дітей, проте дуже боязка, несмілива, сором'язлива. На заняттях активності не виявляє. Від однолітків тримається осторонь. Думаю, що у школі їй буде нелегко».

Запитання. Чи є у мами підстави для хвилювання? Які ваші рекомендації із формування комунікативної готовності?

Отже, *комунікативна готовність* передбачає вміння увійти в дитяче товариство, діяти разом з іншими, поступатися, підкорятися. Тобто, ті риси, які забезпечують безболісну адаптацію дитини, що сприяє її позитивному розвитку. Краще адаптовані діти, які мають високе й адекватне самооцінювання, демонструють високий рівень комунікативної готовності.

9. Підведення підсумків. Вправа «Мозковий штурм»

- Яка роль батьків у подоланні труднощів, пов'язаних із адаптацією дитини до школи?

(Батьки по черзі називають. Педагог записує на дошці)

Наприклад:

- Дбати про здоров'я дитини.
- Допомогати у підготовці індивідуальних завдань.
- Не сварити дитину за невдачі.
- Організувати робоче місце дитини. Привчити до охайності й порядку.
- Привчати до самостійності.
- Заохочувати найменші успіхи дитини у навчанні й поведінці, використовуючи для цього слова-схвалення.

10. Виступ педагога

Психолого-фізіологічна готовність дитини до школи

З початком навчання у житті дитини відбувається дуже багато змін.

Це нові умови життя та діяльності, нові контакти, нові стосунки, нові обов'язки. Змінюється соціальна позиція: був просто дитиною, тепер став школярем; соціальний статус навчання і виховання: не садочок, а школа, де навчальна діяльність стає провідною. Усе підпорядковується навчанню, школі.

Пристосування (адаптація) дитини до школи відбувається не одразу. Це досить тривалий процес, пов'язаний зі значним напруженням усіх систем організму. Лише через 5-6 тижнів поступово підвищуються та стають більш стійкими показники працездатності, у дитини спадають напруження та тривожність.

Залежно від стану здоров'я, сімейної ситуації, відвідування чи невідвідування дитячого садочка адаптація до школи має різний перебіг.

Легше проходить період пристосування до школи і краще справляються з розумовими та фізичними навантаженнями здорові діти. Та сьогодні лише 20-25% дітей ідуть до школи здоровими. Решта мають різноманітні порушення та відхилення у стані здоров'я.

11. Виступ психолога

Фізіологічна адаптація

- Процес фізіологічної адаптації дитини до школи можна розділити на кілька етапів. Як проходить цей процес, які зміни в організмі дитини наявні в ході адаптації до школи, протягом багатьох років вивчали спеціалісти в галузі медицини.

Перший етап	2-3 тижні	орієнтовний, коли у відповідь на весь комплекс нових впливів бурхливо реагують усі системи організму («фізіологічна буря»)
Другий етап	1-2 місяці	помітне нестійке пристосування, коли організм шукає і знаходить певні оптимальні варіанти реакцій на ці впливи
Третій етап	До 3-6 місяців	період відносно стійкого пристосування. Коли організм знаходить найбільш оптимальні варіанти реагування на навантаження

Що ж відбувається в організмі дитини в перші дні навчання?

- Нестійка працездатність.
- Дуже високий рівень напруження серцево-судинної системи.
- Низькі показники координації різних систем організму між собою.
- Зміни функціонального стану центральної нервової системи.
- Різке зниження навчальної активності.
- Зниження працездатності.
- До кінця першої чверті маса тіла зменшується у 60% дітей.
- Скарги на втому, головний біль, сонливість, погіршення апетиту, поганий сон.
- Розгальмованість рухова або в'ялість, втома;
- Розлади шлунково-кишкового тракту;
- Підвищення артеріального тиску.

12. Анкета для батьків

1. З яким настроєм Ваша дитина приходить додому?
2. Який навчальний предмет їй дається найважче?
3. Чи потребує Ваша дитина допомоги логопеда?
4. Чи бувало таке, що дитина вранці не бажає йти до школи?

5. Як Ваша дитина ставиться до навчання в школі?
6. Вкажіть свої пропозиції щодо покращення навчального середовища Ваших дітей.
7. Чи є у Вашої дитини проблеми у спілкуванні з однокласниками.

13. На книжкову полицю батьків

14. Інтерактивна вправа «Поради»

Педагог пропонує батькам за порами року об'єднатися у 4 групи.

Завдання. Обговоріть у групах.

Яка роль батьків у подоланні труднощів, пов'язаних із адаптацією дитини до школи?

Напишіть на аркушах 2 поради для інших батьків, що потрібно робити, щоб дитина успішно навчалася і комфортно почувалася у класі?

(Усі поради учитель прикріплює на дошці, згодом робить висновок: створити умови, розвивати навички ефективного розпорядку часу, забезпечити всім необхідним, підтримувати віру в успіх, любити, самим займатися саморозвитком, самонавчанням, цікавитися шкільним життям своєї дитини).

- Обдумайте всі запропоновані пропозиції та візьміть в свій арсенал найбільш ефективні

15. Перегляд презентації «Поради батькам першокласників»

1. Радійте успіхам вашої дитини!
2. Розмовляйте з дитиною спокійним голосом.
3. Будьте терплячими.
4. Живіть в хорошому оточенні.
5. Щодня читайте дитині.
6. Привчайте дитину до праці.
7. Заохочуйте зацікавленість та уяву дитини.
8. Піклуйтеся про те, щоб дитина мала можливість отримувати нові враження.
9. Навчіть дитину шанувати сім'ю
10. Відвідайте разом з дитиною музеї, бібліотеки, театри.
11. Заохочуйте найменші успіхи дитини у навчанні та поведінці.
12. Ніколи не втрачайте почуття гумору.

16. Виступ педагога. Батькам першокласника

- Тільки у співпраці зі школою можна досягти бажаних результатів у вихованні й навчанні дітей. Учитель – ваш союзник і друг. Зауваження про роботу вчителя висловлюйте у школі, на зборах. Робити це в присутності дітей некоректно.
- Обов'язково відвідайте всі заняття і збори для батьків. Якщо не зможете прийти, повідомте про це вчителю особисто або запискою через дитину.
- Щодня цікавтеся успіхами дитини. Підтримуйте її. Не засмучуйтеся через кожну її невдачу.
- Заохочуйте дитину до участі в усіх заходах, які стосуються її й проводяться в класі та школі.

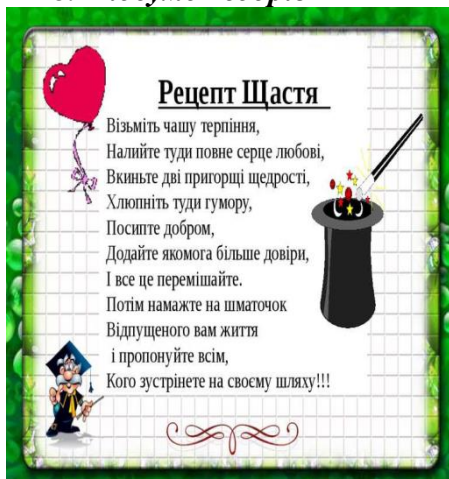
- Намагайтеся вислуховувати розповіді дитини (про себе, товаришів, школу) до кінця.
Ділитися переживаннями – природна потреба дітей.

17. Вправа «Мозковий штурм»

Висловіть свою думку «Ідеальний батько – це той, хто...»

Тепер ваші діти стали і моїми, і я сподіваюся, що нашим дітям буде тепло і затишно у шкільній родині, яку ми будемо разом з вами створювати.

18. Підсумок зборів

МИ – ПЕРШОКЛАСНИКИ

Мета: коротко ознайомити батьків із концепцією НУШ; сформувати у батьків правильне ставлення до виховання дітей у цьому напрямку та виховувати почуття відповідальності; надати батькам рекомендації щодо адаптації дитини до навчання в школі.

Форма проведення батьківських зборів: організаційні збори з елементами тренінгу.

Учасники: батьки, класний керівник, за потреби адміністрація.

Питання для обговорення: знайомство батьків із класним керівником та один з одним, готовність бути батьками Нової української школи; як допомогти дитині адаптуватися до навчання у школі.

План проведення

1. Вступне слово.
2. Концепція НУШ.
3. Ранкове коло: знайомство.
4. Адаптація першокласника.
5. Висновки.

1. Вступне слово.

Доброго дня, шановні батьки! Наші діти – наше майбутнє, тому щасливі посмішки на їхніх обличчях – це найголовніше завдання і родини, і школи. На наступні 4 роки ми станемо однією шкільною сім'єю.

Сьогодні ми з вами дізнаємося, що ж таке «НУШ», ознайомимося з головною ідеєю НУШ та періодом адаптації дитини до навчання у школі, а також побуваємо на одному з елементів уроку в ролі своєї дитини.

Прошу вас заповнити анкету, що дозволить більше дізнатися про Вашу дитину і знайти до неї індивідуальний підхід.

1. ПІБ дитини
2. Дата народження
3. Домашня адреса, телефон

4. Дані про батьків (ПІБ, телефон) (дата народження):

МАТИ

БАТЬКО

5. Чи були труднощі в дошкільному періоді розвитку дитини?

6. Чи відвідувала дитина дитячий садок?

З якого віку?

Чи охоче туди ходила?

7. Хронічні захворювання, відхилення в органах зору, слуху, дефекти мовлення, інші особливості (травми, операції)

8. Які форми заохочення застосовуються вдома?

9. Які покарання застосовують вдома?

10. Чи є у дитини вдома обов'язки? Які?

11. Як спілкується з ровесниками? (обведіть)

а) ініціативний; б) очікує, коли з ним (нею) заговорять; в) уникає спілкування.

12. Як реагує на зауваження дорослих?

а) перемовляється; б) плаче; в) погоджується, виправляється.

13. Яким іграм віддає перевагу?

а) рухливим;

б) колективним;

в) індивідуальним, настільним;

г) інше _____

14. Чи вважаєте Ви, що Ваша дитина добре підготовлена до школи?

а) так; б) ні; в) скоріше так, ніж ні; г) скоріше ні, ніж так.

15. Чи знає дитина (обведіть, допишіть):

а) букви;

б) вміє читати (по складах, словами);

в) вміє лічити (в межах _____);

г) вміє додавати (в межах _____); вміє віднімати (в межах _____)

16. Що ви очікуєте від Нової Української Школи?

17. Що вплинуло на вибір нашої школи?

18. Хто із членів родини приділяє дитині більше часу (у підготовці до школи):

19. Як швидко стомлюється дитина в процесі роботи? Чи посидюча вона?

а) може працювати довго (до 30 хв.), навіть якщо робота не дуже подобається;

б) може довго займатися тільки тим, що подобається;

в) не може довго займатися, навіть якщо справа подобається;

г) інше

20. Які гуртки та секції відвідує дитина в позашкільний час?

21. Чи із задоволенням збирається до школи?

22. Що найбільше вабить дитину у школі?

23. Чи обговорюєте ви сімейні проблеми з дитиною? Які саме

24. Чи відвідуєте разом з дитиною музеї, театри, виставки, мультфільми тощо? Що саме?

25. Чи є питання та побажання до вчителя?

26. Що ще, на вашу думку, треба знати вчителю про вашу дитину?

Концепція НУШ

-Так що ж означає це слово «НУШ»?

НУШ – це нова українська школа. Це школа, де дитина почуває себе щасливою, до якої вона ходить із радістю і задоволенням. Нова українська школа заснована на педагогіці партнерства: з дитиною, батьками, вчителями.

Головна ідея нової української школи – це **компетентнісне** навчання. Це означає, що учні не просто будуть набувати знань, а й вчитимуться використовувати їх на практиці. Таке навчання передбачає не лише опанування академічних знань (з математики, мов, природничих наук тощо), а й так званих **соціальних компетентностей** (уміння працювати в команді, вирішувати складні проблеми, пропонувати нові ідеї тощо). Так які ж компетентності буде опановувати дитина? Це :

- ✓ вільне володіння державною мовою;
- ✓ здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та щонайменше однією з іноземних мов;
- ✓ математична компетентність;
- ✓ компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- ✓ інноваційність;
- ✓ екологічна компетентність;
- ✓ інформаційно-комунікаційна компетентність.
- ✓ навчання впродовж життя;
- ✓ громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя;
- ✓ культурна компетентність;
- ✓ підприємливість та фінансова грамотність;
- ✓ інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Усі компетентності об'єднуюватимуть так звані **наскрізні вміння**:

- ✚ читання з розумінням,
- ✚ уміння висловлювати свою думку усно і письмово,
- ✚ критичне та системне мислення,
- ✚ здатність логічно обґрунтовувати позицію,
- ✚ творчість, ініціативність,
- ✚ вміння конструктивно керувати емоціями,
- ✚ оцінювати ризики,
- ✚ приймати рішення,
- ✚ вирішувати проблеми,
- ✚ здатність співпрацювати з іншими.

Дитина в ранньому віці сприймає світ цілісно, а не по-предметно. Тому навчання в початковій школі буде інтегрованим – предмети будуть об'єднуватися довкола цікавих для дитини тем чи проблем.

Як правило, діти ходитимуть до школи з шестирічного віку, а навчання триватиме 12 років. Воно розподілиться таким чином:

- **початкова школа** (1–4 класи);
- **базова середня школа** (5–9 класи);
- **профільна школа** (10–12 класи), яка може бути професійною або академічною (ліцеї академічного або професійного спрямування).

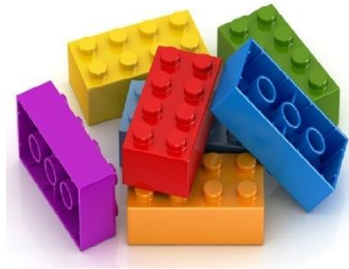
Законопроект має змінити не лише те, що вчитимуть школярі – а й як!

Багато часу відводиться на роботу в команді та дослідженню. Дітям потрібно буде вміти працювати в команді, співпрацювати. Причому, учні не просто розв'язуватимуть, наприклад, математичні приклади, а робитимуть проекти і спільно шукатимуть вирішення проблеми.

Вміння вчитися – це ще одна навичка, яка стане в пригоді кожній людині. Бо у світі, який швидко змінюється, потрібно не відставати, а значить – самостійно навчатись. Саме тому навчання в НУШ буде побудоване на дослідженнях: дитина самостійно шукатиме відповіді на запитання, осмислюватиме вивчене, а вчитель допомагатиме їй у цьому.

Через гру (тобто моделювання ситуацій із додаванням руху, гумору й творчих завдань) учні зможуть дізнатись набагато більше.

Першокласників навчатимемо за допомогою наборів LEGO. Навчання в НУШ побудоване на дослідженнях: дитина самостійно шукатиме відповіді на запитання, осмислюватиме вивчене, а вчитель допомагатиме їй у цьому.

2. Ранкове коло.

А щоб ви могли познайомитися та налаштуватися на цікаву діяльність, якою будуть займатися ваші діти, пропоную розпочати етап, яким рекомендовано відкривати кожен навчальний день з дітьми – з ранкового кола.

«Мікрофон». Той, хто отримує в руки мікрофон, має назвати себе і сказати якусь побажання дітям. « Мене звати Оксана Володимирівна. Я бажаю нашим дітям здоров'я, радості, багато позитиву, розвитку і наснаги».

«Дякую за ваші щирі побажання. Багато ніжних і теплих слів ви сказали нашим дітям. Ми побачили і зрозуміли, що всі ми хочемо, щоб наші діти були здоровими, успішними та щасливими!»

3. Адаптація першокласника

Початок шкільного навчання – це час великих надій, великих розчарувань, перших життєвих перемог і перших великих поразок, досягнення здобутків і підрахунків утрат.

Адаптація дитини до школи відбувається не одразу. Не один день і не один тиждень потрібно для того, щоб вона змогла призвичаїтися до навчального закладу по-справжньому. Це досить складний процес, пов'язаний зі значним напруженням усіх систем організму. Лише через 5-6 тижнів поступово підвищуються та стають більш стійкими показники працездатності, у дитини спадають напруження та тривожність.

Що ж відбувається в організмі дитини в перші дні навчання?

- Нестійка працездатність;
- дуже високий рівень напруження серцево-судинної системи;
- різке зниження навчальної активності;
- зниження працездатності;
- до кінця першої чверті маса тіла зменшується у 60 % дітей;
- скарги на втому, головний біль, сонливість, погіршення апетиту, поганий сон;
- рухова розгальмованість або в'ялість, втома;
- розлади шлунково-кишкового тракту.

За результатами діагностики на кінець жовтня місяця 88% дітей 1 класу мають високий рівень адаптації, 12 % — середній рівень адаптації.

Залежно від стану здоров'я, сімейної ситуації, відвідування чи не відвідування дитячого садка адаптація до школи, до нових умов життя може мати різний перебіг.

Упродовж усього життя нам (і дорослим, і дітям) доводиться адаптуватись до різних ситуацій. Переступаючи поріг школи, дитина також увесь час адаптується: до дітей, до вчителів, до уроків, до нового режиму дня. Одним зі складних адаптаційних періодів якраз і є навчання у 1-му класі.

Щоб адаптація першокласника пройшла успішно, повинні виконуватися такі умови:

1. Спрямованість навчально-виховного процесу на інтереси дитини. Педагогічна стратегія базується на відмові від стандартів та шаблонів у виховному процесі, на нездійсненні насилля над природою дитини, розумінні самоцінності дитячого життя та вікового етапу розвитку шестирічних першокласників.
2. Створення сприятливого психологічного клімату як у школі, так і в сім'ї, за якого панує любов, повага, взаєморозуміння, співчуття і терплячість.
3. Віра в унікальність кожної дитячої особистості, зацікавленість у долі кожної дитини, створення атмосфери успіху.
4. Надання допомоги дитині в усвідомленні себе як особистості.
5. Забезпечення оптимального фізичного, розумового, психічного розвитку дитини.
6. Розвиток мотиваційної сфери дитячої особистості.
7. Розвиток необхідних психологічних якостей: ініціативності, здатності до вмотивованого ризику, адекватної самооцінки, високої працездатності, сили волі, самодисципліни, відповідальності, вміння розподіляти свій час, впевненості, самоповаги, стійкості у подоланні труднощів.
8. Збагачення та розширення «Я-образу» дитини через розширення сфер її діяльності. Забезпечення простору для вияву і розвитку інтелектуальних, творчих, художніх, спортивних тощо здібностей дітей, підтримка їх життєрадісності. Формування навичок творчого саморозвитку.
9. Здійснення психологічної підтримки дитини шляхом опори на сильні сторони дитини, уникнення підкреслення її промахів, демонстрації оптимізму, задоволення, любові та поваги до неї, прийняття індивідуальності дитини, виявлення віри у неї, уникнення дисциплінарних заохочень і покарань, надання дозволу самостійно вирішувати проблеми там, де це можливо, здійснення взаємодії з дитиною, проведення з нею більше часу.
10. Забезпечення індивідуально-диференційованого підходу до дітей.
11. Дотримання єдності у виховній роботі членів родини, школи та позашкільних установ, що здійснюють виховання учня.
12. Виховання у дитини почуття соціальної відповідальності.
13. Обов'язкове дотримання денного режиму.

Тест для батьків

Дає змогу визначити, наскільки у дитини розвинені вольові звички - стійкі способи саморегуляції діяльності (трудової, навчальної) та спілкування. Вони є основою довільного запам'ятовування, уваги, навичок мислення.

1. Чи достатньо сформовані у дитини гігієнічні навички (чистить зуби вранці, миє руки перед їжею)?

- а) робить завжди сама, без нагадування;
- б) робить завжди, але інколи треба нагадувати;
- в) без спеціального нагадування не робить.

2. Чи допомагає дитина вдома по господарству (миє посуд, прибирає постіль, накриває на стіл)?

- а) робить постійно;

- б) робить часто;
в) робить дуже рідко.
- 3. Чи є у дитини стійкі навички самообслуговування (може сама собі приготувати бутерброд, одягнутися відповідно до погоди, зав'язати шарф)?**
а) є достатньою мірою;
б) є деякі;
в) немає.
- 4. Чи вміє дитина утримувати увагу досить тривалий час (15-20 хв.), коли знаходиться сама (у читанні вголос, малюванні, грі)?**
а) дуже часто вміє;
б) вміє зрідка;
в) не вміє.
- 5. Чи здатна дитина керувати своїми бажаннями (не їсть перед їжею цукерок, хоч вони їй доступні; не капризує, коли старші щось заборонили)?**
а) вміє достатньою мірою;
б) вміє тільки зрідка;
в) не вміє.
- 6. Чи вміє дитина поводитися за столом (правильно сидить, охайно їсть)?**
а) як правило, вміє;
б) вміє, але робить далеко не завжди;
в) не вміє.
- 7. Чи є у дитини більш-менш стійкі інтереси: слухання музики, малювання, заняття мовами, конструювання, ліплення з пластиліну?**
а) всі досить стійкі;
б) інтереси є, але весь час змінюються;
в) наявні інтереси відсутні.
- 8. Чи вміє дитина поводитись у суспільстві (не перебиває старших, без нагадування вітається, прощається, дякує)?**
а) вміє;
б) вміє, але інколи доводиться нагадувати;
в) не вміє.
- 9. Чи дотримується дитина певного режиму дня (часу прогулянки, їжі)?**
а) як правило, так;
б) взагалі дотримується, але інколи порушує;
в) ні, не дотримується.
- 10. Якщо дитина ставить запитання, чи завжди вона вислуховує відповіді?**
а) як правило, з цікавістю вислуховує пояснення;
б) інколи, відповідаючи на запитання, не слухає, відволікається;
в) інколи запитує просто так, не потребуючи відповіді.
- 11. Чи прибирає за собою іграшки після гри, альбом після малювання, книжки, зошити після читання, письма?**
а) завжди прибирає;
б) завжди прибирає після нагадування;
в) не прибирає.

Аналіз результатів

Перший варіант відповіді (а) в кожному запитанні - 3 бали, другий (б) - 2 бали, третій (в) - 1 бал. Потім знаходять суму балів, одержаних в усіх 11 запитаннях. Рівень сформованості вольових звичок визначається за такими критеріями:

- високий - 33—27 балів;
- хороший - 26—22 бали;
- середній - 21—18 балів;

-низький - 18 балів і нижче.

2. Вправа «Розвідники».

Поверніться праворуч. Утворіть пару із сусідом. За хвилину дізнайтеся, що у вас із цією людиною є спільного (наприклад: колір очей, склад сім'ї, робота, захоплення тощо). Тепер утворіть пару із сусідом ліворуч. Спробуйте знайти і з ним щось спільне.

Висновок:

Як бачите, з будь-якою людиною можна знайти щось спільне. Саме це допомагає людям спілкуватися. Це полегшує життя людей у колективі, дає змогу домовитись про щось і якщо не потоваришувати, то принаймні спілкуватися без неприязні.

3. Вправа із резинкою.

Зараз кожен із вас візьме в руки резинку і одягне її на руку так, як я покажу. Ваше завдання - без допомоги інших частин свого тіла та предметів зняти резинку з руки якомога швидше. Батьки намагаються зробити це, але все не так просто. Через деякий час вчитель пропонує свій спосіб розв'язання проблеми.

Подивіться, як це зроблю я. Підходить до когось із батьків і каже: «Допоможіть мені, будь ласка». Таким чином отримуємо результат значно швидше. У житті не варто завжди розраховувати тільки на себе. Інколи допомога близьких людей просто необхідна.

4. Висновки

Дитина здійснює надзвичайно важливі кроки у своєму житті. Саме ви, батьки, повинні стати нашими найкращими помічниками, зацікавленими союзниками, доброзичливими учасниками освітнього процесу. Без вашої допомоги, шановні батьки, ми, вчителі, не в силі будемо донести до сердець і розуму все те, що ви хочете бачити у своїх дітях.

5. Заключне слово.

Дякую за щире спілкування та творчу працю! Давайте постараємося, щоб найперші кроки, зроблені нашими дітьми у шкільний світ, були для них радісними та впевненими.

Успіхів вам і вашим дітям!

ГРА-ТРЕНІНГ «У РОДИННОМУ КОЛЬ»

Мета:

- встановити характер відносин між батьками і дітьми;
- у процесі спільної творчої діяльності здійснювати формування комунікативної компетентності;
- виховувати любов і повагу до членів родини, сприяти тісному контакту і взаєморозумінню між батьками та дітьми.

Хід зборів

Звучить пісня «Батько і мати – два сонця гарячі...»

1. Вступне слово вчителя

– Дорогі батьки, діти, вітаємо вас у нашому класі. Сьогодні незвичайне зібрання, ми з вами у формі гри спробуємо дізнатись, наскільки ви знаєте одне одного, розумієте і дослухаєтесь. Ми з вами всі – український народ, який складається з родин великих і малих, дружних і працьовитих. Родина – це не тільки родичі і рідні. Це і наш клас і школа вцілому, і весь український народ.

Сім'я займає особливе місце в житті кожної людини. Тато й мама дають дитині життя, виховують, навчають, привчають до праці. Вони хвилюються за невдачі та радіють вашим успіхам.

Для дитини сім'я – це цілий світ, в якому вона живе, робить відкриття, вчиться любити, ненавидіти, радіти, співчувати. Дитина вступає у стосунки з батьками, які можуть мати на неї як позитивний, так і негативний вплив.

Більшість дорослих людей – батьки. Ну, звичайно, хтось лікар, хтось інженер, будівельник, вчитель, письменник, але все рівно, людині завжди важливо відбутися в ролі батьків. Що таке батьківство? Професія, покликання, борг, удача, особиста справа кожної людини?

Суть нашої гри-тренінгу полягає у перевірці батьків на предмет розуміння власних дітей. Всі батьки думають, що достатньо знають про свою дитину, а наша гра знайде прогалини в цих знаннях і ближче познайомить батьків з власною дитиною. Як дитина буде вести себе в тій чи іншій ситуації, що вона думає про школу, яка їжа для неї найулюбленіша і навіть як виглядає її тінь – все це і багато іншого про своє чадо повинні знати батьки, щоб перемогти у грі «У родинному колі» і отримати головний приз – звання «Краща родина». Батькам здається, що вони знають про свою дитину все: на кого та схожа зовнішністю, на кого розумом або характером. Гра «У родинному колі» покаже чи це так. Адже кожна дитина, незважаючи на всі отримані у спадщину риси, – індивідуальна, унікальна і тому навіть батьки не можуть знати про неї все. Батьки сьогодні дізнаються про свого малюка багато нового, про що вони навіть і не підозрювали, що дасть привід ще раз з подивом і гордістю сказати – це моя дитина!

– Ким для батьків може бути дитина?

– Яке місце займає вона в родині?

– Які стосунки складаються у дитини з батьками з раннього дитинства?

– Саме на ці питання ми з вами сьогодні будемо намагатися знайти відповіді. А допомагати нам в цьому будуть наші родини.

2. Представлення родин.

3. Перший конкурс «Бліц-опитування»

– Напередодні ми задали питання вашим дітям і отримали певні відповіді. Як відповіли ваші діти? За кожну правильну відповідь родина отримуватиме символічне серце. У якої родини буде більше сердець, та сім'я і переможе.

– Першими відповідає родина ....

1. Хто краще танцює (мама чи тато)?

2. Хто голосніше сміється (мама чи тато)?

3. Хто більше думає (мама чи тато)?

4. Хто більше любить спілкуватися з родичами (мама чи тато)?

5. Хто більше говорить по телефону (мама чи тато)?

6. Хто швидше бігає (мама чи тато)?

7. Хто прибирає ліжко (мама чи тато)?

8. Хто краще співає (мама чи тато)?

– Далі питання для родини...

1. Хто в домі хазяїн (мама чи тато)?

2. Що смачніше: сарделька чи котлета?

3. Що мамі більше пасує спідниця чи брюки?

4. С ким краще грати в ігри (з мамою чи татом)?

5. Що краще: грати у комп'ютер чи з друзями?

6. Що важливіше: краса чи багатство?

7. Хто більше дивиться телевізор (мама чи тато)?

8. Хто більше читає книжок (мама чи тато)?

4. Наступний конкурс-тест «Один із чотирьох»

– Вам пропонується питання і чотири варіанти відповідей. Виберіть ту відповідь, яку дала ваша дитина.

– Якби ти зловив золоту рибку, яке б бажання ти загадав?

а) щоб батьки завжди жили добре;

- б) щоб було багато іграшок;
  - в) щоб сестричка чи братик завжди посміхалися;
  - г) щоб всі були здоровими, багатими.
- За що ти любиш своїх батьків?
- а) за те, що все мені купують;
  - б) за те, що вони мене люблять;
  - в) за все;
  - г) за те, що зі мною граються.
- Якби ти був чарівником, що зробив би для своєї родини?
- а) подарував би квартиру;
  - б) подарував нову машину;
  - в) зробив, щоб ніхто не хворів;
  - г) відправив на море.

5. Конкурс «Де я? Знайди мене?»

– Перед вами аркуш паперу, на якому, обравши певний колір, залишили свій відбиток руки ваші діти. Завдання дуже просте: знайти, який відбиток належить вашій дитині. Для вас є невелика підказка: діти самі обирали улюблений колір.

6. Конкурс «Пояснює дитина, відгадує - родина»

– Ми запропонували дітям пояснити деякі слова. Та родина, яка швидше за всіх здогадається, яке слово пояснює дитина, отримає серце.
(Слова: крамниця, портфель, любов, сюрприз).

7. Конкурс «Лагідні слова»

– Напередодні ми запитали у ваших дітей, якими лагідними словами хотіли б вони, щоб ви їх називали. Діти записали їх на листівках. Тепер ми пропонуємо зробити це ж батькам, на конвертах із листівками дітей, а лише потім відкрити конверти. Якщо слова співпали – родина отримує сердечко.

8. Конкурс «Як я допомагаю батькам»

– Ми запропонували дітям намалювати малюнок на тему «Як я допомагаю батькам». Ви добре знаєте своїх дітей, тому вам легко буде дати відповідь на це питання.

– А тепер підрахуйте, будь ласка, скільки у вас сердець.

9. Нагородження.

– Родина, яка набрала найбільше сердець, отримує звання «Краща родина».

БАТЬКИ І ДІТИ

Мета: сприяти підвищенню рівня психолого-педагогічної компетентності в питаннях сімейного виховання; дати батькам можливість поділитися власним досвідом; дати можливість зрозуміти і відчувати батькам, що їхня дитина особистість, з власними потребами і розвитком, яка може долати труднощі завдяки підтримці батьків; сприяти розумінню того, що дорослі та їх дії є прикладом для наслідування дітей.

Хід тренінгу

I. Вступна частина

1. Привітання. Вступне слово вчителя.

2. Вірш «Все починається з сім'ї»

Культура поведінка йде з сім'ї,

Традиції усі й культура слова.

Все закладається у витоках її...

І дуже добре, як сім'я чудова.

дитина доброю стає,

Привітною і сонце в ній іскриться
В душі її любов і ласка є,
Та й труднощів дитина не боїться,
Погане й добре - все з сім'ї іде:
Брутальна лайка і чарівне слово.
Від цього нам не дітися ніде,
Усі це знають, це для всіх не ново...
Але чомусь не думають про те,
Ким виросте і піде в світ дитина.
А це завдання досить не просте,
Й сім'я над цим задуматись повинна
Вже з перших днів, як в світ маля прийшло,
Його потрібно ласкою зігріти,
З його життя забрати грубість, зло,
А з сонечком в душі всім треба жити
(Надія Красоткіна)

3. Вправа «Коло ідей»

Кожен з батьків озвучує очікування щодо сьогоденного заняття.

4. Релаксаційна вправа «Сімейний альбом» (Виставка дитячих малюнків на тему «Моя сім'я»)

Батькам пропонується впізнати малюнок своєї дитини, поділитися враженням, пояснити свій вибір.

Об'єднання учасників у 4 групи: «татусі», «матусі», «сини» і «донечки».

II. Основна частина

1. Презентація теми, мети і завдань сьогоденного тренінгу.

а) Батьки і діти

Які ви батьки?

-Що ви знаєте про свою дитину?

-Стилі батьківської поведінки.

-Позитивні і негативні установи.

-Спілкування з дітьми.

-Особистий приклад.

б) Ознайомлення з плакатом «Дерево рішень»

(Після виконання кожного завдання батьки, обговоривши у своїй групі, записують висновки та оздоблюють «Дерево рішень» за своїм вибором: квіти, куточки природи, островки....)

2. Які ви батьки?

а) Тест "Чи можете ви? (Додаток 1

б) Вправа "Мікрофон"

Моя дитина(синочок, донечка) ....

Батьки називають 1-2 якості своєї дитини із домашніх творів «Моя дитина»

в) Прочитати твір дитини «Моя сім'я»

-Який твір викликав почуття гордості? Поділитися думками.

Батьки обговорюють перше питання і записують висновок.

3. Що ви знаєте про свою дитину?

Вправа «Бінго» або «Дитина очима батьків»

а) кожен учасник отримує фігурку «Бінго»-силует дитини(Додаток 2)

За зразком учасники пишуть на «Бінго»

-мрію своєї дитини (на голові)

-захоплення (на одній руці)

-улюблену книгу чи твір (на другій руці)

-улюблену страву (на одній нозі)

-улюблене місце відпочинку (на другій нозі)

б) порівняти з «Бінго» своєї дитини.

-Чи співпали позиції батьків і дітей

Зробити висновки

4. Стилі батьківської поведінки. Робота в групах.

(Кожна група отримує картку із назвою і описом стилю батьківської поведінки)

1. Авторитарний стиль виховання

Усі рішення приймають батьки, вони вважають, що дитина повинна підкорюватись їхній волі, ставлять перед дитиною високі вимоги, контролюють поведінку, обмежують її свободу. Батьки змалку виховують почуття відповідальності, вміння долати труднощі.

2. Опікувальний стиль виховання

Батьки прагнуть бути завжди з дитиною, вирішувати за неї всі її проблеми. Дитина займає центральне місце в сім'ї

3. Демократичний стиль виховання

Батьки виховують у дитини особисту відповідальність і самостійність, відносно до її вікових можливостей. Дитина присутня при обговоренні сімейних проблем, бере участь у прийнятті рішень. Батьки вимагають від дитини обміркованої поведінки, і самі чуйно ставляться до її запитів. При цьому батьки виявляють твердість, дбають про постійне дотримання дисципліни.

4. Хаотичний стиль виховання

У батьків відсутній єдиний стиль виховання, нема чітких вимог до дитини. Дитина займає центральне місце в сім'ї.

а) Довести, що саме даний стиль найважливіший.

б) вправа «Якими можуть бути ваші діти»

(Кожна група вибирає відповідь із запропонованих і доводить свою думку)

1. Діти таких батьків поведуться агресивно і відчужено. З віком дитина все частіше виявляє жорстокість, агресію. У неї неадекватна самооцінка (занижена, чи завищена).

2. Такі діти достатньо адаптовані, вони не соромляться запитувати, відповідальні і самостійні.

3. Дитина негативно ставиться до навчання, відчуває невпевненість, у неї низький рівень мотивації, не може самоутвердитись.

4. Такі діти часто невпевнені, не довіряють дорослим. Відчуття нестабільності веде до несподіваних рішень, неадекватної поведінки.

в) Дискусія

г) «Найдоцільніший стиль»

поділитися досвідом виховання у своїй сім'ї (за бажанням)

5. «Позитивні і негативні установи»

Вправа «Скринька почуттів»

Психологи дійшли висновку, що слова та вирази, котрі начебто необразливі, але при частому повторенні дратують не менше за грубість та окрики, навіть, якщо вимовляються спокійною інтонацією. А є слова, які люди інколи соромляться казати, хоча вони позитивно впливають на дитину, підіймають настрій, підтримують.

-Перед вами дві скриньки «Секрети спілкування». На аркушах паперу запишіть висловлювання, заборонені у спілкуванні з дитиною, помістивши їх у скриньку «Негативні установи».

До «заборонених» можна віднести:

Я тисячу разів казав тобі, що.

Скільки разів треба повторювати...

Невже тобі важко запам'ятати

Ти став таким (лінивим, неохайним).

Ти такий же, як.

Чого ти до мене пристав...

Відчепись, ніколи мені...

(Після озвучення «заборонених» висловлювань скринька замикається на ключ, символізуючи

неможливість подальшого користування негативними установами.)

Висловлювання, що рекомендуються їм бажані, займають місце у чарівній скринці «Позитивні установи», яка залишається відкритою з метою регулярного використання позитивних установок.

До бажаних висловлювань належать:

Я тобі так довіряю.

Я б ніколи не змогла зробити це без тебе...

Порадь мені.

Спробуй це, це тобі обов'язково вдасться...

Як ти добре це зробив, навчи й мене.

Дякую тобі.

-Постарайтеся ніколи не закривати чарівну скриньку «Позитивні установи» та користуватися бажаними висловлюваннями якомога частіше.

6. Спілкування з дітьми

Обговорення педагогічної ситуації.

Проаналізуйте педагогічну ситуацію.

Одного разу вчителька запитала першокласницю, тиху, задумливу дівчинку:

-Чого тобі найбільше хочеться?

- Я хочу захворіти.

-Чому? - здивувалася вчителька.

-Коли я хворіла, мама сиділа біля мене, розмовляла, розказувала мені казки, читала книжки. Мені було так добре.

-Про що свідчать слова дівчинки?

-Чому так часто нашим дітям не вистачає уваги батьків?

7. «Особистий приклад»

а) перегляд відео «Дитина- це дзеркало сім'ї».

б) обговорення англійського прислів'я:

«Не виховуйте - дітей- марна справа, вони все одно будуть схожі на вас. Виховуйте себе»

8. Вправа «Дерево рішень»

Презентація батьківських робіт.

III. Заключна частина

1. Рефлексія

Вправа «Незакінчене речення»

-Сьогодні я дізнався...

-Цікавим для мене було...

-Тепер я знаю...

-Я хочу, щоб моя дитина була...

2. «Галлявина побажань»

Батьки вирізають із кольорового паперу квітку, пишуть побажання своїй дитині і приклеюють.

(Батьки отримують пам'ятку «Принципи розумного виховання»)

3. «Подарунок від дітей»

«Букет квітів»

У середині кожної квіточки фотографія дитини.

На пелюстках записи дітей

«За що я люблю батьків»

4. Вправа «Аплодисменти»

Ми добре з вами попрацювали і на завершення я пропоную уявити в одній долонці посмішку, а в другій- радість! Поєднаймо їх в дружні аплодисменти.

До нових зустрічей!

Додаток (1)

1. Тест "Чи можете ви?"

На кожне запитання відповідайте «так», «ні» або «не знаю».

Запитання

1. У будь-який момент залишити всі свої справи і зайнятися дитиною?
2. Порадитися з дитиною, незважаючи на 1 вік?
3. Зізнатися дитині в помилці, яку ви допустили стосовно неї?
4. Вибачитися перед дитиною у випадку своєї неправоти?
5. Стримати себе, якщо вчинок дитини розлютив вас?
6. Поставити себе на місце дитини?
7. Повірити хоча б на хвилинку, що ви добра фея?
8. Розповісти дитині про випадок зі свого дитинства, що показує вас у невисхідному світлі?
9. Завжди утримуватися від слів, здатних боляче вразити дитину?
10. Пообіцяти дитині, що виконаєте її бажання за гарне поведження?
11. Надати один день, коли б вона робила все, що їй захочеться і поводи́ла б будете втручатися? себе так, як захоче, а ви ні в що не
12. Не відреагувати, коли ваша дитина вдарила, брутально штовхнула або просто незаслужено скривдила іншу дитину?
13. Устояти проти дитячих прохань і сліз, якщо впевнені, що це-примха, швидкоплинне бажання?

Обробка результатів.

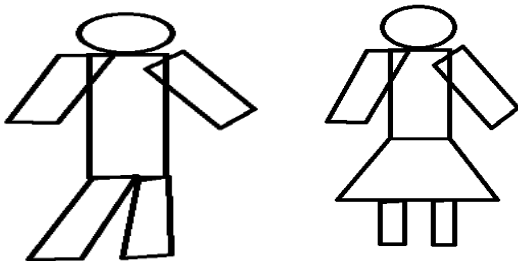
Підрахуйте бали. Відповідь «так» оцінюється в 3 бали, відповідь «ні»-в 1 бал, відповідь «не знаю»- у 2 бали. Якщо ви набрали від 30 до 39 балів, це означає, що дитина-найбільша цінність у вашому житті. Ви прагнете не тільки зрозуміти, але й пізнати її, поважаєте її, дотримуєтесь найбільш прогресивних принципів виховання і постійної лінії поведження. Інакше кажучи, ви дієте правильно і можете сподіватися на гарні результати.

Сума від 16 до 30 балів: турбота про дитину для вас питання першорядне. Ви маєте здібності вихователя, але не завжди застосовуєте їх послідовно і цілеспрямовано. Часом ви занадто суворі, в інших випадках- крім того, ви схильні до компромісів, що послаблюють виховний ефект. Вам потрібно серйозно задуматися над своїм підходом до виховання дитини.

Менше 16 балів свідчить про те, що перед вами постали серйозні проблеми щодо виховання дитини. Вам бракує або знань, або бажання і прагнення виховувати дитину як особистість, а можливо, і того, й іншого. Бажано порадитися і з фахівцями-педагогами і психологами. Не забувайте, що формування особистості дитини- складний і відповідальний процес. Ось чому успішне виконання батьківського обов'язку приносить людині моральне задоволення.

Додаток (2) до вправи «Бінго»

Хлопчик і дівчинка

3. Пам'ятка. Додаток 3.

«Принципи розумного виховання»

1. Ніколи не займайтеся виховною роботою у поганому настрої
2. Чітко визначте, що ви хочете від дитини і повідомте про це їй. Дізнайтеся, що думає дитина з цього приводу.
3. Надайте дитині самостійність, не контролюйте її кожен крок.
4. Не підказуйте готового рішення, а підкажіть можливі шляхи розв'язку проблем.
6. Вкажіть дитині на допущену помилку, щоб вона осмислила її.

7. Дайте дитині відчуття, що вірите в неї, незважаючи на допущені помилки, але не співчувайте їй.

8. Батьки повинні бути твердими в своїх рішеннях, але добрими.

ПЕРШИЙ РАЗ У 1 КЛАС

Мета: через систему ігрових та тренінгових вправ продемонструвати батькам зміни в організації освітнього процесу, що відбудуться під час переходу дитини із закладу дошкільної освіти до школи; дати відповіді на запитання, що батьки розмістили на «Стіні запитань»; сприяти налагодженню контактів, створенню позитивної взаємодії, порозумінню.

Форма проведення: ігровий міні-тренінг.

Обладнання: фліпчарт, папір, маркери, клей, ножиці, кольоровий папір; конструктор LEGO; мультимедійна презентація, комп'ютер, проектор.

Хід заходу

I. Вступ

Доброго дня, шановні батьки! Через деякий час щедрий і лагідний вересень розпочнеться для вас і вашої дитини прекрасним святом Першого дзвоника. Ваш малюк стане не лише першокласником, він стане учнем Нової української школи. Сьогодні ви отримаєте відповіді на всі запитання, що вас турбують, та більше дізнаєтеся інформації про Нову українську школу.

II. Основна частина

1. Зупинка перша. «Інформаційна»

З 1 вересня 2018 року всі заклади загальної середньої освіти працюють в умовах Нової української школи. Її головна мета: створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, але й уміння застосовувати їх у житті. Тут дослухаються до думки школяра, вчать критично мислити, не боятися висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам, я думаю, теж сподобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

Основні засади реформи шкільної освіти викладено в Концепції Нової української школи, що містить інформацію про цінності реформи (*як от орієнтація на учня, педагогіка партнерства, справедливе фінансування тощо*), основні компетенції та бачення того, яким має бути випускник НУШ.

Навчання триватиме 12 років, 4 з них дитина навчатиметься у початковій школі за двома циклами:

-1-2 класи: адаптаційно-ігровий цикл, що допоможе дитині звикнути до шкільного життя: навчання організовується через ігрову діяльність за сучасними методиками;

-3-4 класи — це основний цикл. Під час цього циклу формуватиметься почуття самостійності та відповідальності.

Учні навчатимуть самостійно робити вибір, пов'язувати вивчене із практичним життям.

- Ви готові далі дізнаватися про зміни?

Наші діти йдуть до 1-го класу і розпочинається адаптаційно-ігровий цикл навчання, тому наше консультування буде проведено в ігровій формі - мандрівки. Вирушаймо!

2. Зупинка друга. «Ранкове коло»

— Одне із нововведень — організація та проведення ранкових зустрічей, що об'єднує учнів у колі. Ранкове коло — це щоденна практика, під час якої вчитель із учнями об'єднуються в коло та виконують декілька пізнавальних різнопланових діяльностей. Пропоную вам утворити коло.

Вправа «Чудовий настрій»

Мета: сприяти створенню позитивного настрою.

Тривалість: 5 хв.

Інструктаж. Учитель ставить запитання, учні відповідають: «Добрий день!».

- Ви сьогодні вже прокинулись?
- Добрий день!
- Мамі зранку посміхнулись?
- Добрий день!
- Клас наш радо вас вітає!
- Добрий день!
- Настрій кожен гарний має?
- Добрий день!
- Станьте разом у дружнє коло!
- Добрий день!
- Привітай нас, рідна школо!
- Добрий день!
- Треба всім нам привітатись!
- Добрий день!
- Дружно й голосно сказати...
- Добрий день!

Вправа «Привітання»

Мета: сприяти запам'ятовуванню імен учасників заходу, розвитку уваги.

Тривалість: 5 хв.

Інструктаж. Учасники утворюють коло, піднявши перед собою руки. Ведучий починає перекидати м'яча через коло одному з учасників, називаючи своє ім'я. Той, хто вже тримав м'яча в руках і називав своє ім'я, опускає руки, щоб решта учасників мали змогу бачити, хто ще не брав участі у грі.

— Які ваші відчуття? Чи поліпшився настрій?

— Мета такої вправи: позитивне налаштування на роботу, створення ситуації успіху та гарного настрою. Такі заняття вчителі проводитимуть з першачками на свіжому повітрі за умови гарної погоди чи в класній кімнаті. У класі діти можуть сидіти на стільчиках, килимку, подушках для сидіння.

3. Зупинка третя — «Правила класу»

— Щоб шкільне життя було цікавим і безпечним, обов'язково слід дотримуватися правил, які першокласники розробляють разом з учителем. Оскільки ще не всі діти можуть писати, діти першого класу правила малюють. На початок року їх не повинно бути багато (3–5 правил). Наприклад: хочу сказати — підведу руку; поважаю всіх, хто мене оточує; не боюся помилитися; допомагаю та ін.

— Об'єднаймося в чотири групи за порами року: «осінь», «зима», «весна», «літо».

Завдання групам: розробити та намалювати правила класу.

(Після виконання роботи — презентація робіт)

— На вашу думку, якщо діти самі розроблять такі правила, чи будуть вони намагатися їх дотримувати? (Відповіді батьків)

4. Зупинка четверта. «Зміна освітнього середовища»

До організації навчальних класів висувають серйозні вимоги. Тепер учнівське місце повинно бути обов'язково одномісним, зручним і стійким. У навчальному просторі облаштовують осередки. До всього оснащення прописано конкретні вимоги ергономіки та безпеки. Більшість часу діти працюватимуть у групах (по 4 чи 6 осіб), як сьогодні працюєте і ви. У процесі такої роботи учні вчать ефективно взаємодіяти, розподіляти лідерство, розуміти, що робота кожного важлива для результату групи.

Зміна освітнього середовища - це зміна ставлення до дитини: повага, увага до неї та прагнення знайти оптимальний спосіб для її ефективного навчання. Зараз я Вам пропоную переглянути декілька зразків облаштування класних кімнат. (Перегляд слайдів зі зразками облаштування класної кімнати для учнів.)

У навчальний процес буде впроваджено інтегроване навчання, коли на одному уроці будуть переплітатися різні предмети.

Вправа «Створи фантастичну тваринку» (активність у групах)

Завдання: на аркуші паперу в кожному куті намалювати тваринку (час виконання - 3–5 хв). Після того, як тваринки намальовано, наступне завдання: утворити фантастичну тваринку, взявши від кожної з намальованих якийсь один елемент, дати ім'я цій тваринці, підготувати про неї цікаву розповідь. (Після виконання завдання роботи готують до огляду: вивішують на стінах, біля кожної - екскурсовод - той, хто презентує діяльність групи.)

Захищають роботи за стратегією критичного мислення «Огляд галереї».

Довідка.

Галерея - спеціальне приміщення, художній музей, у якому для огляду розміщено твори мистецтва.

Застосування стратегії передбачає дії, що виконують відвідувачі галереї. Вони розглядають твори мистецтва, поступово переходячи від одного до іншого. По колу відбувається групове обговорення кожного «експоната» галереї - роботи іншої групи, на якій можна залишити короткі коментарі. Обговорення триває, поки група не дістанеться своєї роботи.

— Скажіть, яке враження від роботи мають екскурсоводи?

— А які враження відвідувачів?

— Чи було цікаво?

— Скажіть, що ви робили в групах спочатку? (Утворювали нову фантастичну тваринку.)

— Ви спробували продемонструвати процес інтеграції - об'єднання у єдине ціле раніше розрізнених частин та елементів системи на основі їхньої взаємозалежності та взаємодоповнення.

Так само цікаво буде і вашим маленьким дітям. У розкладі уроків першокласників уперше з'явиться новий інтегрований курс «Я досліджую світ», у межах якого діти будуть читати, писати, рахувати, вивчати природу та історію рідного краю, а також здобувати навички спілкування з однолітками. Учні стануть учасниками тематичних тижнів та днів, коли протягом дня чи тижня буде обговорено властивості будь-якого предмета живої чи неживої природи. Наприклад, під час тематичного тижня «Осінь» діти стануть учасниками екскурсії у природу, проведуть дослідження з теми «Чому опадає з дерев листя?», зберуть природний матеріал (листя, шишки, цікаві палички), виготовлять поробки або спробують намалювати їх, з'ясують, як звірі готуються до зими, прочитають про це текст, поспівають та пограють тощо.

б. Зупинка шоста. «Гра по-новому, навчання інакше»

З 1 вересня учні перших класів безкоштовно отримали набори LEGO, що допоможуть упроваджувати ігрові та діяльнісні методи навчання в освітній процес. Відповідний Меморандум про взаєморозуміння було підписано між Міністерством освіти і науки України та The LEGO Foundation. Гра для дітей - це спосіб пізнання світу. У грі діти розвивають важливі компетентності, необхідні їм протягом життя. Стаючи частиною гри, дитина повністю занурюється у процес, бере на себе відповідальність, стає цілеспрямованою, відчувається комфортно, радісно, а головне — має можливість ініціювати діяльність і розвивати власну ідею, активно взаємодіяти з іншими учасниками гри і в такий спосіб навчатися. Запрошую вас до гри!

Вправа «Прокидайся, уяво!» (активність у групах)

Час виконання: 10 хв.

— Об'єднаймося в три групи за кольором картки, що ви маєте на столах: синя, жовта, червона.

Сині — побудуйте щось, що могло би літати.

Жовті — збудуйте дім, який міг би бути на планеті, розташованій далеко від нас.

Червоні — яким, на вашу думку, буде транспорт майбутнього? Побудуйте. (Після виконання завдання — презентація робіт груп.) — Чи було вам цікаво?

— Яке значення має така гра для розвитку дитини?

— Так, діти вчать робити припущення, висловлювати власні ідеї та реалізовувати їх, розвиваються їхні фантазія та мовлення. Діти набувають досвіду через творчість.

Велике значення в житті дитини має гра. У грі вона пізнає світ, вчиться спілкуватися. Дорослі також беруть участь у дитячих іграх. Важливо вміти гратися з дітьми з таким же захопленням, як і вони, дотримуватися правил гри і водночас спостерігати та узагальнювати, розвивати у малюків саморегуляцію.

Гра «Називай число»

За допомогою гри «Називай число» батьки мають змогу розвивати у своїх малюків математичні навички.

Мета. Закріпити знання з усної нумерації чисел в межах 10, лічити послідовно в прямому і зворотному напрямку.

Програма дій:

1. Називай по порядку числа від 1 до 10 так: число 1 не називай, а сплесни в долоні, потім називай число 2, а число 3 – не називай, сплесни в долоні і так до 10.
2. Називай по порядку числа від 1 до 10 так: число 10 вимовляй голосно, 9 – тихо, 8 – голосно, 7 – тихо та ін..

Гра «Знайди предмет»

Мета. Формувати вміння і навички орієнтуватися в просторі, розрізняти предмети за розміщенням, а також користуватися термінами (попереду, позаду, поруч, між, під, над, за, зверху, знизу, зліва, справа, посередині).

Батько зав'язує хлопчикові хусткою очі і ховає якийсь предмет (м'яч, іграшку тощо). Син шукає його, керуючись вказівками батька: йди прямо, поверни праворуч, зупинись, праву руку простягни вперед, поступово опускай її.

Гра «Аукціон думок»

Мета. Формувати вміння знаходити ознаки предметів, визначати модель значущих умов.

Батько пропонує синові протягом хвилини розглянути якийсь предмет, а потім позмагатися, хто помітить найбільше деталей і розповість про них. Першою висловлюється дитина, а батько лише додає нові ознаки, щоб не повторюватися. Розглядаючи інший предмет, можеш обмінятися ролями.

Гра «Мандрівка»

Мета. Навчити дітей орієнтації в просторі за ознаками рослин.

Програма дій.

Під час прогулянки батьки пропонують дитині запам'ятати найпомітніші орієнтири, що зустрічаються на їхньому шляху. За ними дитина відшукує зворотну дорогу і веде нею батьків.

7. Зупинка сьома. «Кошик запитань»

— Деякі запитання, що надійшли від вас, ми розглянули під час практичної роботи. Однак є запитання, відповіді на які ще не лунали. *(Відповіді вчителя на питання батьків)*

III. Заключна частина

«Шкала оцінювання». Ставлення батьків до освітньої реформи

Завдання. Батьки беруть стікер, пишуть на ньому своє ім'я та приклеюють його на шкалі від 1 до 10, визначивши цим своє ставлення до реформи.

АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Мета: познайомитися з батьками, налаштувати їх на необхідність спілкування зі школою, педагогами, сприяти формуванню батьківської спільноти та комфортного середовища під час спілкування, створити оптимістичний настрій на навчальну діяльність, зняти страх родини перед школою; дати батькам уявлення про труднощі звикання дітей до школи, вікові та психологічні особливості адаптації першокласників; визначити, які позитивні і негативні риси з'явилися у дітей за період навчання, виробити стратегію допомоги у подоланні труднощів.

Вступне слово вчителя

Доброго дня, шановні батьки! Ми зібралися сьогодні з дуже важливою метою. Наші діти – наше майбутнє, тому щасливі посмішки на їхніх обличчях – це найголовніше завдання і родини, і школи. Ми з вами намагатимемось зробити все, щоб кожен день наших діток був осяяний Великими сподіваннями і очікуванням Чуда!

З 2018 року в усіх школах України перші класи розпочали працювати за компетентнісним навчанням. Згодом так навчатиметься вся початкова школа. Це означає, що учні замість запам'ятовування інформації опануватимуть компетентності (навчання через практику тому, що знадобиться в житті). Таке навчання передбачає не лише опанування академічних знань (з математики, мов, природничих наук тощо), а й так званих соціальних компетентностей (уміння працювати в команді, вирішувати складні проблеми, пропонувати нові ідеї тощо). Але як не можна навчитися керувати автомобілем теоретично, так і неможливо розвивати, приміром, навички спілкування чи роботи в команді, сидячи за партами спинами один до одного. Отож, щоб ви отримали повне уявлення про нові методики НУШ, сьогодні нашу зустріч ми проведемо у формі тренінгу.

Тренінг – це така форма організації заняття, яка забезпечує активну участь кожного і творчу взаємодію всіх учасників між собою та вчителем.

Структура тренінгу:

1. Організаційний етап (повідомлення мети і завдань, вправи на знайомство, згуртування учасників, налаштування на активну роботу; визначення правил роботи в групі та очікувань від учасників заняття).
2. Основний етап (вправи відповідно до теми і завдань тренінгу)
3. Заключний етап (рефлексія)

I. Організаційний етап

Щоб налаштуватися на позитивний настрій, пропоную вам виконати таку вправу.

1. Вправа «Усмішка»

У цій скриньці лежить один із найважливіших засобів, необхідних людині для спілкування. Відгадайте, що це. Ось декілька підказок:

- Вона збагачує тих, хто її отримує, не збіднює тих, хто її дарує.
- Вона нічого не коштує, але багато дає.
- Ніхто не багатий настільки, щоб обійтися без неї, і немає такого бідняка, який не став би від неї багатшим.
- Вона приносить щастя в дім і є паролем для друзів.
- Її не можна купити, позичити чи вкрати.
- Це те, без чого вихована людина не може обійтися.

(Першому, хто відгадає загадку, дарую картинку на якій зображена посмішка). Подаруйте посмішку один одному. Посміхайтесь та частіше даруйте посмішку своїм дітям, рідним та друзям!

2. Знайомство. Очікування

Розпочнемо нашу зустріч із обов'язкового елемента кожного тренінгу, як знайомство. Ця вправа допомагає дітям більше дізнаватися один про одного, поліпшує взаємини, вчить знаходити нових друзів.

Для кожної родини важливий момент вступу дитини до школи. Готуючись до цього ви, напевне, уявляли, що для вашої родини є особливо важливим під час навчання. Напишіть свої побажання й очікування на найближчі 4 роки на стрічках цього чарівного дерева.

(На дошці дерево, на якому заздалегідь прикріплені листочки з написом імен батьків, кишенькою для фотографії дитини та кольорові паперові стрічки).

3. Вироблення правил тренінгу

4. Вправа «Кошик почуттів»

- Які почуття виникають найчастіше, коли ви забираєте чи приводите дитину в школу? Запишіть на кленових листочках (зачитують і кидають у корзину).

II. Основна частина

1. Повідомлення вчителя про особливості адаптації дітей до школи

Початок шкільного навчання – це час великих надій, великих розчарувань, перших життєвих перемог і перших великих поразок, досягнення здобутків і підрахунків втрат. Саме тут, у першому класі, і діти, і батьки здають свій перший іспит, іспит, який може визначити всю подальшу долю дитини: поганий шкільний старт часто стає першопрчиною всіх майбутніх невдач, оскільки дитина потроху звикає до поразок, крок за кроком формує в собі самовідчуття невдахи, нездатності активно протистояти життєвим труднощам.

Адаптація дитини до школи відбувається не одразу. Не один день і не один тиждень потрібно для того, щоб вона змогла призвичаїтися до навчального закладу по-справжньому. Це досить складний процес, пов'язаний зі значним напруженням усіх систем організму. Лише через 5-6 тижнів поступово підвищуються та стають більш стійкими показники працездатності, у дитини спадають напруження та тривожність.

Що ж відбувається в організмі дитини в перші дні навчання?

- Нестійка працездатність;
- дуже високий рівень напруження серцево-судинної системи;
- різке зниження навчальної активності;
- зниження працездатності;
- до кінця першої чверті маса тіла зменшується у 60 % дітей;
- скарги на втому, головний біль, сонливість, погіршення апетиту, поганий сон;
- рухова розгальмованість або в'ялість, втома;
- розлади шлунково-кишкового тракту.

За результатами діагностики на кінець жовтня місяця 88% дітей 1 класу мають високий рівень адаптації, 12 % — середній рівень адаптації.

Залежно від стану здоров'я, сімейної ситуації, відвідування чи не відвідування дитячого садка адаптація до школи, до нових умов життя може мати різний перебіг.

Упродовж усього життя нам (і дорослим, і дітям) доводиться адаптуватись до різних ситуацій. Переступаючи поріг школи, дитина також увесь час адаптується: до дітей, до вчителів, до уроків, до нового режиму дня. Одним зі складних адаптаційних періодів якраз і є навчання у 1-му класі.

Існує три рівні адаптації.

Високий рівень адаптації. Першокласник позитивно ставиться до школи: правила й вимоги сприймає адекватно; навчальний матеріал засвоює легко; розв'язує ускладнені задачі, чемний, уважно вислуховує вказівки, пояснення вчителя; доручення виконує охоче і сумлінно, без зовнішнього контролю; виявляє високу зацікавленість до самостійної навчальної роботи, має у класі позитивний статус.

Середній рівень адаптації. Першокласник позитивно ставиться до школи: відвідування уроків не викликає у нього особистих переживань; розуміє навчальний матеріал, коли вчитель пояснює його досить детально і наочно; засвоює основний зміст програми з усіх предметів, самостійно розв'язує типові задачі; зосереджений і уважний під час виконання завдання, доручень, вказівок учителя, разом з тим потребує контролю з боку дорослого; зосередженим буває тільки тоді, коли робить щось цікаве для себе; доручення виконує сумлінно; дружить з багатьма однокласниками.

Низький рівень адаптації. Першокласник негативно або байдуже ставиться до школи: часто скаржиться на здоров'я, погане самопочуття, в нього переважає пригнічений настрій; спостерігається порушення дисципліни; матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно; самостійна робота з підручником викликає труднощі, під час виконання самостійних завдань не виявляє до них інтересу; до уроків готується нерегулярно, потребує постійного контролю і спонукань як з боку вчителя, так і з боку батьків; для розуміння нового матеріалу потребує значної допомоги вчителя і батьків; доручення виконує під контролем і без особливого бажання; пасивний, близьких друзів не має, знає імена й прізвища лише частини однокласників.

Низький рівень – це фактично показник «шкільної дезадаптації». Які ж прояви, так званої, дезадаптації до школи:

- а) відставання від програми;
- б) швидка втомлюваність;
- в) недисциплінованість;
- г) не вміння будувати відносини з однолітками та дорослими;
- д) підвищена тривожність, плаксивість;
- е) глибокий спад працездатності наприкінці дня;
- є) неадекватна поведінка;
- ж) неуспішність у навчанні.

У науковій психолого-педагогічній літературі останніх років йдеться про те, що деякі молодші школярі можуть відчувати стан дезадаптації, починаючи вже з 1 класу. Характерно, що цей стан пов'язується і вчителями, і батьками, і дослідниками не стільки з проблемою успішності як такої, скільки з проблематикою соціально-психологічного входження дитини у шкільне життя – класний колектив, систему шкільних відносин.

2. Вправа «Квітка»

А зараз ми з вами спробуємо, дізнатися яку ж роль в адаптації дитини та в формуванні в неї позитивного ставлення до школи відіграє саме Ви – батьки.

Перед кожним на парті дві пелюсточки: одна жовтого кольору, а друга – червоного кольору. Пропоную батькам на жовтій пелюсточці записати позитивні риси, які з'явилися у дітей з приходом у школу, а на червоній – негативні. На дошці прикріплені синій і білий кружечок (серединки квіток). До білого прикріплюють жовті пелюсточки, до синього – червоні.

Вчитель : Бачимо, що жовтих пелюсточок набагато більше. Діти стали самостійними, добрішими, впевненішими, стараннішими. Але є й червоні пелюсточки, бо в деяких учнів з'явилися страх, упертість, втома, агресивність.

- Всі діти поступово адаптуються до навчання, але в когось прогрес видніший, хтось адаптується повільніше та зміни є в усіх.

3. Вправа «Проектуємо»

Обговоріть в групі:

- Яка ж роль батьків у подоланні труднощів, пов'язаних із адаптацією дитини до школи?

Завдання:

Напишіть на листках 2 поради, для інших батьків, що потрібно робити, щоб дитина успішно навчалася і почувалася в класі? (Кожна група виконує завдання та представляє. Всі поради прикріплюються на дошку). Обдумайте всі запропоновані пропозиції та візьміть в свій арсенал найбільш ефективні.

4. Вправа «Ми – батьки»

Учасники отримують по одному стікеру зеленого, синього та червоного кольорів. Їм пропонується на кожному зі стікерів продовжити речення (стосовно своєї реальної дитини):

- на зеленому стікері - «Якою я хочу бачити свою дитину...»;
- на синьому стікері - «Що для цього я роблю...»;
- на червоному стікері - «Чого я ніколи не дозволю собі, як мати, у вихованні дитини...».

По закінченню учасники прикріплюють стікери на аркуш з написами

«Я хочу...»

«Я роблю...»

«Я ніколи ...»

- Чи легко було продовжити речення «Як мати для цього я роблю...»

- Чи завжди вдається у реальному житті виконувати ваш варіант речення «Як мати, я ніколи...»?

5. Відео – лист для батьків

Учитель пропонує батькам послухати лист – прохання від дітей до батьків.

На останок хочу прочитати народну мудрість: «Діти, що виростили у злomu – зло будуть сіяти, діти, виплекані любов'ю – нею будуть жити».

Якщо уявити батька і матір двома сонцями, то дитина має знаходитися у подвійному сердечному промені взаємовідносин батьків. Чим сильніший і тепліший промінь – тим більше врівноважена дитина, тим гармонійніший її розвиток. Робіть усе, щоб дитинство і майбутнє ваших дітей було прекрасним. Любові та взаєморозуміння у ваших сім'ях!

III. Заключний етап

Вправа «До нових зустрічей»

Учасники стають у коло, подаючи один одному руку, говорять слова вдячності, прощання і сподівань.

БУДУЄМО ПАРТНЕРСЬКІ ВІДНОСИНИ МІЖ УЧИТЕЛЕМ ТА БАТЬКАМИ

Очікування:

- організація процесу конструктивного спілкування між вчителем і батьками;
- залучення батьків до співробітництва, співтворчості у розв'язанні загальношкільних та індивідуальних учнівських проблем;
- формування вміння поважати особистість кожної людини;
- набуття досвіду безконфліктних ділових стосунків.

Хід зустрічі

I. Організація батьківського колективу

1. Ранкова зустріч

- Хто з гарним настроєм прийшов – кивніть,
- Хто має вдосталь часу- рукою махніть,
- Хто бачить мене –то ви підморгнийте,
- Хто любить дітей – руки вперед протягніть.

2. Вправа «Емоційне дзеркало»

Вправа дозволить виховати соціальну спостережливість, емпатію.

- Погляньте на сусіда і спробуйте намалювати смайлик його настрою. (участь беруть усі присутні)
- Визначте, на що саме ви звернули увагу в поведінці та виразі обличчя іншого, що вам допомогло «вгадати» внутрішній стан.
- Подаруйте цей смайлик сусідові, а в кінці зустрічі ми зможемо перевірити, чи змінилося наше враження від людей, які знаходяться поряд з нами.

II. Оголошення теми та мети

- Нашу зустріч я б хотіла розпочати словами відомого французького письменника Антуана де Сент-Екзюпері, який назвав людське спілкування найбільшою розкішшю на світі. Спілкування людей – досить тонкий і складний процес. Кожен з нас вчиться цього все життя, здобуваючи досвід часто за рахунок помилок і розчарувань. Тому темою нашої зустрічі я обрала саме тему будівництва партнерських відносин між вчителем та батьками, які будуть формуватися завдяки постійному спілкуванню між нами та нашими дітьми.

1. Створення правил батьківської зустрічі

Серед них можуть бути:

1. Дивитися в очі співрозмовнику.
2. Говорити по черзі, не перебивати (правило руки)
3. Співпрацювати.
4. Бути активними.
5. Бути позитивними до себе та інших.
6. Поважати думку іншого.

2. Вправа «П'ять добрих справ»

На папері написати справу, якою б ви хотіли займатися в класі. Листочки прикріплюємо на ракеті.

3. Вправа «Цінності»

Вчитель пропонує аркуш із переліком цінностей, ознайомившись із якими, потрібно визначити десять з них, яким вони надають перевагу. Потім із десяти виділити п'ять, а з п'яти вибрати три основних для кожного на даному етапі життя. Кожну із трьох цінностей записати на окремих аркушах. Вчитель говорить: „Подаруйте, будь-ласка, одну цінність із трьох вибраних”, „Подаруйте ще одну цінність”. Якщо батьки відмовляться віддавати цінність, не наполягати. В учасників залишилося по одній цінності.

Обговорення:

- Яку цінність ви залишили?
- Які цінності ви подарували?
- Що ви відчували, коли їх віддавали?
- Що значило для вас подарувати цінність?

На завершення подаровані цінності повертаються учасникам, щоб кожен відчув себе комфортно.

6. Вправа «Ниточки»

На початку вправи учитель просить учасників сісти півколом. Вчитель просить підвестися та підійти до нього декілька добровольців. Кожний актор отримує картку формату А-4 з відповідним написом («ДИТИНА», «СІМ'Я», «ДІМ», «ОСВІТА», «ТУРБОТА», «РАДІСТЬ», «ЛЮБОВ», «НАДІЯ», «ВІРА») та прикріплює до грудей. У руках учитель тримає ниточки, якими буде поєднувати дитину з іншими героями історії.

Учасники стають спиною до аудиторії і повертаються до аудиторії лише після відповідних слів педагога, в яких згадується поняття, роль якого отримав учасник.

По закінченні вправи педагог пропонує відповісти на такі питання:

- Які почуття викликала у вас ця історія?
- Чого вчить ця історія?
- Що допомогло хлопчику подолати життєві негаразди?

Текст до вправи «Ниточки»

Жила-була дитина (на цих словах повертається до глядачів учень, що грає роль дитини). Вона була дуже щасливою. В неї були мама, татусь, бабуся, дідусь та старший брат. У дитини було ім'я (педагог вводить учасника з карткою «СІМ'Я» та з'єднує за допомогою ниточки (далі за таким самим алгоритмом)). Була вона щасливою й тому, що в її сім'ї жили тепло та взаєморозуміння. Сім'я була по-справжньому дружньою.

Наша дитина мала дім, в якому панували затишок та злагода. Дитина почувалася в ньому, як у палаці, що захищає від усіяких незгод.

Дитина ходила до школи, отримувала освіту. Вчилася добре, старанно. Вчитель постійно ставила її в приклад: «Яка ж дитина талановита!!! Яка розумна!!! Обов'язково стане Нобелівським лауреатом у майбутньому...».

Про нашу дитину турбувалися кожної хвилини. Дитина відчувала кожного дня радість спілкування з друзями, ровесниками. Вона по-справжньому вмiла гратися. Була вигадником найрізноманітніших витівок та забав.

Вона була нагородованою, мала домівку і сім'ю, друзів та можливість навчатися. Була по-справжньому зігріта любов'ю. Любов із задоволенням оселилася в її серці.

А ще там жила надія. Надія на краще. Надія на завтрашній день, на мирне існування.

Дитина вірила, що це її радісне буття буде тривати вічно. Віра допомагала їй у скрутні хвилини, даруючи крила наснаги та впевненості у майбутньому.

Та трапилось невинуватне... Сталось те, про що болісно до крику говорити...

Одного разу татусь, бабуся, дідусь та старший брат поїхали на дачу, а в дорозі потрапили до автокатастрофи... Гуркіт, скрегіт металу, смерть. Так у дитини від великої сім'ї залишилась лише її частина - мама. Та й мама протрималася недовго. Свій біль почала ховати у

спиртних напоях, перетворилась у залежну від алкоголю людину. Поступово алкоголь став на перше місце, витіснивши, викинувши із життя дитину. Так обірвалась ниточка, зв'язок дитини з сім'єю. *(Педагог обриває ниточку, що зв'язувала дитину і сім'ю. Далі він працює за подібним алгоритмом).*

Дитина опинилася на вулиці. Домівки в неї не стало. Там вона нікому не була потрібною. *(Педагог обриває нитку Дитина-Сім'я).*

До школи ходити ніколи. Треба думати про їжу та ночівлю. Яка тут може бути освіта? *(Педагог обриває нитку Дитина-Освіта).*

Вулиця... Постійні злидні... Затравлений погляд. Дитина, як звірятко, яким набавились та викинули геть. Речі, які раніше радували - тепер недосяжні, в минулому. Не стало радості в житті дитини! *(Педагог обриває нитку Дитина-Радість).*

Нікому вона не потрібна. Усюди зайва та небажана. Ніхто про неї більше не турбувався. *(Педагог обриває нитку Дитина-Турбота).*

Любов, що колись заповнювала серце, перетворилася на злість та образ. «Чому я? Чому це сталося? Чому дорослі проходять осторонь мене? Чому мене цураються?». *(Педагог обриває нитку Дитина-Любов).*

Дитина дійшла до межі, далі - пустота. *(На цих словах педагог торкається ниточок Надія та Віра й робить 30-секундну паузу, дивлячись у аудиторію. Потім відпускає їх, не розірвавши, й продовжує).*

Та десь-таки глибоко у серці дитини тліла іскра надії, а крила віри могутнім птахом тримали дитину з останніх сил. Надія та віра у те, що все, що сталося, це лише страшний сон. Що все минеться. Що скоро прийде спасіння.

Спасіння для нашої дитини прийшло... Бо зустріла наша дитина небайдужу людину, яка встановила опіку над нею. *(Педагог з глядацького залу обирає навмання будь-яку людину, яка по черзі, за його словами буде відновлювати зв'язки, з'єднувати ниточки, зав'язуючи у вузлики).*

Не одразу - з часом віра та надія воскресили у дитячому серці любов... *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Любов).* Бо в житті нашої дитини з'явилася нова сім'я. *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Сім'я).*

Знову з'явився дід. *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Дід).* Вона знову пішла до школи та отримала можливість отримувати освіту. *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Освіта).*

Про неї знову турбувались... *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Турбота).*

Вона почала радіти затишку, спокою, увазі, світланкам та заходам сонця, можливості знову бути дитиною. *(З'єднуються вузликом нитка Дитина-Радість).*

Все було позаду. І начебто усі зв'язки відновлено. Але погляньте на вузлики, що залишилися у долі дитини. Ці вузлики нагадують шрами, які у непогоду ниють, нагадуючи про себе. І чи загояться вони, невідомо. Та ось любити дитина навчилася ще міцніше, цінувати кожну щасливу хвилину ще яскравіше. В її серці навіки оселився могутній птах із душею надії та крилами віри.

7. Вправа «Я і моя дитина»

Вправа спрямована на розвиток емпатії та позитивного ставлення до дитини, допомагає виділити й усвідомити її позитивні риси.

На паперових квітах пишемо позитивні риси дитини, на листочках свої

- мудрість, наполегливість, надійність
- активність, безкорисливість, ввічливість
- сила волі, скромність, сміливість
- тактовність, терплячість
- незворушність, чарівність, товариськість

III. Підсумок.

Вправа «Чарівна скринька»

Кожний учасник отримує кольоровий кружечок, який символізує скарб знань, умінь, отриманих упродовж тренінгу.

- Я пропоную кожному учаснику написати про здобуті скарби. (учасники по черзі «кладуть скарби» у чарівну скриньку, коментуючи свою дію).
- А допоможе вам сформулювати свою думку ось такі слова:
  - Від зустрічі я здобув....
  - Мені сподобалось ...
  - Я не вмів, а тепер вмію...
  - Я дізнався...
  - Я зрозумів ...
  - Я навчився ...
- Як ви вважаєте, після нашої зустрічі змінився настрій людей, які знаходяться поруч з вами? Давайте перевіримо, чи змінився настрій людини праворуч від вас. З іншої сторони попереднього смайлика малюємо відповідний настрій і даруємо сусіду.
- Дякую всім за спільну роботу.

ВПЛИВ ПОЗИТИВНИХ ТА НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ НА ЗДОРОВ'Я ПЕРШОКЛАСНИКА

Мета: ознайомити з причинами позитивних та негативних емоцій у першокласників на основі спостережень; визначити наслідки переваги позитивних та негативних емоцій; обговорити відео запис першокласників; надати рекомендації батькам щодо стимулювання позитивних емоцій у дітей.

*Обережно торкайся до людини.
Жити серед людей – це все одно, що ходити
по казковому саду, де навколо тебе
тонесенькі пелюстки квітів із тремтливими краплями роси
Треба так торкатися до квітів,
щоб не впала на землю жодна крапля.
Василь Сухомлинський*

Хід зустрічі

1. Вправа «На що схожий настрій»

Батьки стають у коло і по черзі говорять, на яку пору року, природне явище, погоду схожий їх сьогоднішній настрій. Починає порівняння педагог: «Мій настрій схожий на білу пухнасту хмаринку, а твій?». Вправа проводиться по колу. Педагог узагальнює – який же сьогодні настрій у всієї групи: сумний, веселий, смішний.

2. Вступне слово педагога

Шановні батьки, перш ніж ми перейдемо до теми нашої зустрічі, послухайте, будь ласка, відео запис відповідей дітей на запитання: який я? (Попередньо педагог проводить з дітьми вправу «Який(а) я?»).

-Які мотиви вибору дитиною прикметників?

- Що означають позитивні та негативні якості?

Відбувається обмін думками.

Сьогодні ми поговоримо про людські емоції. У житті людини емоції грають дуже важливу роль, завдяки ним ми спілкуємося і пізнаємо навколишній світ. Емоції показують наші почуття і внутрішній стан душі. Емоції впливають на наше здоров'я, формують майбутнє людини.

3. Інформаційне повідомлення «Що таке емоції. Види емоцій»

Термін «емоції» у перекладі з латини означає «хвилювати». Емоції — психічні стани і процеси в людини; це відповідні реакції на зовнішні та внутрішні подразники, які проявляються у вигляді задоволення або незадоволення, радості, страху, гніву тощо. В емоціях виявляється позитивне або негативне ставлення людини до навколишнього світу.

Варто сказати, що всі емоції є полярними – кожна з них в певних обставинах проявляє свою протилежність. Наприклад, «радість-горе», «кохання-ненависть», «задоволення-невдоволення». Виділяють три види емоцій: позитивні, негативні, нейтральні.

Позитивні емоції – це такі емоції, які відповідають за піднесений настрій: захоплення, радість, задоволення, ентузіазм, веселощі, інтерес, мрійливість, тощо. Вони є важливим життєвим стимулом, регулюють діяльність і поведінку людини, сприяють високій працездатності, творчості, збереженню здоров'я. Позитивні емоції виникають в разі, коли людина досягає своєї мрії, цілі.

Негативні емоції – відраза, страждання, сором, гнів, страх, жах, почуття провини, душевна біль. Вони також є джерелом енергійної діяльності, примушуючи людину долати труднощі і досягати поставлених цілей. Потрібно вміти правильно реагувати на негативні емоції. Якщо вони надовго опановують людиною, то можуть виникнути порушення в діяльності нервової системи і інших розладів. Важливо навчитися керувати власними цілями, бажаннями, інстинктами з метою уникнення неприємних ситуацій.

Нейтральні емоції, такі як цікавість і здивування не роблять ніякого впливу на здоров'я і настрої людини. Але, разом з тим, вони спонукають людину до дії, які задовольняють прагнення до нових наукових відкриттів і знань.

4. Виставка дитячих малюнків

Обговорення:

- Чи впізнали роботу своєї дитини?
- Які емоції переважають?
- Про що це свідчить?

5. Вправа «Продовж речення»

- Чи завжди вам вдається без проблем знайти спільну мову зі своїми дітьми?
- Продовжіть речення:

«Щоб краще розуміти свою дитину, я...» .

Кожен з присутніх по черзі у кількох словах розповідає свій рецепт вдалого спілкування з дитиною.

6. Приклад ситуації

Одного разу вчителька запитала першокласницю, тиху, мрійливу дівчинку:

- Чого тобі найбільше хочеться?
- Я хочу захворіти.
- Чому? – здивувалася вчителька.
- Коли я хворіла, мама сиділа біля мене, розмовляла, розповідала мені казки, читала книжки. Мені було так добре.

Запитання для обговорення:

- Про що свідчать слова дівчинки?
- Чому так часто нашим дітям бракує уваги і любові? Які наслідки цього можуть бути?
- Чи можна прожити без любові? Чому?
- Які можуть бути прояви любові?

- Чи буває любов надмірною? Як може зашкодити надмірна любов?
- Як ви вважаєте, що таке «сліпа любов»?
- Якими мають бути подарунки? Коли їх треба робити? Чому?
(Подарунки - це прекрасний спосіб нашої любові і уваги. Важливо, щоб вони не були формальними. Заохочуйте дитину у прагненні зробити рідним і близьким подарунок власноруч. Допмагайте при цьому порадою і підтримкою)
- Що і коли ви даруєте дитині? Що вона дарує вам?
- Яким подарункам ваша дитина радіє більше? Як ви вважаєте чому?
- Якими словами ви супроводжуєте подарунки?

7. Практикум

(За допомогою карток двох кольорів педагог пропонує батькам об'єднатися у дві групи) Учасники групи отримують картку з описом ситуації. Вони мають висловити припущення, чи правильними були дії мами, розіграти аналогічну ситуацію у ролях. Подавши приклад правильної поведінки.

Ситуація 1. Першокласниця Наталка узялася підмити вдома підлогу, однак робить це не дуже вправно: мете повільно, залишає місцями сміття. Мати починає нервувати, робить доньці зауваження у різкій формі. Знервованість передається Наталці. Вона починає мести абияк. Мати забирає у дочки віник і закінчує прибирання, обурюючись: «Краще самій зробити, ніж від тебе чекати допомоги».

Ситуація 2. Першокласницю Іринку мама залишила вдома наглядати за молодшою сестрою. Іринка весь час бавила немовля. Коли помітила, що мати запізнюється, дівчинка вирішила сама нагодувати сестричку обідом, хоча раніше цього ніколи не робила. Пригадавши дії матері, Іринка підігріла кашу, посадила сестричку за стіл, пов'язала малій серветку, поставила на стіл тарілку з кашею і нагодувала. Іринка добре засвоїла, що після обіду завжди треба мити посуд, і вирішила не порушувати правила.

Дівчинка сподівалась, що мама зрадіє, коли побачить, яка вона помічниця. Ось тільки не маючи досвіду, Іринка забула закотити рукава і замочила їх. До того ж, розхлюпала трохи води на підлогу. Щойно дівчинка взяла ганчірку, щоб витерти калюжу, як до хати увійшла мама. Не розібравшись у чому справа, засмучена, втомлена жінка сказала: «Так я і знала! Варто було мені на півгодини затриматись, як удома все пішло шкереберть! Поглянь на свою сукню. Чому мокра підлога? Та коли вже скінчатись мої страждання! Скільки разів було тобі сказано: не роби того, чого не вмєш!»

Бесіда з батьками

- Які слова можуть вплинути на дитину позитивно? Які – негативно?
- Як ваші слова можуть вплинути на душевний стан дитини?

- Чи може емоційний стан дитини вплинути на її майбутнє? Як саме?

8. Вправа «Вислови»

Педагог за допомогою двох видів цукерок об'єднує батьків у групи.

- Перед вами лежать аркуші паперу.

Завдання 1 групи.

Запишіть на них висловлювання, які, на вашу думку, заборонені у спілкуванні з дитиною.

Завдання 2 групи.

Запишіть висловлювання, які, на вашу думку, бажано вживати у спілкуванні з дитиною.

Висновок.

При спілкуванні з дітьми не слід уживати такі висловлювання (записати на дошці):

- Я тисячу разів казав тобі, що...
- Скільки разів треба повторювати...
- Про що ти тільки думаєш...
- Невже тобі важко запам'ятати, що...
- Ти стаєш...
- Ти такий же, як...
- Відчепись, ніколи мені.
- Чому Олена (Настя, Ліля і т. д.) така, а ти - ні...

При спілкуванні з дітьми бажано вживати такі висловлювання (записати на дошці):

- Ти в мене найрозумніший (красивий і т. д.).
- Як добре, що в мене є ти.
- Ти в мене молодець.
- Я тебе дуже люблю.
- Як ти добре це зробив, навчи й мене.
- Дякую тобі, я тобі дуже вдячна.
- Якби не ти, я б ніколи з цим не справився.

9. Рекомендації батькам:

- ✓ Безумовно приймайте свою дитину.
- ✓ Активно слухайте її переживання, думки.
- ✓ Якнайчастіше спілкуйтеся з нею, займайтеся, читайте, грайте, пишіть один одному листи та записки.
- ✓ Не втручайтесь у її заняття, що їй по плечу.
- ✓ Допмагайте, коли просить.
- ✓ Підтримуйте та відзначаєте її успіхи.
- ✓ Не скупіться на похвалу.
- ✓ Розповідайте про свої проблеми, діліться своїми почуттями.
- ✓ Вирішуйте конфлікти мирно.
- ✓ Використовуйте у спілкуванні фрази, що викликають позитивні емоції.
- ✓ Обіймайте та цілуйте один одного не менше чотирьох разів на день.
- ✓ Будьте завжди вдячні. Вдячність відкриває серце і наповнює його любов'ю.

10. Гра «Чарівний мішечок»

Педагог пропонує батькам на окремих аркушах записати негативні емоції і скласти у «чарівний» мішечок.

11. Поради психолога. Шляхи сприяння емоційному розвитку дитини

Іноді дорослі заперечують наявність почуттів у дітей, забороняють емоції. Слова «не бійся», «не можна сердитися», «ану, посміхнися», «чого тут плакати» спростовують переживання емоцій. Часом дорослі знецінюють емоції дітей— «нічого страшного тут немає», «нічого поганого з тобою не трапиться». Як правило дорослі хочуть зробити, як краще, але, на жаль, така реакція сигналізує дітям, що їхні почуття та емоції неправильні, не сприймаються дорослими, що вони роблять щось неправильно. Правильна стратегія у таких випадках—визначити почуття дитини і спробувати пояснити, чому потрібно робити якимось інакше.

Жартувати над дитиною, соромити її, щоб вивести з емоційного стану, неправильно. Діти ображаються, коли чують: «Ти ж не маленький», «Ти ж не дівчинка», «Ось я бабусі розповім, як ти поведився». Такі фрази підривають віру дитини у справедливість любові дорослого, змушують сумніватися у власній правильності й адекватності. Визнайте наявність страху в дітей і не тисніть на них, коли вони бояться. Помилково вважати, що якщо малят залишати віч-на-віч зі своїми страхами, діти подолають цей стан. На жаль, коли страхи зростають, вони можуть залишитися на все життя. А неправильна поведінка дорослих у цій ситуації може підірвати дитячу довіру до них.

Страхи не слід ігнорувати, потрібно допомагати дитині поступово долати їх. Іноді, щоб захистити дітей від хворобливого емоційного досвіду, дорослі спотворюють те, що відбувається. Потрібно говорити, що бувають складні, хворобливі ситуації. Важливо пояснити дітям, що з ними відбувається. Ретельно добирайте слова, аби не зашкодити розвитку здорових емоцій. Будьте послідовні, не допускайте різкої зміни настрою. Якщо настрої дорослих різко змінюється, діти починають їх боятися. Поводьтеся так, щоб ваша поведінка викликала у дітей довіру.

Як розмовляти з дітьми про їхні емоції. Говорити з дітьми про їхні емоції потрібно одразу ж після народження. Важливо весь час продовжувати знайомити дітей з «емоційним» словником. Найкраще діти навчаються на власному досвіді, тому треба називати їхні емоції й описувати їх. Наприклад, коли Катруся сердито відштовхує руку батька, він може сказати: «Катрусю, ти сердися». Так дорослий пов'язує набутий досвід із поняттям гніву, показує дитині, що її емоційний стан зрозумілий, піддається опису. А з тим, що зрозуміло, що можна описати, легше впоратися. Якщо дорослі так поведуться, діти вчать краще розуміти і свій стан, і стан інших людей.

Уважно спостерігайте за дітьми. Значення або зміст будь-якої ситуації можна зрозуміти, лише розуміючи загальний контекст, в якому ця ситуація відбувається. Уважно спостерігайте за дітьми, за виразом їхнього обличчя, за жестами, рухами, звуками чи словами. Якесь почуття можуть бути загострені, а якісь — помірні. Важливо називати емоції, які б вони не були. Визначте, що відчуває дитина, і скажіть, звертаючись до неї: «Ти, здається, чимось стурбована?», «У тебе задоволений вигляд». Описуючи емоції, використовуйте різні слова. Розпочніть із назв базових емоцій: радісний, сумний, сердитий, зляканий. Потім поступово використовуйте слова, щоб якомога точніше визначити відтінки емоцій і почуттів: задоволений, розчарований, роздратований, стомлений, схвилюваний. Після нового слова поясніть його значення, наприклад: «Ти розчарована, Катрусю? Ніяк не можеш скласти пірамідку». Навіть коли дитина ще не розуміє цих слів, ви самі звикатимете спостерігати та якомога точніше описувати стан дитини. З часом ваші слова будуть значити для малюка все більше й більше, і дитина краще розумітиме свої почуття.

12. Цікаві факти про емоції

- За міміку відповідають 43 м'язи.
- Емоції контролюють дихання, кровообіг і травлення.
- Стародавні лікарі були впевнені, що окремі органи контролюють різні настрої. Так, щастя походить із серця, страх з нирок, а гнів з печінки.
- На емоційний стан людини впливають кольори: помаранчевий і червоний збуджує, білий, чорний і коричневий заспокоює, синій, пурпуровий і сірий викликають притуплення.

13. Домашнє завдання батькам:

Напишіть листа своїй дитині, який їй варто розкрити у випускному класі школи.

14. Анкета для батьків

(Роздрукована на аркушах паперу)

1. Чи стимулюєте ви прояв позитивних емоцій у своєї дитини? Як ви це робите?
2. Чи виявляє ваша дитина негативні емоції? Чому, на ваш погляд, вони виникають?

3. Як ви розвиваєте позитивні емоції своєї дитини? Наведіть приклади.

Анкетування проводиться протягом ходу зборів, педагог виділяє для цього 10-15 хвилин. Листки з відповідями батьки віддають педагогу, який використовує їх у подальшій роботі з батьками й учнями.

15. Вправа «Долоньки»

Педагог заздалегідь з паперу вирізає долоньки.

Завдання: на кожному пальчику написати емоцію, яка впливає на здоров'я дитини та на формування успішного майбутнього. З долоньок складають сонечко – символ світлого і ясного майбутнього наших дітей.

16. Підсумок зустрічі

ДО ШКОЛИ ЗАЛЮБКИ

Завдання:

- ✓ познайомитися із батьками майбутніх першокласників;
- ✓ ознайомити присутніх із віковими особливостями шестирічних дітей;
- ✓ ознайомити батьків із Концепцією НУШ;
- ✓ сприяти формуванню дружнього батьківського колективу;
- ✓ створити сприятливий психологічний клімат під час спілкування батьків;
- ✓ сприяти залученню батьків до співпраці.

Обладнання:

- ❖ мультимедійне обладнання;
- ❖ м'яка іграшка, сердечка, долоньки допомоги, повітряні кульки, папір для нотаток, ручки, кольорові олівці.

*Дитина – дзеркало родини;
як у краплині роси відбивається сонце,
так у дітях відбивається
моральна чистота батька й матері.*

В. Сухомлинський

Хід зустрічі

I. Організаційна хвилинка

На землю сонце промені сипнуло
І синьо усміхнулись небеса.
Тож дай нам Бог, щоб лихо нас минуло.
Хай радують нас діти і краса.
Готові зірку зняти з небосхилу
І прихилити небо голубе.
Щоб тільки дітям у житті щастило,
Бо в дітях ми продовжуєм себе.

II. Вступне слово вчителя

- Доброго дня, шановні батьки!

Ось і ваша дитина у цьому році переступить поріг Нової української школи - школи, де вчитель, учні та батьки є рівними учасниками навчального процесу, адже, одним із ключових моментів Нової української школи є педагогіка партнерства. І вже сьогодні у нас із вами народжується класна спільнота, яка з вересня стане однією дружньою, щирою, веселою та життєрадісною сім'єю. Сім'єю, де буде усе спільне: турботи і проблеми, успіхи та невдачі, спільні завдання та досягнення. Цей шлях тернистий, проте, цікавий та захоплюючий.

Ще недавно було у ваших дітей щасливе, безтурботне життя, а вже завтра їм потрібно буде підкорятися правилам шкільного життя та напружено й систематично працювати. Я сподіваюсь, що ми разом з вами створимо такі умови для дітей, щоб вони ходили до школи залюбки, як до рідної домівки.

III. Основна частина

У нас сьогодні буде незвичайна зустріч, тому що ви станете не лише слухачами, а й активними її учасниками. Наразі ми з вами познайомимось і налаштуємось на спільну працю. Розпочнемо нашу роботу з етапу, яким буде розпочинатися кожний навчальний день з першокласниками. Це – ранкова зустріч. Тому зараз ви перебуватимете у тій атмосфері, в якій працюватимуть ваші діти щодня.

1. Ранкова зустріч. Вітання

Здрастуй, здрастуй, новий друже!

Кожен з нас тут небайдужий.

Станем всі – одна сім'я.

Будем друзі – ти і я!

2. Групова робота. Знайомство

а) самопрезентація вчителя:

- Розповідь про себе, про вибір професії педагога, про свої досягнення та надбання.
- Розповідь про плани на майбутнє в роботі з майбутніми першокласниками.

б) самопрезентація родин з елементами тренінгу.

▪ Вправа «Передай сердечко»

Батьки по черзі передають сердечко по колу. Той, у кого в руках сердечко, представляє себе і свою дитину.

▪ Вправа «Чарівний мішечок»

У мене в руках мішечок. Ми будемо його передавати по колу під музичний супровід. Коли музика стихне, то той, у кого мішечок залишиться у руках, дістане завдання, прочитає та виконає його. Гра продовжуватиметься до тих пір, поки усі завдання не закінчаться.

Завдання:

- Ким ви працюєте і де?
- Чи співаєте ви колискові вашій дитині?
- Які казки перед сном читаєте своїй дитині?
- Назвіть улюблену страву вашої дитини.
- Яку музику ви слухаєте?
- Які якості цінуєте в людях?
- Яка пора року найбільше вам подобається?
- Ким хотіли б стати в дитинстві і чи справдилась ваша мрія?
- Чим займаєтесь у свій вільний час?
- В які ігри любить грати ваша дитина?
- Як ви проводите час разом зі своєю дитиною?
- Чи є у вас сімейні традиції, якщо так, то які?

▪ Вправа «Оберіть собі пару»

Запросити до пари ту людину, яку менше всіх знаєте і протягом однієї хвилини розказати їй якомога більше про себе. Потім помінятися ролями.

▪ Вправа «Рука допомоги»

На парті лежать «долоньки допомоги». Батькам потрібно посередині написати прізвище та ім'я дитини. А на кожному пальчику вказати особливості дитини (проблеми зі здоров'ям, особливі риси характеру, тощо). На зворотній стороні долоньки написати, яку допомогу батьки можуть надати вчителю, щоб дитині було затишно і цікаво в школі.

3. Обмін інформацією

Батькам пропонується поділитися інформацією про зміни, які чекають українську освіту.

4. Щоденні новини

Повідомлення для батьків про те, що будуть вивчати у НУШ діти і чи комфортно їм буде там перебувати.

Вправа «Асоціативний куц»

На дошці прикріплено сонце. Батькам потрібно на промінчиках написати слова, які асоціюються у них зі словом «Дитина», зачитати і прикріпити на дошці.

Демонстрація відеоролика «Концепція НУШ»

Перегляд презентації «Батькам майбутніх першокласників про Нову українську школу»

IV. Міні-лекція психолога про «Особливості розвитку дітей шестирічного віку».

Одним із визначних моментів у житті дитини є початок навчання у школі. Безпечно й безтурботне дошкілля переходить у життя з безліччю вимог, обов'язків і обмежень: це і жорсткий режим відвідування школи; систематична, наполеглива праця; нові норми і правила поведінки; виконання вказівок учителя. Новий статус школяра дитина ще не дуже усвідомлює, але пишається тим, що стала дорослою; з'являється бажання гарно навчатись. Дитина майже впевнена, що у неї все вийде, тому сильно переживає свої невдачі, не завжди розуміє їх причини. Початок навчання є для кожної дитини сильним стресом – поряд із тим, що її охоплюють почуття радості, захвату, здивування, вона відчуває ще й тривогу, розгубленість та напругу. Тому у першокласників в перші тижні відвідування школи знижується опірність організму, порушується сон, апетит, загострюються хронічні захворювання. Діти без причини вередують, дратуються, плачуть. Вони легко відволікаються, нездатні до тривалого зосередження, швидко стомлюються, тому у них низька працездатність, діти збудливі, емоційні та вкрай вразливі. Тому традиційно у школі у перші тижні триває адаптаційний період, під час якого менша кількість уроків, незначне навчальне навантаження та режим дня схожий на той, до якого діти звикли до школи.

Із початком шкільного навчання змінюється і соціальний розвиток дитини. Перебудовуються її відносини із дійсністю. Дитина стає суб'єктом соціальних стосунків і наділяється суспільно значущими обов'язками, за виконання яких отримує громадську оцінку. У першому класі найбільш значущою персоною для маленького школяра стає вчитель. Для неї похвала або осуд учителя важливіші, ніж оцінка батьків.

Дуже важлива для навчання молодших школярів взаємодія дітей і дорослих – це і гра, спільна праця, пізнання та спілкування. Дитина поступово стає активним учасником цього процесу. Разом з учителем вона відкриває нові знання, засвоює навчальні дії, експериментує, несе відповідальність за свою роботу. Тому, важливо уникати авторитарного впливу на особистість дитини, а потрібно встановити й підтримати добрі стосунки, довіру у спільній діяльності. організації особливого середовища

Нова ситуація розвитку вимагає організацію такого середовища й відповідної діяльності, де б дитина могла себе реалізувати. Значні зміни у соціальних відносинах і діяльності дитини відбуваються на фоні перебудови всіх систем і функцій організму, що вимагає більшого напруження та мобілізації його резервів.

- Вправа «10 слів про дитину»

Батькам потрібно охарактеризувати свою дитину 10 словами або словосполученнями.

Вправа на зняття напруги «Повітряна кулька»

Вчитель називає ситуації, в яких можливе виникнення роздратування у дорослих. Якщо названа ситуація має місце у спілкуванні з дитиною, то потрібно вдихнути повітря в кульку і міцно тримати, щоб не виходило повітря.

Ситуації:

1. Ви хочете зателефонувати, але дитина постійно вас відволікає.
2. Коли дитина без упину вас щось просить.
3. Ви з кимось розмовляєте, а дитина постійно втручається у вашу розмову.
4. Спілкуєтеся з дитиною і не відчуваєте у відповідь адекватної реакції.
5. Розмовляєте з дитиною, а та починає у вас щось вимагати, переходячи на крик.

Після того, як кульки наповнилися повітрям, учасникам пропонується висловити думки, стосовно того, як подолати роздратування у спілкуванні з власною дитиною. По мірі надходжень

пропозицій з подолання роздратування учасники випускають повітря з кульки, тим самим умовно знищуючи роздратування та стрес.

V. Екскурсія по школі

VI. Поради батькам майбутніх першокласників

1. Зберігайте спокій і впевненість в тому, що все буде добре.
2. Формуйте позитивне ставлення до школи і вчителів, але водночас будьте чесними.
3. Завжди позитивно відзивайтеся про школу і вчителів.
4. Уникайте додаткових стресів і навантажень.
5. Слідкуйте за режимом дня і повноцінним харчуванням.
6. Будьте особливо уважними до почуттів дитини в перші місяці.

VII. Заключне слово вчителя

Шановні батьки, я вдячна вам за вашу відвертість і щирість. Бажаю, щоб у нашому класі завжди було світло і тепло, панувала дружба і справедливість. Щоб діти були мудрими, життєрадісними, здоровими та щасливими. У родинях нехай панують любов і злагода, взаємоповага та взаєморозуміння!

Сподіваюсь, що школа буде Вашою другою домівкою, добрим порадником і помічником у навчанні та вихованні вашої дитини.

Хай же будуть ваші руки сильними, а душі – зрячими.

Хай поруч із матір'ю завжди йтиме батько!

*Хай кожна дитина, яка приходить у цей світ,
матиме ці два крила не задля того, щоб літати,
а для того, щоб упевнено ходити по землі.*

ДИТИНА – ДЗЕРКАЛО СВОЇХ БАТЬКІВ

Мета та завдання тренінгу: поглибити знання батьків з питань виховання дітей, дати батькам можливість поділитися своїм досвідом сімейного виховання і підвести їх до аналізу особистого педагогічного досвіду; підвищувати психолого–педагогічну компетентність батьків у питаннях дитячо–батьківських стосунків, залучати батьків до організації навчально–виховного процесу, зацікавлюючи їх шкільним життям дітей.

Учасники: батьки учнів.

Структура тренінгу:

- **організаційний етап** (повідомлення мети і завдань тренінгу, вправи на знайомство і згуртування учасників, налаштування на активну роботу; визначення правил роботи в групі та очікувань учасників від заняття);
- **основний етап** (вправи відповідно до мети і завдань тренінгу);
- **заключний етап** (рефлексія, заключна вправа).

*«Дитина - дзеркало сім'ї:
як у краплі води відбивається сонце -
так дітях відбивається моральна чистота матері й батька.
Завдання школи батьків - дати кожній дитині щастя».*
(В. О. Сухомлинський).

Хід проведення
Організаційний етап

Вчитель. Всі батьки хочуть, щоб їхні діти жили в сім'ї щасливо і мирно, були слухняними, відповідальними, розумними. «Щастя дається тільки обізнаним». Ці слова І.Буніна можна застосувати і до батьків. Любити дітей мало, потрібно знати їх, а цьому необхідно вчитися. Сьогодні ми спробуємо хоча б трішки більше дізнатися про своїх дітей, навчитися розуміти їх.

Вправа «Сімейне коло»

Мета: познайомити учасників та з'ясувати їхні очікування, сприяти згуртованості групи та створення комфортної атмосфери для успішної роботи.

Ресурси: вирізані з паперу фігурки квадратиків та кружечків (за кількістю учасників тренінгу), 2 аркуші паперу формату А-1, скріплені скотчем.

Вчитель роздає вирізані з паперу фігурки. На фігурці протягом 5 хв. учасник пише своє ім'я, сімейну роль (тато, мама, тьотя, дядя, брат ін.) та очікування від тренінгу. Під час самопрезентацій учасників вчитель прикріплює фігурки на великий аркуш паперу таким чином, щоб утворилось символічне «сімейне коло» учасників тренінгу.

Вправа на знайомство «Це моя дитина»

Вчитель прикріплює до дошки ватман з намальованим сонцем та роздає батькам підготовлені заздалегідь долоньки. Кожному учаснику на долоньці потрібно записати 5 позитивних тверджень про свою дитину. Потім учасники по черзі представляють свої нароби, наприклад: «Моя дитина:

- чесна
- відповідальна
- розумна
- гарна
- добра...» і в кінці додають: **«Я, Оксана - мати цієї чудової дитини»**

Після закінчення презентації всі долоньки прикріплюють на ватман.

Вчитель: «Сонце – символ тепла, доброти, світла. Ваші діти для кожного з вас – це також, певною мірою, сонечко, сенс життя».

Вправа «Правила роботи в групі»

Вчитель пропонує перелік правил поведінки в групі:

- активність;
- щирість;
- говорити коротко і по черзі;
- слухати і чути;
- говорити від свого імені і не перебивати;
- правило «вимкненого мобільника».
- Може які є доповнення?

Рухлива гра «Колода карт»

Учасники сидять у колі. Вчитель пропонує помінятися місцями тим, хто :

- має у своєму імені літеру «А»;
- народився взимку;
- любить дивитися комедії;
- має старшу сестру;
- сьогодні вранці пив каву;
- вранці постійно цілує свою дитину;
- жодного разу не сварив свою дитину.

Вчитель. Як бачимо з вправи не всім нам вдається за браком часу поцілувати дитину, не всім нам вдається з розумінням ставитися до своїх дітей, не сварити. Тож, давайте спробуємо розібратися в чому ж причини непорозумінь між батьками і дітьми, як стати своїй дитині другом.

Основний етап

Притча «Батьки та діти»

Одного разу прийшли до мудреця з далекого селища люди:

- - Мудрецю, ми чули, що ти даєш всім мудрі поради, вказуєш на правильний шлях. Допоможи нам. Молодше покоління нашого селища зовсім перестало розуміти нас і так нам дуже погано живеться. Що нам робити?

Мудрець подивився на них та відповів :

- - А на якій мові ви розмовляєте?
- - Все старше покоління говорить на тарабарському.

- - А молоде покоління?

Задумались люди і призналися :

- - А ми їх не запитували.
- - Саме тому у вас не виходить їх розуміти.

Наші діти не завжди нас розуміють, а завжди ми намагаємося прислухатися до них та зрозуміти?

Вправа «Сенкан»

Вчитель пропонує скласти сенкан до слова "дитина".

1-й рядок – один іменник.

2-й рядок – два-три прикметника, що характеризують іменник.

3-й рядок – два-три дієслова, чи опис дії.

4-й рядок – дієслова, або фраза, яка передбачає особистісне ставлення до теми.

5-й рядок – синонім до іменника у першому рядку.

Вправа «Екзамен для батьків»

Учасникам роздають чисті аркуші, на яких батьки повинні відповісти на питання :

1. Улюблена страва дитини – ...
2. Улюблений колір - ...
3. Улюблений урок - ...
4. Улюблена гра - ...
5. Ім'я подруги/друга вашої дитини - ...

Обговорення:

- Чи на всі запитання ви дали відповідь?
- Чи впевнені ви на всі 100% у правильності своїх відповідей?

Для того, щоб більше знати про свою дитину: її інтереси та вподобання, тривоги, радощі потрібно стати їй другом, приділяти більше часу, підтримувати, допомагати, вислуховувати.

Інформаційне повідомлення

Створення психологічного комфорту в сім'ї як запорука успішності дитини

Якщо змалечку дитину виховувати в атмосфері любові та взаємопорозуміння, вона виросте чуйною та доброзичливою. Якщо ж батьки зривають на ній всі свої невдачі й подають приклад стосунків, не гідний наслідування, то дитина зростає нечуйною, черствою, а іноді жорстокою у ставленні до інших (до тварин, рослин, людей), із проблемами у розвитку.

Мама для дитини – перший психологічний захист. У дітей, розлучених з мамою у ранньому віці, навіть на короткий термін, виникає депресія, а іноді, як наслідок, синдром недорозвиненості. Причина – збіднілий емоційний світ людини, брак спілкування та уваги. Якщо мати та близькі люди не застосовують у спілкуванні з дитиною тілесного фізичного контакту, прогладжування, усмішок, похвали, то у дітей виявляється більше поведінкових відхилень від норми, ніж у тих, які виховуються у сім'ї, що намагається створити психологічно комфортне середовище для зростання малюка.

Дитину навчає те, що її оточує. Якщо малюка часто критикують, то, відповідно, навчають осуджувати;

- демонструють ворожість – учать битися;
- висміюють – дитина буде несміливою, невпевненою у собі, з комплексом неповноцінності;
- якщо ж часто соромлять, то прививають комплекс провини;
- якщо хоча б іноді бувають поблажливими, то виховують дитину терплячою;
- хвалять – навчають оцінювати;
- чесні з дитиною - вчать справедливості й відповідальності;
- намагаються створити для малюка безпечно середовище – вчать вірити в себе і в людей;
- намагаються створити атмосферу дружби та взаєморозуміння – вчать знаходити любов у світі;
- привчають до колективної праці – дають відчуття власної значущості (дитина почувається потрібною);

- доброзичливо ставляться до інших – виховують емпатійну особистість (з наданням можливості допомоги) до тих, хто цього потребує, – рослина, тварина чи людина – матимуть гарантовану поміч від власної дитини в майбутньому, оскільки виростять її небайдужою;
- звертають увагу на гарні речі – розвивають естетичний смак.

Отже, якою виросте дитина, залежить повністю від того, які умови створять їй батьки. Щоб малюк комфортно почувався у суспільстві, батьки повинні прививати йому не словами, а власними вчинками, діями такі норми суспільної моралі, як чесність, відповідальність, відчуття власної гідності, працьовитість, терпіння, совість, почуття обов'язку, вміння співпереживати, доброзичливість, благо чинність тощо.

Все, що є в нашому характері, все, що ми беремо з собою в своє доросле і самостійне життя, – закладено в нас перш за все в сім'ї, в години сімейного спілкування, сімейного дозвілля. Звичайно, світ людини формують і школа, і вулиця, і книга. Але саме сім'я є тим первинним середовищем, де проходить становлення особистості, де ми дістаємо перші відомості про багатообразність і складність оточуючого нас світу, про добро і зло, де формуються наші звички і вміння, наші погляди і життєві плани, потреби і здібності. В сім'ї розвивається вся гама наших емоцій і почуттів, через сім'ю ми засвоюємо соціальний досвід, переймаємо традиції. Саме в сім'ї йде непростий процес виховання громадянських переконань, вимогливості до себе і до інших, милосердя і співчуття до людини.

Що є основою психологічного комфорту?

1. У дитини не повинно згасати бажання посміхатися. Вона не має боятися відерто показувати свої емоції – плакати, сміятися, нудьгувати. Дитина не повинна щось із себе вдавати, а має бути сама собою.

2. Кожна дитина повинна відчувати, що їй раді, що вона бажана, не просто потрібна, а необхідна.

3. Помічати позитивне потрібно якомога частіше, шукати для цього щонайменші приводи.

4. Осуджувати треба якнайменше, іноді варто бути поблажливим.

5. Заохочувати до праці, намагатися зробити її приємною.

6. У сім'ї повинна панувати атмосфера підтримки та взаємопорозуміння, створюватися ситуація успіху для дитини. Щоб підтримати дитину, необхідно спиратися на її сильні сторони, уникати акцентування на невдачах, показувати задоволення дитиною. Потрібно спілкуватися з дитиною, активно використовувати гумор, дозволяти дитині самі й вирішувати деякі проблеми. Підтримувати її хороші прагнення, намагатися не бути категоричним.

7. Демонструвати оптимізм, вірити у свою дитину.

8. Готувати дитину до співпраці, співіснування в колективі, прививати їй корисні звички, здатність до самообслуговування; позитивно й доброзичливо налаштовувати на оточення, в якому вона повинна перебувати.

9. Безперервно любити дітей, прагнути і вміти виявляти любов до них, показувати їм свою любов – вона мають це постійно відчувати.

Важливою умовою створення психологічного комфорту для дітей є тісна співпраця школи з сім'єю.

Вивчення сім'ї дитини дозволяє класному керівнику познайомитися ближче з дітьми, побачити їх в звичній, невимушеній обстановці, допомагає зрозуміти стиль життя сім'ї. Вчителю дуже важливо встановити добрі взаємовідносини з сім'єю учня, вибрати систему ділових контактів з батьками. Робота з ними починається ще до вступу дитини в школу.

Для підвищення ефективності навчання і виховання дітей дуже важливо створити в класі дружний працездатний колектив батьків, який глибоко розуміє мету і завдання навчально-виховної роботи, добивається активної участі кожного з батьків в роботі школи.

Вправа «Моя сім'я»

Батькам роздають по 5 кружечків. Потрібно вписати у кружечки імена усіх членів сім'ї.

Вчитель пропонує покласти кружечок зі своїм ім'ям посередині, потім розташувати довкола нього кружечки з написаними туди іменами членів сім'ї за мірою близькості з ними. Провести лінії від себе до них. Зверху від лінії написати те, що всіх пов'язує, - знизу – те, що відштовхує, призводить до непорозумінь.

- Як би ви хотіли змінити стосунки? *Особливу увагу приділіть кружечкам «Я» і «Дитина».*
- Що ви написали над тією лінією, яка вас з'єднує?

Вправа «Обличчя»

Кожен для себе чесно дайте відповідь на запитання:

- З яким виразом обличчя ви частіше всього спілкуєтеся з своєю дитиною?
- Яким, на вашу думку, повинен бути вираз обличчя вашої дитини при спілкуванні з вами?
- З яким виразом обличчя спілкується дитина з вами?
- Яким, на вашу думку, повинен бути вираз вашого обличчя при спілкуванні з дитиною?

Обговорення:

- Чи у всіх співпала бажана відповідь з реальною?
- Чи задумалися ви над зміною своєї поведінки, вчинків по відношенню до дітей? Якщо так, то перший крок до розуміння своїх дітей ви вже зробили. Вітаю.

Вправа «Лист»

ВЧИТЕЛЬ. Візьміть всі чистий аркуш. Пригадайте всі неприємні слова, вчинки відносно ваших дітей, які зробили або сказали дітям протягом цього тижня. Пригадуючи ці неприємні моменти згинайте лист.

А тепер спробуйте подумки попросити вибачення у дитини за кожне неприємне слово чи дію. І при цьому розігніть лист. *Погляньте, ви розгорнули листок, але на ньому залишилися лінії від згинів. Так і в душі кожної дитини на все життя залишаються ваші прикрі, образливі слова.*

Не забувайте про це.

Вправа «Яблучко від яблуньки»

ВЧИТЕЛЬ. Часто ви запитуєте себе: «Чому моя дитина виросла такою неслухняною?», «Чому вона стала такою байдужою до всього?» або говорите «Постійно він потрапляє в неприємні ситуації», «Зовсім знахабнів, постійно грубіянить» тощо. Чому так трапляється, невже не догледіли?

Не завжди. Бувають випадки, коли батьки приділяють своїм дітям досить багато часу, а вони все одно неслухи, проявляють неповагу тощо. В цій ситуації спрацьовує фактор «власного прикладу».

Щоб розібратися в ситуації краще пропоную вам написати на листках у формі яблука справа - свої негативні риси характеру, поведінки, а зліва – свої негативні риси характеру, поведінки, які ви помічає в своїй дитині.

Після того як батьки виконують завдання вчитель прикріплює яблука на ватман, на якому зображено яблуню.

Обговорення :

- Чи важко було написати свої недоліки в характері?
- Чи побачили ви недоліки вашого характеру, які є і у вашої дитини?

Вчитель. Як говориться в народній приказці: «Яблучко від яблуньки не далеко падає». **Тож, перш ніж карати своїх дітей за їх слова та вчинки, ставити собі запитання: «Чому він виріс таким неслухом та неробою?» потрібно спочатку поглянути на свої недоліки та почати виховання дитини з себе.**

Вправа «Спілкування»

Батьки об'єднуються в 3 групи.

Завдання для роботи в групах:

- 1 група – Що, на вашу думку, допомагає ефективному спілкуванню з дитиною?
- 2 група - Що, на вашу думку, заважає ефективному спілкуванню з дитиною?
- 3 група – Скласти поради ефективного спілкування.

Свої ідеї учасники схематично зображають на папері формату А-2, А-3 за допомогою фломастерів. Потім свої ідеї презентують, а схеми приклеюються на дошку.

Коментар вчителя: ефективний діалог з дитиною залежить від 3-х факторів:

- Що говорити.
- Як говорити.
- Коли говорити.

Якщо батьки розуміють потребу дитини в спілкуванні з ними, вони обов'язково знайдуть час, місце і потрібні слова.

Вправа «Щаслива сім'я»

Мета: надати можливість учасникам використати знання про сім'ю, родину шляхом створення колажу.

Обладнання: роздатковий матеріал, аркуші паперу, кольоровий папір, клей, ножиці, маркери.

Вчитель пропонує учасникам об'єднатися в 3 групи, які працюватимуть над створенням колажу сім'ї.

1-ша група – Що робити батькам, щоб родина була щасливою?

2-га група – Що робити дітям, щоб родина була щасливою?

3-тя група – Скласти рецепт щастя.

Після завершення роботи учасники групи повинні презентувати свої роботи у великому колі.

Тест «Мистецтво жити з дітьми»

1. Чи вважаєте ви, що у вашій сім'ї є взаємопорозуміння з дітьми?
2. Чи говорять із вами діти відверто, чи радяться з вами щодо особистих справ?
3. Чи цікавляться вони вашою роботою?
4. Чи знаєте ви друзів ваших дітей?
5. Чи бувають вони у вас дома?
6. Чи беруть участь діти разом з вами у господарських турботах?
7. Чи є у вас спільні заняття захоплення?
8. Чи перевіряєте ви, як вони виконали завдання?
9. Чи беруть діти участь у підготовці до сімейних справ?
10. Чи хочуть діти, щоб у дитячі свята ви були разом з ними?
11. Чи обговорюєте ви з дітьми прочитані книжки?
12. А телевізійні передачі?
13. Чи буваєте ви разом у кінотеатрах, музеях, на концертах?
14. Чи часто гуляєте з дітьми?
15. Чи віддаєте перевагу відпустці, проведеній разом з дітьми?

За кожне "так" - 2бали.

За "інколи" - 1 бал.

За "ні" - 0 балів.

Понад 20 балів – дуже хороший результат, 10 – 20 балів – задовільний, але є над чим замислитися. Менше 10 балів – сигнал про те, що взаємини з дитиною потребують серйозного аналізу і корекції. Можливо знадобиться порада психолога.

Підсумок вчителя: Спілкуючись, люди дивляться один одному у вічі. Це – доказ того, що тебе розуміють, вступають із тобою в контакт. Коло – це контакт, добре біополе, що передається від одного до другого. Давайте візьмемося всі за руки – утворимо коло взаємної любові та побажаємо один одному сімейного щастя, великої радості спілкування.

Рефлексія:

- Які вправи вам сподобалися та запам'яталися?
- Що найбільше сподобалося або не сподобалося на заняття?

ДОПОМОЖЕМО ДИТИНІ СТАТИ УСПІШНИМ ШКОЛЯРЕМ

Мета: ознайомити батьків з особливостями Нової української школи; сприяти підвищенню рівня психологічно-педагогічної компетентності батьків; виробити правила роботи батьківських зустрічей, створити умови для взаємодії батьків; активізувати комунікативну взаємодію сім'ї і школи; дати батькам можливість поділитися власним досвідом.

Учасники: батьки, класний керівник.

Підготовка: учитель вивчає психолого-педагогічну літературу на тему зборів і добирає необхідну інформацію для презентації батькам; роздруковує необхідні рекомендації.

*Учень – це не посудина,
яку потрібно наповнити,
а факел, який треба запалити.
К. Ушинський*

Хід зустрічі

I. Організаційний момент.

II. Вступна частина

1. Вступне слово вчителя

Шановні батьки! Вітаю всіх вас із початком нового етапу життя. Впродовж наступних чотирьох років ми будемо намагатися стати однією шкільною сім'єю. Допоможемо створити затишок для дітей у стінах нашої школи. Яким стане навчання? Радісним чи сумним, повним перемог і досягнень чи поразок - залежить від нас, дорослих! Наше завдання виховати молоде покоління, яке створить могутню державу. Василь Сухомлинський говорив: "У вихованні все головне: і урок, і розвиток різносторонніх інтересів дітей поза уроком, і взаємовідносини вихованців у колективі." А чи готові наші діти до тих змін, які відбуваються в їхньому житті зі вступом до школи? Чи вистачить нашим дітям сил справитись із обов'язками, які виникають у них під час навчання, та виправдати сподівання вас, батьків? Тож, сподіваюсь, що ми разом, спільними зусиллями допоможемо нашим дітям стати успішними школярами. Я хочу, щоб ви зрозуміли, як саме будуть навчатися ваші діти, чим відрізняться навчання в новій українській школі.

2. Очікування. Вправа «Лелека»

(На дошці прикріплено малюнок лелеки. На столах лежать малюнки пір'їнок)

Батьки на пір'їнці пишуть, що вони очікують від цієї зустрічі і прикріплюють її до птаха на дошці.

3. Знайомство. Вправа «Передай сердечко»

- А тепер ми з вами ще ближче познайомимося. Для цього проведемо гру: «Передай сердечко». Передаючи сердечко, кожен представиться і скаже, що він хоче побажати своїй дитині у цьому класі.

Я розпочну першою: "Мене звати ... Я хочу побажати вашим дітям, щоб вони зростали здоровими, успішними та розумними."

Підсумок. Отже, ми з вами змогли ближче познайомитися і утворити новий колектив – колектив батьків першокласників та прийшли до спільної думки, що всі ми хочемо, щоб наші діти були здоровими, розумними та вихованими.

4. Вироблення правил батьківських зустрічей.

- Давайте створимо правила нашого колективу, яких ми і будемо дотримуватись

5. Вправа «Квітка бажань».

(на дошці прикріплено малюнок квітки білої ромашки).

Батьки на пелюстках пишуть бажання – мрію, якою вони хочуть бачити дитину, яка стала школярем, і прикріплюють до пелюсток. Своє побажання прикріплює вчитель на листочках та стебельці. Потім зачитує побажання батьків.

II. Основна частина

1. Вступна бесіда

Всі ви знаєте, що з 1 вересня 2018 року учні початкової школи навчаються за новими програмами, новим Державним стандартом. Що передбачає цей проєкт?

Вступ дитини до школи – нова сходинка не тільки в житті кожної дитини, але і в цілому для всієї родини. Кожна родина, яка має дитину шестирічного віку, переповнена очікуваннями і хвилюваннями, тривогами і сподіваннями. Кожен з батьків замислюється над тим, як складеться шкільне життя дитини, чи буде воно радісним і успішним. Усі батьки повинні знати про те, що для позитивної адаптації дитини до шкільного життя набагато важливіше, ніж уміння читати і рахувати, дитині потрібні психологічна стабільність, висока самооцінка, віра в свої сили і соціальні здібності. Тож НУШ докладає усіх зусиль, щоб полегшити перехід дитини від безтурботного життя до відповідального та дорослого.

2. Перегляд відеоролика про особливості НУШ

3. Вправа «Продовж речення».

➤ Що я повинен зробити, щоб моя дитина була успішною...

Батьки по черзі висловлюють свої думки. Вчитель робить висновок.

В цей період батькам дуже важливо зайняти позицію щодо успіхів і невдач дітей. Якщо дитина невпевнена у своїх силах і можливостях, якщо вона складно переживає свої невдачі у навчанні, важливо підбадьорити її, запевнити, що за достатньої наполегливості вона подолає труднощі і все негарзди. І як тільки з'являться хоча б невеличкі зміни, їх обов'язково треба відмітити. Якщо ж дитина самовпевнена та надто вихваляється своїми досягненнями, необхідно позитивно оцінити її успіхи, відмітити й ті недоліки, які в неї є і які потребують виправлення.

Пам'ятайте, у житті шестирічного першокласника роль сім'ї і вчителя – величезна, бо вони суттєво впливають на формування особистості. Допоможемо дітям зростати повноцінною, щасливою, гармонійною особистістю. Виховуймо в них повагу до себе й інших людей, віру в свої можливості і здібності, прагнення бути здоровою, а головне – бажання жити і радіти життю.

4. Робота у парах. Розігрування проблемних ситуацій.

- ✓ Ваша дитина принесла щоденник із зауваженням. Ваші дії.
- ✓ Дитина пише в зошити брудними руками. Як ви реагуєте?
- ✓ Донька забрала іграшку у молодшої сестрички. Ваші дії.

5. Вправа «Ми-батьки». (Учасники отримують по одному стікеру зеленого, синього та червоного кольорів. Їм пропонується на кожному зі стікерів продовжити речення (стосовно своєї дитини):

- на зеленому стікері—«Якою я хочу бачити свою дитину...»;
- на червоному стікері—«Чого я ніколи не дозволю собі у вихованні дитини...».

По закінченню учасники прикріплюють стікери на аркуш з написами

«Я хочу...», «Я роблю...», «Я ніколи ...»

6. Вправа «Кошик для сміття»

На одному аркуші напишіть якості, які заважають вам спілкуватися з дитиною. На іншому аркуші напишіть ті якості, які б ви хотіли набути замість тих, які заважають, які б наблизили вас до позиції ідеальних батьків, допомогли б у спілкуванні з дитиною .

Потім батькам пропонується зім'яти листок з тими якостями, які заважають, і викинути його в сміттєвий кошик, а листок з позитивними якостями залишити.

7. Поради «10 заповідей батькам» (роздати надруковані аркуші всім батькам)

Десять «заповідей» для батьків першокласника

1. Починайте "забувати" про те, що ваша дитина маленька. Давайте їй посильну роботу вдома, визначте коло її обов'язків. Зробіть це м'яко: "який ти в нас уже великий, ми навіть можемо довірити тобі помити посуд".

2. Визначте загальні інтереси. Це можуть бути як пізнавальні інтереси (улюблені мультфільми, казки, ігри), так і життєві (обговорення сімейних проблем).

3. Залучайте дитину до економічних проблем родини. Поступово привчайте порівнювати ціни, орієнтуватися в сімейному бюджеті (наприклад, дайте гроші на хліб і на морозиво, коментуючи суму на той і на інший продукт).

4. Не лайте, а тим більше - не ображайте дитину в присутності сторонніх. Поважайте почуття й думки дитини. На скарги з боку навколишніх, навіть учителя або вихователя, відповідайте: "Спасибі, ми обов'язково поговоримо на цю тему".

5. Навчіть дитину ділитися своїми проблемами. Обговорюйте з нею конфліктні ситуації, що виникли з однолітками і дорослими. Щиро цікавтеся її думкою, тільки так ви зможете сформувати в неї правильну життєву позицію

6. Постійно говоріть з дитиною. Розвиток мовлення - запорука гарного навчання. Були в театрі (цирку, кіно) - нехай розповість, що більше всього подобалося. Слухайте уважно, ставте запитання, щоб дитина почувала, що це вам цікаво.

7. Відповідайте на кожне запитання дитини. Тільки в цьому випадку її пізнавальний інтерес ніколи не вгасне.

8. Постарайтеся хоч іноді дивитися на світ очима вашої дитини. Бачити світ очима іншого - основа для взаєморозуміння.

9. Не будуйте ваші взаємини з дитиною на заборонах. Погодьтеся, що вони не завжди розумні. Завжди пояснюйте причини ваших вимог, якщо можливо, запропонуйте альтернативу.

10. Повага до дитини зараз - фундамент шанобливого ставлення до вас тепер і в майбутньому.

- Запам'ятайте ці поради та дотримуйтеся їх у повсякденному житті.

IV. Підсумок заходу.

1. Вправа «Аплодисменти взаємодітримки»

- Спробуйте поплескати однією долонькою. Майже нічого не вийшло, а зараз поплескайте обома. Чудово, тож будь яка робота виконується в парах, тому і ми з вами маємо працювати злагоджено, тому що поодиноці ми не зможемо досягти високих вершин. Але значимість кожного окремо дуже важлива, а гідно та плідно проявитися може лише в співпраці.

2. Вправа «Долонька очікування»

Сьогодні ми коротко ознайомилися з концепцією НУШ. Давайте зараз спробуємо наші очікування перенести на папір за допомогою вправи. Вам потрібно обвести свою долоньку на аркуші паперу і на кожному пальчику написати свої очікування та побажання НУШ.

(Вивішування долоньок на дошку)

3. Вправа «Скринька запитань»

4.Зворотній зв'язок.

Батькам пропонується обмінятися враженнями про заняття. Чи справдилися їх очікування?

ЗУСТРІЧ З БАТЬКАМИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Мета. Ознайомити батьків із особливостями НУШ; сформулювати у батьків правильне ставлення до виховання дітей у цьому напрямку; надати рекомендації батькам щодо продуктивної співпраці вчителя з батьками.

Хід зустрічі

I. Вступна частина

- Доброго дня, шановні батьки! Сьогодні ми спробуємо попрацювати так, як ми це робимо з нашими дітками. Для початку я пропоную стати в коло та привітатися.

1. Вправа «Привітання батьків» (привітання за допомогою невербальних жестів).

2. Вправа «Інтерв'ю»

- А тепер давайте познайомимось ближче. Я пропоную повернутися один до одного та за 2-3 хвилини обмінятися інформацією про себе, а потім кожен із Вас розповість про свого партнера.

3. Об'єднання в групи

- Ну і щоб побачити який настрій у Вас викликала ця вправа я пропоную кожному обрати смайлик із підходящим настроєм на Ваш погляд. (В контейнері 4-5 видів смайликів для об'єднання в групи).

Батьки сідають за столи з відповідними смайликами.

II. Основна частина

1. Вступна бесіда

- Ми сьогодні зібралися для того, щоб трішки детальніше розібратися що ж таке НУШ. Для ефективної роботи я пропоную нам разом виділити правила.

Приходити вчасно

Поважати один одного

Говорити по черзі

Бути активним учасником

Висловлюватися спокійно

2. Очікування батьків

Що Ви знаєте про НУШ?

Що хотіли б дізнатися?

Що Ви очікуєте від сьогоднішньої зустрічі?

Напишіть відповіді на ці запитання кожен на окремому листку та збережіть його до кінця нашої зустрічі.

3. Перегляд презентації «Нова українська школа»

4. Перегляд презентації «Педагогіка партнерства» (Обговорення)

5. Робота в групах

- Прийшов час попрацювати у групах.

Подумайте та напишіть, що Ви очікуєте від НУШ та презентуйте свої очікування. Для цього продумайте роботу своєї групи так, щоб вона була максимально продуктивною.

Вправа «Рука допомоги»

Пропоную кожному обвести на кольоровому папері силует своєї руки. Вирізати його, підписати та на кожному пальчику руки написати той вид допомоги, який Ви зможете надати класу та школі. (По закінченню роботи спільно з батьками оформлюємо плакат «Рука допомоги»).

- Цей плакат буде окрасою нашого класу впродовж всього навчального року.

6. Обговорення проблемного питання «Хто має бути у центрі нашої уваги» та ролі батьків у подоланні труднощів, пов'язаних з адаптацією дитини до школи.

Завдання для кожної команди: написати 2-3 поради для інших батьків, що потрібно робити, щоб дитина успішно навчалася і почувалася в класі.

7. Заповнення анкети для батьків

III. Підсумкова частина

Вправа «Скринька запитань»

Вчитель пропонує повернутися до аркуша «Знаю, Хочу дізнатися, Дізнався», який батьки заповнювали на початку зустрічі та доповнити записи.

(Батьки та вчитель обмінюються враженнями від зустрічі, обмірковують чи була зустріч продуктивною та інформативною).

ЕФЕКТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ ЗІ СВОЄЮ ДИТИНОЮ

Мета: показати батькам ефективні методи спілкуванню зі своїми дітьми.

Обладнання: папір формату А-4, А-3, ручки, фломастери, дошка або фліп-чарт, стікери, малюнок «Квітка», ватман для правил, скотч.

Хід тренінгу

I. Вступна частин.

1. Вправа «Разом з дитиною я люблю...»

Батькам пропонується продовжити речення: «Разом з дитиною я люблю...».

2. Правила

Учасники тренінгу приймають правила за якими вони будуть працювати.

- Уважно слухаю, коли вчитель пояснює матеріал.
- Відповідаю чітко, зрозуміло.
- Поважаю думку інших.
- Відповідально працюю над кожним завданням.
- З радістю допомагаю іншим.

3. Тема, ціль зустрічі з батьками

Вчитель говорить тему та мету зустрічі з батьками.

1. Очікування

Батьки на стікерах в формі зерен пишуть свої очікування від тренінгу та приклеюють їх на малюнок «Квітки», на нижню частину.

II. Основна частина

1. Вправа «Мені моя дитина розповідає про...»

Батькам пропонується поговорити про теми бесід зі своєю дитиною, наскільки вони різноманітні та цікаві. Тренер записує основні теми на дошці, або фліп-чарті.

2. Вправа «Спілкування»

Батьки об'єднуються в 2 групи (день – ніч).

Завдання для роботи в групах:

1 група – Що, на вашу думку, допомагає ефективному спілкуванню з дитиною?

2 група - Що, на вашу думку, заважає ефективному спілкуванню з дитиною?

Свої ідеї учасники схематично зображають на папері формату А-3 за допомогою фломастерів. Потім свої ідеї презентують, а схеми приклеюються на дошку.

Коментар вчителя : ефективний діалог з дитиною залежить від 3-х факторів:

- Що говорити.
- Як говорити.
- Коли говорити.

Якщо батьки розуміють потребу дитини в спілкуванні з ними, вони обов'язково знайдуть час, місце і потрібні слова.

2. «Мозковий штурм»

Завдання: які моменти (ситуації) , на ваш погляд, є слухними для спілкування з дитиною . Тренер записує відповіді на дошці.

Коментар тренера: головне в спілкуванні, щоб моменти були неформальні та ненав'язливі, наприклад під час відпочинку спільного.

3. *Інформаційне повідомлення «Теми для спілкування з дитиною», «Прийоми ефективного спілкування»*

Вивішуються на дошку плакати з темами та прийомами спілкування (або у формі презентації)

Теми для спілкування з дитиною

- Що робить людину унікальною.
- Що таке дружба.?
- Що таке повага?
- Яким чином можна завоювати повагу друзів?
- Чи можна розважатися без алкоголю, наркотиків, сигарет? Як?
- Які проблеми можуть виникнути, якщо почати вживати наркотики, алкоголь, почати курити?
- Хто для тебе є кумирами і чому?
- Що означає мати власний погляд на щось? Чи важливо це?
- Що для тебе означають гроші?
- Що для тебе є «цінність»?
- Які методи допомагають тобі покращити настрій?

Прийоми ефективного спілкування

- Відкласти справи заради розмови з дитиною. Під час спілкування з дитиною не варто займатись іншою роботою. Дитина може подумати, що вона для вас не цікава.
- Розмова на рівні зросту дитини повинна відбуватись
- Потрібно демонструвати дитині, що ви її чуєте.
- Мова вашого тіла повинна демонструвати, що ви уважно слухаєте дитину.
- Підтримка дитини посмішкою, обіймами, поглядом під час розмови.
- Тон вашої мови повинен бути довірливий.
- Робіть паузи, дайте дитині подумати, помовчати, не вимагайте негайної відповіді. НЕ варто під час спілкування зі своєю дитиною
- Ігнорувати.
- Віддавати накази
- Погрожувати.
- Читати мораль, повчати.
- Давати відразу готові рішення
- Критикувати, ображати,
- Наводити свої здогадки.
- Проводити розслідування. Залякувати під час бесіди.
- Нагадувати минулі провини.
- Наводити приклади інших дітей.
- Вести монолог, а не діалог.

III. *Заклучна частина*

1. *Рефлексія*

Батька пропонується висловити свої почуття, враження від тренінгу.

2. *Справдження очікувань*

Якщо очікування справдились, то на стікерах у вигляді квітки батьки пишуть, що саме справдилось та в якій мірі. Приклеюють на малюнок «Квітки» на верхню її частину.

3. *Вправа «Усмішка по колу»*

Батькам пропонується завершити роботу усмішкою по колу

ТЕПЛО БАТЬКІВСЬКИХ РУК

Мета тренінгу: сприяння поліпшенню дитячо-батьківських стосунків, формування навичок ефективної взаємодії. Показати батькам ступінь розуміння своєї дитини, допомогти глибше усвідомити свої відносини з дітьми та емоційно збагатити їх.

Учасники: батьки учнів 1 класу.

Обладнання: бейджики (за кількістю учасників), фліпчарт, проектор, різнокольорові аркуші паперу А4, кольорові олівці.

Хід тренінгу

Вчитель. Добрий день, шановні батьки. Сьогодні ми з вами будемо спілкуватись в сімейному колі нашого першого класу. А проведемо нашу зустріч у формі тренінгу. Відомо, що людина засвоює 10% того, що чує, 50% того, що бачить, 90% того, що робить сама. Таку можливість надає тренінг.

Тема нашого тренінгу: «Тепло батьківських рук».

Пропоную Вам записати своє ім'я на бейджиках, щоб інші учасники тренінгу знали, як звертатися до вас.

Знайомство

Вправа «Хто я?»

Вчитель. Я тримаю в руках м'ячик, називаю своє ім'я, згадую, як пестливо називали мене у дитинстві, за бажанням озвучую спогади, передаю м'ячик сусіду зліва. Сусід так само передає м'ячик далі по колу. Спробуємо?

Чи складно було виконувати завдання? Чому?

Які ваші відчуття після виконання завдання?

Основна частина

Вчитель.

Саме у такій теплій атмосфері варто говорити про найважливіше у житті кожної людини - про батьківську любов. Усі вважають себе люблячими батьками, і це природньо. Ми обожаємо своїх дітей, постійно відчуваємо любов до них. Але для дітей важливо і те, як ми проявляємо це почуття.

Батьківство передбачає формування в дітей почуття самоповаги та впевненості в собі, в своїх силах.

Правила роботи у групі

Вчитель. Щоб наша робота була ефективною, необхідно дотримуватись певних правил.

Учасники тренінгу пропонують правила роботи, які записуються на дошці.

Вправа «Мої очікування»

Вчитель. Шановні батьки! На стікері намалюйте символ, що характеризує Вашу сім'ю й запишіть на ньому свої сподівання і очікування від нашої зустрічі. Потім зачитайте їх і наклейте на фліпчарт на плакат «Батьківська любов»

Вправа «Згадаємо дитинство»

Лине тиха музика

Вчитель. Давайте поринемо у дитинство. Уявіть себе маленькою дитиною на міському святі посеред веселої юрби. Уявляйте себе у тому віці, в якому ви себе пам'ятаєте найкраще. Роздивіться свій одяг, взуття. За руку вас тримає близька людина. Вам весело, ви відчуваєте тепло руки рідної людини, почуваетесь захищеним. Потім ви відпускаєте руку дорослого. Весело відбігаєте уперед, але недалеко, чекаєте, поки до вас підходить близька людина та знову берете її за руку.

Рефлексія

– Чи змогли ви поринути у дитинство?

- Які почуття у вас виникли? Як ви, думаєте, чи важливе для дитини відчуття надійності та тепла батьківських рук?

Вправа «Батьки і діти»

Учасників поділяють на дві групи. У кожній групі обирається дитина і тато (мама). Групам пропонується ознайомитись із ситуацією, обговорити та прокоментувати від імені дитини

Ситуація 1

Під час прогулянки дитина з ніг до голови забруднилася у великій калюжі біля будинку.

Ситуація .

Ви прийшли у гості до своїх знайомих. Ваша дитина весело провела час, але вже час іти додому, а дитина вередує не хоче збиратися.

Вправа «Танцювальна перерва»

Батькам пропонується виконати ті музичні вправи, які виконують учні нашого класу під час фізкультхвилинок.

Вправа «Асоціації»

Вчитель.

Ми мріємо виховати щасливу дитину. Хто здатен виховати щасливу дитину. Яка вона - щаслива дитина? Які вони - ефективні батьки? Дати відповіді на ці питання ми спробуємо зараз.

Завдання для першої групи: Запишіть ваші асоціації на слова «щаслива дитина»

Завдання для другої групи: Запишіть ваші асоціації на слова «ефективні батьки».

Обговорення

Висновки. Від батьків залежить чи почуваться їх дитина щасливою. Родина впливає на те, що дитина вважатиме важливим в своєму житті, які матиме ціннісні орієнтири, як виховуватиме в майбутньому своїх дітей.

Вправа «Тепло батьківських рук»

Вчитель. Пропоную вам обвести контур долоні на кольоровому папері та вирізати його. На кожному пальчику написати слова підтримки своїй дитині, а в центрі ім'я своєї дитини.

Усі долоні наклеїмо на стенд. Коли вашій дитині стане сумно, вона зможе підійти до стенду, прикласти свою руку до вашої долоні, і відчутти вашу любов, вашу підтримку, тепло ваших долонь

Рефлексія

- Що ви відчуваєте зараз?
- Які почуття у вас викликала ця робота?
- Що б Ви хотіли зробити?
- Чи змінилась ваша думка стосовно виховання дітей?

МОЗАЙКА БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ

Мета: ознайомити батьків з методикою досягнення позитивних результатів розв'язання проблем, формування соціально-комунікативної компетентності дітей. Спонукає до партнерства у реалізації спільних завдань.

Хід проведення

Привітання учасників

Вчитель читає притчу

Мені подобається порівнювати дитину з водою. Це річка весела та стрімка, бурхлива, або ж глибока та повільна. Вона пливе собі, куди їй заманеться, рухається вільно та невимушено. Але рух кожної річки визначає її русло, ті береги, яких ми називаємо "батьками". Вони, завжди ніби попереду, визначають основне спрямування її руху. Якщо батьки знають, як виховувати дитину, мають свої стійкі ціннісні настанови, розуміють, що є важливим для дитини, - то це береги міцні, надійні. Тоді і річка почуваться захищеною та більш впевненою.

Де ви бачили такі береги, які б тиснули на річку чи змушували її плисти в інший бік? Річка пливе вільно у відповідності до своєї природи, але береги децю скеровують її рух. Річка, яка не має берегів розтікається, поступово перетворюючись на болото. Так і дитина, яка не відчуває

підтримки, розумного контролю з боку батьків не має життєвих орієнтирів, чіткого самоусвідомлення своїх справжніх бажань та потреб. Тому часто потрапляє під чужий вплив або тиск оточення.

Діти наслідують своїх батьків, вони ніби віддзеркалюють їхню поведінку, манери спілкування, але, головне, – засвоюють саме ті цінності, ті головні життєві принципи, які сповідують батьки. Тому батькам важливо бути послідовними у думках, переконаннях та діях.”

Вправа «Знайомство»

Мета: допомогти батькам краще пізнати своїх дітей, створити дружню атмосферу. Позитивно налаштувати їх на спільну роботу з педагогами. Запропонувати батькам написати ім'я своєї дитини вертикально: згори вниз, а навпроти кожної літери записати якість дитини, що починається з цієї літери. А — активний, адекватний, агресивний, азартний, артистичний. Р — розумний, рухливий. Т — творчий, технічний. Е — емоційний, енергійний. М — милий, малий. Усі аркуші розмістити на загальному плакаті під назвою «Наш клас».

Вправа «Інтерв'ю»

Батькам пропонують взяти одне в одного інтерв'ю про якийсь вчинок їхнього сина або доньки, що їх здивував, розсмішив, зворушив, і потім переповісти одержану інформацію присутнім.

Руханка

- Поміняйтеся місцями ті хто народився восени, взимку, літом, весною.
- Поміняйтеся місцями ті у кого темне волосся.
- Поміняйтеся місцями ті у кого одна дитина в сім'ї, дві, більше трьох.

Гра «Чарівна мотузочка»

Об'єднати батьків у дві підгрупи, роздати їм малюнки із зображенням того, як поведуться діти або літературні персонажі у різних ситуаціях.

Завдання групам — записати якнайбільше:

- першій групі — конфліктних факторів, що підвищують вразливість дитини;
  - другій групі — факторів, що допомагають уникнути конфліктів;
  - третьою групою має визначити, що школа може дати їхнім дітям.
- Четвертій групі — обговорити, від чого школа може захистити дітей.

Учасники зачитують свої очікування та наклеюють їх на плакати. Обговорення на тему "Чи всі очікування батьків можна задовольнити ігровою та навчальною діяльністю?"

Висновок: наше спільне завдання — не тільки дати дітям знання, а й сформувати та розвинути особистісні якості кожної дитини.

Рольова гра «Застосування трьох шляхів у вихованні»

Мета: проаналізувати різні виховні підходи батьків стосовно дитини, сприяти розумінню необхідності використання діалогу у сімейному вихованні.

Ресурси: фігурки з кольорового паперу у відповідності до кількості учасників – зірочки, сонечка, квіточки для об'єднання в групи; картки з написами «Влада», «Поступливість», «Діалог».

Хід проведення

За допомогою кольорових фігурок тренер об'єднує учасників у три групи, кожна з яких вибирає картку з надписом «Влада», «Поступливість», «Діалог».

Завдання: у відповідності з написом на картці придумати проблемну ситуацію у сім'ї та за допомогою рольової гри продемонструвати її.

Кожна група по черзі розіграє проблемну ситуацію в сім'ї, де батьки застосовують певний виховний підхід: «Влада», «Поступливість», «Діалог».

Учасники вгадують, який це був підхід і чому саме вони так вважають. Таким чином, учасники краще усвідомлюють отриману інформацію, розуміють особливості кожного виховного підходу, його недоліки та переваги.

Запитання для коментування:

- Як почувалися учасники в ролі дитини, батьків в кожному окремому випадку?

- Як проявляють батьки свою любов до дитини у кожному з випадків?
- Що важливого у розігруванні стосунків помітили «глядачі»?
- Які важливі висновки Ви для себе зробили, аналізуючи кожен з виховних підходів у сім'ї?

Притча «Крамничка можливостей»

Одного разу чоловікові наснилося, що він ішов містом і зайшов до крамнички. Він довго ходив між полиць, на яких лежали різноманітні екзотичні овочі та фрукти, що приголомшували незвичайним виглядом, яскравими кольорами, ніжними пахощами.

Але варто було чоловікові взяти з полицки плід, як той одразу перетворювався на крихітне зернятко. Тоді він звернувся до продавця:

— Дайте мені, будь ласка, ось той фрукт.

Але господар відповів:

— Ми не продаємо плодів, ми торгуємо насінням.

Мораль: кожен має у своєму житті багато можливостей, але головне— реалізувати їх.

Вправа «Оплески»

Ми добре попрацювали. Наостанок я пропоную уявити на одній долоні посмішку, а на другій - радість. А щоб вони не пішли від нас, їх слід міцно-міцно з'єднати в оплески.

Заняття з батьками з елементами тренінгу є першою сходинкою на шляху формування відповідальності тат і мам за соціалізацію дітей. Ми впевнені: саме тільки перебування наших Надійок, Оксанок, Сергійків, Петрусів у культурному середовищі зробить їх добрими, милосердними, гуманними. Потрібна систематична, кропітка, повсякденна робота батьків та педагогів, щоб навчити дітей поводитися у різних життєвих ситуаціях за законами Добра, Краси, Ввічливості, Людяності. Адже соціалізація - складний і багатогранний процес, який триває все життя людини, а його основи закладаються в дитинстві.

Висновки

Проаналізувавши думку провідних вчених, а також спираючись на свій педагогічний досвід, я прийшла до висновку, що батьки повинні перестати бути сторонніми спостерігачами, експертами, а стати активними учасниками педагогічного процесу, адже у нас спільна мета – це благополуччя наших дітей.

РОЛЬ ПАРТНЕРСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ

Мета: допомогти батькам усвідомити важливість правильного партнерського спілкування. Сформувати в них уміння й навички конструктивної взаємодії з дітьми у сім'ї. Сприяти критичному осмисленню усталених стереотипів сімейного виховання. Розширювати знання про роль емоційної сфери у становленні особистості дитини та відпрацьовувати навички емпатійного реагування на дитячу поведінку. Розвивати навички конструктивного спілкування, творчий потенціал, сприяти самовдосконаленню.

I. Вітання «Торбинка Санта Клауса»

Батьки вдома разом з дітьми готують привітання до зимових свят на різних мовах. В класі стають групами (сім'ями) і, передаючи торбинку від групи до групи, промовляють привітання, а інші повинні відгадати на якій мові сказано.

II. «Думки вголос» Спогади батьків про яскраві враження з дитинства, пов'язані зі святкуванням зимових свят.

III. «Ялиночка допомоги»

Діти на уроках мистецтва розфарбовували частини великої ялинки. На зборах склеюють частини ялинки в одне ціле. Потім батьки прикрашають ялинку паперовими іграшками (виготовлені вдома), на яких написані ними пропозиції допомоги в проведенні зимових свят.

IV. Робота в змінних групах. Дзигсоу

На кожен групу вчитель роздає невеличкі розповіді про традиції святкування Нового року в різних країнах. Батьки повинні донести цю інформацію до дітей. Потім діти залишаються на місці, а батьки переходять в іншу групу дітей, розповідаючи ту саму розповідь.

Опитати дітей. З'ясувати чию розповідь діти запам'ятали найкраще. Запитати батьків :

- Чи легко було спілкуватися в групах з дітьми?
- Чи завжди ви знаходите спільну мову з дітьми ?

V. Тренувальні вправи

1. «Рецепти вдалого спілкування» від батьків. Продовж речення: «Я так знаходжу спільну мову...».

2. Вправа «Малюнки мороза на вікні».

Давайте критично осмислимо стереотип установок у сімейному вихованні, замислимося про наші дії у вихованні дітей. Для цього запрошуємо прикрасити «вікно».

На кожному столі є сніжинки з написами дій дорослих. Батьки вибирають сніжинки, які, на їх думку, необхідні у спілкуванні і прикріплюють їх на «вікні», що є на дошці.

Сині сніжинки: покарання, накази, зауваження, глузування, присоромлення, нотації, ігнорування, допит.

Голубі сніжинки: критика, вмовляння, повчання, керування, моралізування.

Білі сніжинки: особистий приклад, вислуховування, комплімент, заохочення, похвала, доброзичлива інтонація, посмішка, підтримка.

Проводиться обговорення: чому саме вибрали такі сніжинки.

VI. «Шанка запитань (побажань)»

Батьки записують питання, на які вони хочуть отримати відповідь на наступній зустрічі і складають їх у «шапку».

VII. Гра «Чарівний чобіток». Грає музика, «чобіток» рухається по колу, у кого з батьків зупиняється – виймає написане завдання і виконує його разом з дитиною (розказати вірш, загадку, щедрівку, колядку тощо).

ШКОЛА – СЕРЕДОВИЩЕ СПІВПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ, УЧНІВ ТА БАТЬКІВ

Хід зустрічі

1. Вправа «Знайомство з родиною»

- Добрий день! Здоров'я бажаю всім присутнім! Сьогодні ми з вами поспілкуємось в тісному родинному колі, адже наш клас – це одна велика дружна сім'я. Але спочатку нам потрібно познайомитися ближче. Зробимо це за допомогою презентації.

Перед вами на столах є кольоровий папір, ножиці, клей, фломастери. Ваше завдання за 5 хвилин створити малюнок або аплікацію, які розповіли б нам про вашу сім'ю.

Потім ви називаєте своє ім'я, демонструєте результати творчості і говорите кілька слів про членів своєї родини.

2. Вправа «Дитина в нас»

Кидаючи м'яч, учасники звертаються один до одного з фразою: «Мені здається, в дитинстві ти був (була) ...». У відповідь кожен може погодитись або ні з даною йому характеристикою.

3. Очікування

- Шановні батьки! Перед вами лежать стікери, вирізані у формі відбитка стопи. Запишіть на них свої надії і очікування від нашої зустрічі. Далі слід озвучити їх і прикріпити до плакату «Пейзаж», на якому зображена стежка, що простягнулася від будинку до пагорба Батьківської Мудрості.

4. Мозковий штурм

- Важко переоцінити вплив сім'ї на розвиток, навчання і виховання дитини. Це було відомо людям здавна і знайшло своє відображення в крилатих фразах, афоризмах. Хто може пригадати прислів'я та приказки, у яких говориться про сімейне виховання?

*Якщо дитину не навчиш у пелюшках, то не навчиш і в подушках.

*Коли батько каже «так», а мати – «сяк», росте дитина, як бур'ян.

*Що вчать вдома діти, то знають і сусіди.

*Умів дитя народити, уміє і навчити.

*Який явір – такий і паркан, який батько – такий і син.

*Яблуко від яблуні далеко не падає.

5. Інформаційне повідомлення «Стилі спілкування»

У кожній сім'ї свій своєрідний стиль спілкування. Вміння взаємодіяти з дітьми – дуже важлива річ. Ви можете запитати себе, як знайти час для спілкування, адже сьогодні динаміка життя занадто швидка. Згадайте, як розпочинається ранок у вашому домі.

Вранці ви даєте дітям настанови, нагадуючи, як вони повинні вести себе протягом дня.

Наступного разу зустрічаєтесь з дітьми вже ввечері. Загальна вечеря, розмова створюють сімейний комфорт. Саме такі хвилини створюють сімейний комфорт. Саме такі хвилини можуть згуртувати сім'ю. Дослідники стверджують, що батьки розмовляють з дітьми 15-20 хвилин на день. З них 10-12 припадає на роздачу вказівок. Вчені визначили, що в світі існують такі моделі спілкування: демократична, авторитарна, ліберальна. Батьки, схильні до авторитарного стилю, мають тенденцію до карально – насильницької дисципліни, надмірно контролюють всі вчинки дитини, вимагають покори, нетерплячі до дитячих недоліків. Внаслідок цього у дитини розвивається невпевненість у собі, страх, мстивість, агресивність по відношенню до слабких, занижена самооцінка. Авторитарний стиль виховання в сім'ї викликає в дітей відчуження від батьків, почуття своєї небажаності в сім'ї. Батьки, які вибирають ліберальний стиль виховання, майже не контролюють поведінку своєї дитини. Проявами ліберального стилю можуть бути всездозволеність, виконання всіх бажань дитини, невинуватана ідеалізація його батьками. Такий стиль виховання може сформувати у дитини надмірну самолюбність, затримку емоційного розвитку, відчай, недовіра до дорослих, озлобленість, розчарування. Можуть виявлятися інфантильність, егоїзм, упертість, примхливість, завищена самооцінка.

Батьки – прихильники демократичного стилю виховання – поважають особистість дитини. Приймають його таким, який він є, дають зрозуміти дитині, що його справи важливі для них, довіряють, заохочують самостійність, засуджують не саму дитину, а її вчинок, прислухаються до думки дитини, проводять разом з нею вільний час, допомагають розвивати її здібності. Діти в таких сім'ях прислухаються до порад батьків, наслідують адекватні чоловічі і жіночі риси поведінки, зростають впевненими в собі, добре соціально адаптованими.

6. Вправа «Казка і виховання»

Учасники об'єднуються в три групи. Кожна група отримує фрагмент казки з певною моделлю сімейного виховання («Івасик Телесик», «Дідова дочка і бабина дочка», «Колобок»).

Завдання для кожної групи – інсценізувати фрагмент казки, інші повинні здогадатись, про який стиль сімейного виховання йде мова.

Обговорення:

- Що було для вас незвичним?

- Які ваші відчуття від роботи?

- Чи складно було виконати завдання?

- Чи складно було розпізнати стилі виховання по драматизації?

7. Вправа «Правила для дітей» (робота в парах)

- Як ми вже говорили, часто спілкування з дитиною обмежується вказівками і заборонами. Звичайно є багато ситуацій, коли батьки змушені встановлювати певні обмеження для своїх дітей. Особливо, якщо діти маленькі, і їх дії можуть зашкодити здоров'ю та життю. Давайте спробуємо змінити обмеження і заборони на правила поведінки.

Ваше завдання буде: написати правила для дитини, не вживаючи слова «НЕ».

Наприклад:

Не запізнюйся до школи.

Не поспішай під час їжі.

Не розмовляй дуже голосно.

Не бігай коридорами школи.

Батьки утворюють такі правила:

Приходь до школи вчасно.

Розмовляй тихіше.

Шкільними коридорами потрібно ходити.

Їж повільно.

Правила повинні бути в кожній родині. Щоб зберегти спокій і мир в родині і не провокувати конфлікти з дітьми, необхідно дотримуватись певних правил.

8. Пам'ятка для батьків

1. Тільки разом у співпраці зі школою та громадськістю можна досягти бажаних результатів у вихованні та навчанні ваших дітей.

2. Постійно цікавтесь розвитком, навчанням і поведінкою ваших дітей. Для цього відвідуйте заняття, батьківські збори, зустрічайтесь із класним керівником.

3. Щоденно цікавтесь навчанням дитини. Радійте її успіхам, допомагайте узагальнювати, співставляти, аналізувати вивчене, прочитане, побачене. Не дратуйтеся через кожну невдачу, що спіткає дитину, не карайте і не ображайте її гідності, а допоможіть зрозуміти й усвідомити помилки, загартуйте її силу волі своєю допомогою й розумінням.

4. Привчайте дитину до самонавчання й самоконтролю у виконанні домашніх завдань і обов'язків. Надавайте розумну допомогу в їхньому виконанні. Важливо викликати інтерес до навчання, але не муштрою й силою, а добрим словом, підтримкою, порадою, терпінням і ласкою.

5. Сприяйте тому, щоб ваша дитина сформувала в собі активну життєву позицію: брала участь у всіх класних, шкільних заходах, концертах, щоб не боялася декламувати, співати, танцювати, виконувала б сумлінно шкільні доручення. Для цього необхідно бути в курсі шкільного життя, цікавитися планами дитини щоденно, допомагати готуватися до уроків, підтримувати в дитині впевненість і сміливість.

9. Рефлексія

Чи збулися ваші очікування? Якщо так, то необхідно переставити стікери на пагорб Батьківської мудрості, якщо очікування справдились частково – ставте стікери на стежці між будинком і пагорбом.

10. Вправа «Аплодисменти»

На завершення пропоную уявити на одній долоні посмішку, а на іншій – радість. А щоб вони не пішли від нас, їх потрібно міцно – міцно з'єднати в оплески.

БЕЗ ЗДОРОВ'Я - НЕМАЄ ЩАСТЯ

Мета: познайомити батьків з інформацією про здоровий спосіб життя, причини та наслідки шкідливих звичок, зокрема у ранньому віці. Запевнити батьків у необхідності заохочення дітей до здорового способу життя, підвищення їх санітарно-гігієнічного рівня та дбайливого ставлення до свого організму.

Обладнання: кольоровий папір, фломастери, стікери круглої форми, стікери у вигляді хмаринок, плакат із зображенням сонця, інформаційний плакат, картки з назвами квітів, бланки анкети.

I. Вступ

Вправа «Знайомство»

Учитель пропонує батькам групи назвати себе, а також назвати, наприклад, свою улюблену страву дитинства, найулюбленіший вид активних занять і відпочинку вдома.

Учитель пропонує оцінити своє самопочуття «тут і тепер» (настрій, фізичний стан тощо) за допомогою «кольоротесту». Для цього слід зафарбувати картку певним кольором, який відображає стан людини на початку заняття. Процедура заповнення «кольоротесту» повторюється на початку і в кінці заняття.

Дані використовуються для оформлення «Карти настрою». Вона має вигляд великого аркуша паперу зі списком усіх учасників, де поруч приклеюються картки учасника (одна - зафарбована на початку, а інша - у кінці заняття). Це своєрідна діагностика зміни настрою учасників тренінгу, яка дозволяє відстежувати настрій кожного і при необхідності покращувати стан кожного учасника, приділяючи йому особливу увагу.

Таблиця відповідності кольору і стану вивішується на стіну.

Червоний - активне прагнення до діяльності.

Жовтий - позитивний емоційний стан.

Зелений - спокійний стан.

Синій - прагнення до визнання.

Коричневий - напруга.

Чорний - стан хвилювання.

Білий - важко щось відповісти.

2. Обговорення правил групової роботи

Вчитель повідомляє учасникам основні правила групової роботи:

- Брати активну участь.
- Дотримуватися регламенту.
- Слухати уважно, не перебивати.
- Не критикувати.
- Висловлювати тільки власну точку зору.
- Бути толерантним.

Учасники обговорюють правила та, за потреби, додають свої.

3. Вправа «Очікування»

Учасники отримують невеликі стікери круглої форми («золоті піщинки»), на яких необхідно написати, чого саме вони чекають від тренінгу. Потім кожен по черзі презентує свої записи, після чого прикріплює стікер на плакаті із зображенням пісочного годинника (у верхній частині годинника).

II. Основна частина

1. Вправа-розминка «Пересадки»

Для того, щоб створити атмосферу доброзичливості, активізувати учасників та підготувати їх до подальшої роботи, вчитель пропонує учасникам, у яких, наприклад, є рідна сестра, помінятися місцями.

- у кого гарний настрій;
- у кого у вухах сережки;
- у кого карі очі;
- у кого оптимістичний характер;
- у кого поетичний талант;
- у кого день народження у березні;
- хто сьогодні робив ранкову зарядку;
- у кого є бажання працювати й надалі.

Під час вправи учасники рухаються по класу, розміщуючись у новому порядку.

2. Вправа «Сонце»

Учасники працюють у групах, об'єднатися в які можна за допомогою гри «Квітник». Для цього учасники тренінгу по черзі витягують із задалегідь підготованої скриньки картки з написами «Ромашка», «Волошка», «Тюльпан», після чого вчитель пропонує об'єднатися у групи згідно витягнутих карток. Потім учасники отримують завдання визначити, що допомагає людині бути здоровою, з чого складається здоров'я, без чого не можна уявити собі здорової людини.

Відповіді записують на смужках паперу жовтого кольору, після чого учасники тренінгу прикріплюють їх до плакату із символічним зображенням сонця.

3. Вправа «Вихідний день в сім'ї»

Протягом п'яти хвилин учасникам слід придумати сюжет фільму про те, як живе сім'я протягом вихідного дня. Кожна група визначає для себе, яку частину дня представить, по черзі показує свій фільм за допомогою жестів, міміки, слова вживати не можна. Після того як «фільм» буде показаний, глядачам пропонується озвучити картину. Слід звернути увагу на такі моменти:

- Що це за сім'я?
- Як проводять свій вихідний день члени сім'ї?
- Які стосунки, кого і з ким у сім'ї?
- Що робить життя сім'ї цікавим і здоровим, а що не сприяє цьому?
- Які резерви та можливості, на вашу думку, характерні саме для цієї сім'ї?

Фізичний аспект здорового способу життя включає різні складові. Залежно від актуальності для групи проблеми дається коротка інформація тренера для подальшого завдання за можливими напрямками:

- дотримання в сім'ї гігієнічних норм і правил;
- режим - відповідно до віку й індивідуальних можливостей організму дитини;
- організація раціонального харчування;
- розумне й систематичне загартування;
- системність і послідовність використання фізичних вправ;
- протидія шкідливим звичкам;
- модель життя сім'ї у вихідний день.

4. Інформаційне повідомлення

Згідно з визначенням ВООЗ, здоров'я – це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних недоліків.

Історія розвитку знань про здоров'я нараховує понад 2000 років. Біля витоків формування світоглядної думки про збереження найбільшої цінності, якою є здоров'я людини, стоять древньогрецькі філософи (Геракліт, Демокріт, Платон, Аристотель, Гіппократ та ін.). Так, наприклад, Аристотель підкреслював, що «здоров'я людини – щастя», а Гіппократ розумів організм людини як єдине ціле, надавав великого значення питанням етики, поведінки, приділяючи увагу як організму, його природі, так і оточуючому середовищу, умовам життя, гігієнічному режиму.

Отже, наше здоров'я залежить від наших звичок та зусиль.

Народна мудрість стверджує: «Здоров'я більше варте, як багатство», «Люди часто хворіють, бо берегтися не вміють», «Вартість здоров'я знає лише той, хто його втратив», «Було б здоров'я, а все інше наживемо», «Без здоров'я немає щастя».

Той, хто веде здоровий спосіб життя, зазвичай спокійніший і більш врівноважений. А хто неухажливий до свого здоров'я, той часто нервує, конфліктує, хворіє, не вірить в себе. А коли людина втрачає віру у власні сили, то перестає цінувати саму себе і навіть може заподіяти собі шкоду, наприклад, почати палити або вживати алкоголь.

6. Вправа «Що означає бути здоровим?»

Вчитель прикріплює до дошки плакат «Для мене бути здоровим означає...». Учасники визначають, чи згодні з кожним із тверджень, піднімаючи або опускаючи руку.

Для мене бути здоровим означає:

- Радіти спілкуванню.
- Дожити до глибокої старості.
- Часто відвідувати лікарів.
- Бути спокійним та врівноваженим.
- Мало спати.
- Вживати здорову їжу.
- Ніколи не хворіти ні на що серйозніше, ніж легка застуда.

- Мати нормальну вагу.
- Загартовуватись.
- Займатися спортом.

7. Робота в групах.

Перша група: створює плакат “Здорова дитина”

Друга група: плакат “Що загрожує здоров’ю дітей у сучасному світі?”

Третя група: “Як зберегти здоров’я дитини”

Четверта група: “Десять заповідей здорового способу життя”.

Демонстрація, обговорення.

III. Заключна частина

1. Вправа «Живі квіти землі»

Ми сьогодні з вами отримали багато корисної інформації щодо збереження здоров'я наших дітей. Тож давайте підведемо підсумок підберемо квіти здоров'я.

- Вам необхідно на квітах записати складові здорового способу життя і прикріпити їх на клумбі «Здоров'я».

(батьки зачитують написи і прикріплюють навколо квітника)

2. Вправа «Побажання»

Учасники сідають у коло, після чого вчитель пропонує послідовно один за одним, по черзі обмінятися побажаннями.

Підсумок

«Бережіть здоров'я, зміцнюйте і примножуйте його. Пам'ятайте, що здоров'я – ваше найбільше багатство, і лише від вас залежить, чи зумієте ви зберегти його на довгі роки». **Бажаю вам – здоров'я!!!**

МАНДРІВКА ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Мета: через систему ігрових та тренінгових вправ продемонструвати батькам зміни в організації освітнього процесу, що відбудуться під час переходу дитини із закладу дошкільної освіти до школи; дати відповіді на запитання, що батьки розмістили на «Стіні запитань»; сприяти налагодженню контактів, створенню позитивної взаємодії, порозумінню.

Хід заходу

I. Вступ

— Доброго дня, шановні батьки! Через деякий час щедрий і лагідний вересень розпочнеться для вас і вашої дитини прекрасним святом Першого дзвоника. Ваш малюк стане не лише першокласником, він стане учнем Нової української школи. Сьогодні ви отримаєте відповіді на запитання, що вас турбують, та станете учасниками мандрівки до Нової української школи.

II. Основна частина

1. Зупинка перша — «Інформаційна»

З 1 вересня 2018 р. всі заклади загальної середньої освіти працюватимуть в умовах Нової української школи. Її головна мета: створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, але й уміння застосовувати їх у житті. Тут дослухаються до думки школяра, вчать критично мислити, не боятися висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж сподобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння. Основні засади реформи шкільної освіти викладено в Концепції Нової української школи, що містить інформацію про цінності реформи.

Навчання триває 12 років, 4 з них дитина навчатиметься у початковій школі за двома циклами:

1–2 класи — адаптаційно-ігровий цикл, що допоможе дитині звикнути до шкільного життя: навчання буде організовано через ігрову діяльність за сучасними методиками;

3–4 класи — буде основним циклом. Під час цього циклу формуватиметься почуття самостійності та відповідальності. Запроваджуються предметне навчання та оцінювання. Учні навчатимуться самостійно робити вибір, пов'язувати вивчене із практичним життям.

— Ви готові далі дізнаватися про зміни?

— Наші діти йдуть до 1-го класу і розпочинається адаптаційно-ігровий цикл навчання, тому наше консультування буде проведено в ігровій формі — у формі мандрівки. Вирушаймо!

2. Зупинка друга — «Ранкове коло»

Одне із нововведень — організація та проведення ранкових зустрічей, що об'єднує учнів у колі. Ранкове коло — це щоденна практика, під час якої вчитель із учнями об'єднуються в коло та виконують декілька пізнавальних різнопланових діяльностей. Пропоную вам утворити коло.

Вправа «Привітання»

Мета: сприяти запам'ятовуванню імен учасників заходу, розвитку уваги.

Інструктаж. Учасники утворюють коло, піднявши перед собою руки. Ведучий починає перекидати м'яча через коло одному з учасників, називаючи своє ім'я. Той, хто вже тримав м'яча в руках і називав своє ім'я, опускає руки, щоб решта учасників мали змогу бачити, хто ще не — Які ваші відчуття? Чи поліпшився настрій?

Мета такої вправи: позитивне налаштування на роботу, створення ситуації успіху та гарного настрою. Такі заняття вчителі проводитимуть на свіжому повітрі за умови гарної погоди чи в класній кімнаті. У класі діти можуть сидіти на стільчиках, килимку, подушках для сидіння.

3. Зупинка третя — «Правила класу»

— Щоб шкільне життя було цікавим і безпечним, обов'язково слід дотримуватися правил, які першокласники розробляють разом з учителем. Діти першого класу правила малюють. На початок року їх не повинно бути багато (3–5 правил).

— Об'єднаймося в чотири групи за порами року: «осінь», «зима», «весна», «літо».

Завдання групам: розробити та намалювати правила класу.

(Після виконання роботи — презентація робіт.)

— На вашу думку, якщо діти самі розроблять такі правила, чи будуть вони їх дотримуватися?

4. Зупинка четверта — «Зміна освітнього середовища»

До організації освітнього середовища висувають серйозні вимоги. Тепер учнівське робоче місце повинно бути обов'язково одномісним, зручним і стійким. У навчальному просторі облаштовують осередки. До всього оснащення прописано конкретні вимоги ергономіки та безпеки.

Більшість часу діти працюватимуть у групах (по 4 чи 6), як сьогодні працюєте і ви. У процесі такої роботи учні вчаться ефективно взаємодіяти, розподіляти лідерство, розуміти, що робота кожного важлива для результату групи. Зміна освітнього середовища — це зміна ставлення до дитини: повага, увага до неї та прагнення знайти оптимальний спосіб для її ефективного навчання (перегляд слайдів зі зразками облаштування класної кімнати для учнів).

Для виконання наступного завдання пропоную об'єднатися в групи. Оберіть картку, на якій зображено квітку. У нас утворилися групи «Троянда», «Гладіолус», «Ромашка», «Маки».

Завдання: змодельювати фізичне середовище в класі (може бути малюнок, аплікація, 3D аплікація тощо)

5. Зупинка п'ята — «Інтегроване навчання»

Вправа «Створи фантастичну тваринку» (активність у групах)

— Чи було цікаво?

— Скажіть, що ви робили в групах спочатку?

— Ви спробували продемонструвати процес інтеграції — об'єднання у єдине ціле раніше розрізнених частин та елементів системи на основі їхньої взаємозалежності та взаємодоповнення. Так само цікаво буде і вашим маленьким учням.

У розкладі уроків першокласників уперше з'явиться новий інтегрований курс «Я досліджую світ», у межах якого діти будуть читати, писати, рахувати, вивчати природу та історію рідного краю, а також здобувати навички спілкування з однолітками.

Учні стануть учасниками тематичних тижнів та днів, коли протягом дня чи тижня буде обговорено властивості будь-якого предмета живої чи неживої природи. Наприклад, під час тематичного тижня «Осінь» діти стануть учасниками екскурсії у природу, проведуть дослідження з теми «Чому опадає з дерев листя?», зберуть природний матеріал (листя, шишки, цікаві палички), виготовлять поробки або спробують намалювати їх, з'ясують, як звірі готуються до зими, прочитають про це текст, поспівають та пограють тощо.

6. Зупинка шоста — «Гра по-новому, навчання інакше»

З 1 вересня учні перших класів безкоштовно отримали набори LEGO, що допоможуть упроваджувати ігрові та діяльнісні методи навчання в освітній процес. Відповідний Меморандум про взаєморозуміння було підписано між Міністерством освіти і науки України та The LEGO Foundation.

Гра для дітей — це спосіб пізнання світу. У грі діти розвивають важливі компетентності, необхідні їм протягом життя. Стаючи частиною гри, дитина повністю занурюється у процес, бере на себе відповідальність, стає цілеспрямованою, відчувається комфортно,

Вправа «Прокидайся, уяво!» (активність у групах)

— Об'єднаймося в три групи за кольором картки, що ви маєте на столах: синя, жовта, червона.

Сині — побудуйте щось, що могло би літати.

Жовті — збудуйте дім, який міг би бути на планеті, розташованій далеко від нас.

Червоні — яким, на вашу думку, буде транспорт майбутнього?

— Чи було вам цікаво?

— Яке значення має така гра для розвитку дитини?

7. Зупинка сьома — «Кошик запитань»

III. Заключна частина

Зупинка восьма — «Шкала оцінювання». Ставлення батьків до освітньої реформи.

Завдання. Батьки беруть стікер, пишуть на ньому своє ім'я та приклеюють його на шкалі від 1 до 10, визначивши цим своє ставлення до реформи.

— Шановні батьки! Дякуємо вам за участь у нашому заході! Сподіваємося, що ви сьогодні знайшли відповіді на ті питання, що вас непокоїли.

КРОК ДО ДИТИНИ

Мета:

- Сприяння формуванню здорової психологічної атмосфери в сім'ї та правильних підходів у спілкуванні батьків із дітьми;
- розширити світогляд батьків із питань позитивного досвіду виховання в сім'ї;
- розкрити і проаналізувати бачення батьками власної дитини та самих себе у стосунках із нею;
- з'ясувати модель стосунків батьків із своїми дітьми;
- формувати дружні взаємини в батьківському колективі класу;
- сприяти усвідомленню власної гідності, необхідності;
- виховувати повагу до близьких та інших людей.

Матеріали: різнокольорові маркери, ручки, ватман для запису принципів роботи під час заняття, клубок в'язальних ниток, «термометр настрою», паперові стікери різної форми, аркуші формату А4, буклети, маленькі паперові квадратики, кольоровий папір для сердець, іграшки тварин паперові сонечка, хмаринки, блискавки, веселки, краплі дощу, кольорові квіти, листочки, дерево.

Привітання

- Сьогодні ми зібралися для того, щоб спробувати разом стати краще, добріше, навчитися відноситися один до одного з повагою і розумінням.

Вступне слово

Обговорення принципів роботи під час заняття:

- ✓ «Тут і тепер» - взаємодія учасників у теперішньому часі.

- ✓ Активність і залученість до групової взаємодії.
- ✓ Відкритість, відвертість і творче спілкування.
- ✓ Конфіденційність.
- ✓ Толерантність і безконфліктність у роботі.
- ✓ «Я» і «Ми».
- ✓ Вимкнений мобільний телефон.
- ✓ «Піднята рука» та «вільна нога»

Вправа на знайомство «Павутинка дружби»

Перший учасник передає або кидає комусь клубок ниток зі словами: «Я хочу дружити з... (називає ім'я та прізвище), тому що... (вказує причину)». При цьому початок нитки він залишає у себе в руці. І так далі, поки не вийде «павутинка». Вчитель повинен стежити за тим, щоб клубок побував у кожного в руці.

В кінці коли змотують клубок говорять побажання.

Дерево очікувань.

На дереві очікувань пишуться побажання на сьогоднішній тренінг – з'являються на дереві зелені листочки.

Наше заняття ділиться на три етапи:

- 1. Моя дитина.**
- 2. Я – мама, я – тато.**
- 3. Я і моя сім'я.**

Етап I. Моя дитина.

Вступ

- Шановні батьки, у даному розділі ми з вами більше дізнаємося про однокласників своєї дитини, а найголовніше – проведемо власний самоаналіз того, як ми знаємо та розуміємо своїх синів і дочок.

Вправа «Асоціації»

Кожен з учасників по черзі називає ім'я своєї дитини та асоціює її з якимось кольором або тваринкою (можна декілька різноманітних асоціацій) і пояснює, чому.

Гра «Чоловічок»

Учасникам заняття роздають по аркушу паперу. Потрібно без ножиць, тільки руками, «вирізати» фігурку людини (своєї дитини). Далі кожен пише на голові мрію своєї дитини й малює привітний вираз обличчя, на тулубі – вказує її улюблену тварину, на правій руці – улюблене місце відпочинку, на лівій – її хобі, на правій нозі – улюблену страву, на лівій – улюблений колір тощо.

Наприкінці гри – презентація кожної фігурки.

Вправа «Батькам про права дитини»

Учасникам для розгляду пропонують буклети «Батькам про права дитини».

Робота проводиться по сторінках. На першій сторінці розглядаються права дітей відповідно до Конвенції про права дитини Генеральної Асамблеї ООН.

- Дайте відповідь на запитання: «Які права вам особисто найтяжче гарантувати при вихованні своєї дитини і чому?»
- На наступній сторінці попрацюйте над правами батьків і дітей, написаних самими батьками. Відбувається обговорення. Зробіть записи доповнення до прав. Остання сторінка буклету пропонує розглянути права дитини, які батькам даються найскладніше. Що кожен із Вас може зробити для того, щоб ці права хоч якось реалізувати, відстоювати? Буклети залиште собі, як подарунок – пам'ятку.

Гра «Друкарська машинка»

- Чи знаєте ви принцип дії друкарської машинки? Від злагодженості дій клавіш залежить правильність надрукованого тексту. Так і сім'ї, у колективі: від доброзичливості, поваги одне одного кожного з вас, згуртованості залежить позитивна атмосфера. Спробуємо з'ясувати рівень вашої згуртованості. Кожен з вас – це певна клавіша з літерою. Прошу

придумати і надрукувати фразу, яка б стосувалася нашої сьогоднішньої теми. Кожен голосно промовляє по-черзі одну букву. Якщо слово закінчилося, ми дружно про це «повідомляємо» сплеском у долоні. Пам'ятайте: слід досягти максимальної згуртованості – «друкарська машинка» не може помилитися! Про крапку чи інший розділовий знак «повідомляємо» сплеском у долоні двічі.

- Чи сподобалася гра?
- Що було легко і чому?
- Що не вдалося і чому?

Етап II. Я – мама, я – тато.

Другий розділ заняття називається «Я мама, я тато». Ігри і вправи з цього розділу допоможуть нам краще зрозуміти себе свою відповідальну й водночас цікаву роль батьківства: мати і тата.

Гра «Похвалися!»

Учасників просять написати на окремих аркушах паперу 5 своїх позитивних рис і підписатися на звороті. Вчитель збирає аркуші і, не називаючи прізвищ, дістає по одному й зачитує написане. Група має вгадати, про кого йдеться.

Гра «Дивовижний ярмарок»

Учасники на аркуші паперу пишуть ті свої риси характеру, які вони будуть продавати. Це можуть бути як хороші або, навпаки, допомагають у стосунках з дітьми. Потім обходять весь ярмарок і обмінюються одне з одним. Вчитель оголошує закриття ярмарку, починається обговорення:

- Що було легше: віддавати чи здобувати?
- Які риси характеру ви хотіли б одержати, а які продати?
- Що нового довідалися про себе?

Гра «Угадай-но!»

Група обирає одного учасника, якого добре знає. Це може бути голова батьківського комітету класу. Він сідає в центр кола на стілець. Група повинна, спираючись на свої знання про нього та інтуїцію, описати, яким був цей учасник у дитинстві:

- ✓ як виглядав;
- ✓ його улюблений одяг;
- ✓ його улюблена їжа;
- ✓ чим любив займатися;
- ✓ яка іграшка була найулюбленішою;
- ✓ який мав характер;
- ✓ улюблений казковий герой.

Після цього учасник розповідає, що збіглося.

Вправа «Серце ідеальної мамі (тата)»

Учасники об'єднуються в декілька груп. Кожна команда малює велике серце і розрізає його на частини – пазли та перемішує. Далі вони мають якнайшвидше зібрати їх, при цьому на кожному пазлі треба написати риси ідеальної мамі чи тата, але суб'єктивну, виважену життєвим досвідом. Презентація робіт.

Релаксація «Я - весняне сонечко»

- Ви можете відчути себе вільніше, спертися на спинку стільця. Зробіть це, будь ласка.

А тепер глибоко вдихніть і видихніть. Повільно заплющте очі. Подумайте про те, що скоро весна і уявіть себе весняним сонечком від якого іде безліч промінчиків, любові, доброти, ласки, тепла, ніжності вміння зрозуміти іншого...

Ваші промінчики падають на землю, і ви бачите, як там виростають чудові квіти. Падають на дерево – і розпускають бруньки, дерева зацвітають. Від ніжного дотику промінчиків співають птахи. І хоча наша планета дуже велика, ви спроможні зігріти її всю! Бо ви не самі! Вам допомагають ваші діти – сонячні зайчики. Від їхніх ніжних поцілунків радіє все навколо: люди,

тварини, рослини... А які щасливі ви! Адже вони – найцінніше, що у вас є, а їхній сміх – найкраща музика для вас!

Тож несіть своє «Я - сонечко» у ваші домівки, сім'ї. Даруйте ці промінчики вашим близьким і вашим дітям – сонячним зайчикам!

Подумки поцілуйте своїх дітей і повертайтеся у клас, розплющуйте очі.

Етап III. Я і моя сім'я.

Третій етап заняття є підсумковим. Він спрямований на те, щоб допомогти кожному з вас узагальнити все, що ви дізналися і відчули під час роботи. Зараз ми з'ясуємо, яку модель стосунків зі своєю дитиною ви маєте.

Вправа «Модель стосунків батьків із дітьми»

Зобразимо стосунки батьків із дитиною за допомогою двох кружечків: «Я» (батько, мати) і «Вона» (дитина). Кружечки можуть бути розміщені далеко один від одного, торкатися, перекриватися, повністю накладатися, входити один в інший. Це наочно демонструє рівень психологічної сумісності, потреби людей одне в одному. Виберіть із наведених моделей ту, яка відповідає вашим реальним стосункам з дитиною. Обговорення.

Моделі стосунків з дітьми:

1. Ви з дитиною незалежні одне від одного і не близькі. Це насторожує, варто замислитися над пошуками шляхів зближення.(мал.1).
2. Ви незалежні, не дуже близькі, але контактуєте, маєте щось спільне. Це вже краще. (мал.2).
3. Разом ви як особистості дуже близькі, але й незалежні. (мал.3).
4. Ви ближчі, ніж у моделі 3. Це гарні стосунки. (мал.4).
5. Ви близькі як одне ціле «ми». Це дуже гарні стосунки. (мал.5).
6. Одна особистість повністю поглинута іншою особистістю. Для виявлення свого «Я» дитині не залишається місця. Це ситуація тиску. (мал.6).

Вправа «Погода у твоєму домі»

Учасникам роздають паперові сонечка, хмаринки, блискавки, веселки, краплі дощу і пропонують скласти «небо погоди» у своєму домі. Продемонструйте і поясніть, чому воно саме таке.

Казка «Про ідеальну сім'ю»

Зараз ми з вами за допомогою казкових образів спробуємо закріпити в собі ідеальний образ родини.

Виберіть одну іграшку – тваринку, яка вам найбільше сподобалася. Я говорю початок, а ви продовжуєте. Загалом повинен скластися зв'язний текст(казка) про сім'ю, в якій панує порозуміння.

Зворотна рефлексія.

Учасникам пропонують відповісти, чи справдилися очікування, і чому. Чи змінився настрій? (прикріпити стіки)

Підведення підсумків

Кожен висловлює свої враження, розповідає про свої почуття та щось бажає іншим учасникам заняття.

ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ – ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ

Традиційною формою взаємодії між школою і родинами вихованців є батьківські збори. Однак практика свідчить, що розкриття проблем шкільного життя у формі лекції не завжди є ефективним. Необхідно залучати батьків до спільного розв'язання проблемних ситуацій, які виникають у площині «дитина – вчитель – батьки – дитина – вчитель». Інноваційною формою проведення зборів, що забезпечує активну творчу взаємодію між батьками –

учасниками і вчителем – тренером, створює умови для організації захопливого процесу спілкування, пізнання себе та інших, є тренінг.

Пропоную план-конспект таких зборів, присвячених проблемі здорового харчування. Подані у ньому вправи педагоги можуть використовувати також у позакласній роботі з учнями або на уроках з основ здоров'я.

Мета: розширити зміст понять «культура харчування», «збалансоване та раціональне харчування»; формувати вміння правильно добирати їжу, знаючи її складові; встановлювати взаємозв'язок між харчовою цінністю продуктів і фізичним розвитком, самопочуттям дитини.

Хід тренінгу

I. Вступна частина

Усі учасники сідають у коло таким чином, щоб бачити одне одного.

1. Повідомлення теми тренінгу

«Ми живемо не для того, щоб їсти, а їмо для того, щоб жити».

– Отже, сьогодні ми говоритимемо про здорове харчування.

2. Мотивація діяльності

– Їжа – один з найважливіших чинників, які впливають на здоров'я, працездатність, розумовий і фізичний розвиток, а також на тривалість життя людини.

Саме раціональне харчування є основою нормального росту і розвитку дітей, високої якості життя, успішної реалізації творчого потенціалу. Особливості харчування можуть як підвищити, так і знизити ризик розвитку багатьох захворювань, особливо так званих «хвороб цивілізації»: серцево-судинних, діабету, ожиріння, карієсу тощо.

За даними статистики, рівень захворюваності українських учнів упродовж навчання в школі неухильно зростає: у 1-му класі хронічні захворювання мають 30 % дітей, у 5-му таких уже 50%, а серед випускників шкіл – близько 70 %. Така ситуація значною мірою пов'язана з неправильним харчуванням. Отже, сучасна людина, яка прагне бути здоровою і успішною, має знати основи раціонального харчування і дотримуватися їх.

Знайомство (Тренер пропонує учасникам назвати свої імена, а також улюблену страву дитинства і страву, яка найбільше не подобалась, записує на дошці кілька відповідей.)

Проаналізувавши список страв, записаних на дошці, учасники роблять колективний висновок: *не все смачне корисне для здоров'я.*

4. З'ясування очікувань учасників

Учасники пишуть на стікерах, чого хочуть навчитися в ході тренінгу, наклеюють їх у верхній частині намальованого на дошці пісочного годинника.

II. Основна частина

1. Вправа «Стоп-кадр»

Педагог пропонує ситуації для активного слухання.

Ситуація 1 «Не хочу їсти суп!»

Ситуація 2 «Як мені набридла ця гречана каша!»

Ситуація 3 «Не їстиму рибну котлету!»

Батьки об'єднуються у групи, обираючи ситуації, найактуальніші для їхніх родин, висловлюють свої думки, пропонують різні варіанти спілкування з дитиною відповідно до ситуацій та діляться з усіма учасниками тренінгу.

2. Робота в групах «У магазині»

– Учені підраховали, що за 70 років життя людина з'їдає близько 8 т хлібобулочних виробів, 10-12 т картоплі, 6-7 т м'яса і риби, 10-12 тисяч яєць, випиває 10-14 тисяч літрів молока. На споживання їжі людина витрачає 6 років життя!

На столах розкладені картки із зображеннями різних продуктів, корисних та шкідливих, які можна бачити на полицях наших магазинів. Тренер пропонує учасникам об'єднатися у три групи та заповнити кошики, обираючи тільки корисні продукти, в одному з «відділів магазину»: «Наші друзі – вітаміни», «Молоко корисне всім: і дорослим, і малим», «Домашня кухня».

Після обговорення представники кожної групи презентують свої кошики та аргументують зроблений вибір. Шкідливі продукти, які не обрали представники жодної з груп, викидають у сміттєвий кошик.

3. Конкурс «Пекельна кухня»

– Людина має їсти достатньо, не переїдати і не потерпати від голоду. Якщо у вас не виходить харчуватися 5 разів на день, то робіть невеличкі перекуси (йогурт чи свіжий фрукт). Пропоную розробити корисне меню для двох сніданків, обіду, полуденка та вечері. При цьому візьміть до уваги час, необхідний для перетравлювання різних продуктів (див. пам'ятку).

Учасники об'єднуються в групи: «1-й сніданок», «2-й сніданок», «Обід», «Полуденок», «Вечеря». Розробляють меню, повідомляють присутнім.

Пам'ятка

Час, необхідний для перетравлювання різних продуктів:

- ✓ сирі овочі та фрукти – 1 година;
- ✓ варені овочі – 4 години;
- ✓ вуглеводи (хлібобулочні вироби, макаронні вироби, крупи, картопля, цукор, варення) – 3 години;
- ✓ рослинні білки (бобові, гриби, горіхи, насіння) – 4 години;
- ✓ тваринні білки (м'ясо, риба, ковбаси, бульйони, молоко, яйця) – 6-8 годин.

Зелень (огірок, перець, капуста, морква, кабачки, гарбуз, кукурудза, зелений горошок) скорочують час травлення на 1-2 години.

Наявність жиру в їжі збільшує час травлення на 2-4 години.

4. Руханка «Фруктовий салат»

Учасники, сидячи у колі, розподіляються на «яблука», «груші», «апельсини». Тренер пояснює, що він читатиме рецепт фруктового салату, а члени груп, почувши назву свого фрукта, мають помінятися місцями з іншими «фруктами» цього виду. Тренер читає текст у повільному темпі, роблячи паузи там, де учасники мають мінятися місцями.

– Для салату вам потрібні три стиглі фрукти: яблуко («яблука» міняються місцями), груша («груші» міняються місцями) та апельсин («апельсини» міняються місцями). Спочатку візьміть яблуко («яблука» міняються місцями), поріжте його невеличкими кубиками і покладіть у миску. Потім виберіть велику м'яку грушу («груші» міняються місцями), поріжте її та додайте до порізаних яблук. Апельсин («апельсини» міняються місцями), треба розрізати навпіл, вичавити з нього сік та долити до нарізаних фруктів. Усе добре перемішати (усі міняються місцями). Смачного!

5. Практикум «Способи визначення якості молочних продуктів»

– Молоко та вироби з нього є цінними харчовими продуктами для дітей, оскільки містять найбільше кальцію, важливість якого для правильного розвитку організму неможливо переоцінити. Так, нестача солей кальцію у раціоні призводить до неправильного розвитку кісток, псування зубів, порушень діяльності центральної нервової системи. Сьогодні асортимент готових молочних продуктів нараховує понад 3000 найменувань: сирів — близько 2000, йогуртів — близько 400, інших кисломолочних продуктів — понад 600.

Тренер пропонує учасникам об'єднатися у 3 групи: «Молоко», «Сметана 1», «Сметана 2» та, виконавши практичні завдання, визначити якість молока й сметани.

Завдання для групи «Молоко»:

- ✓ Нанесіть на ніготь краплинку молока.
- ✓ Що ви спостерігаєте?
- ✓ Як ви вважаєте, розбавлене молоко чи ні? Чому?

Завдання для групи «Сметана 1»

- ✓ Одну краплину йоду нанесіть на поверхню сметани.
- ✓ Як змінився її колір?
- ✓ Як ви вважаєте, чи містить сметана крохмаль? Чому?

Завдання для групи «Сметана 2»

- ✓ Покладіть чайну ложку сметани у склянку з гарячою водою.
- ✓ Чи утворився осад? Опишіть його.
- ✓ Як ви вважаєте, чи є у сметані домішки? Чому?

Запитання і завдання для отримання зворотного зв'язку:

- ✓ Розкажіть про результати вашого дослідження.
- ✓ Які ще способи перевірки натуральності молочних продуктів ви знаєте?

III. Заключна частина

1. Майстер-клас учасників тренінгу

Учасники презентують рецепти приготування улюблених страв своїх родин (за бажанням).

2. Підбиття підсумків

3. Отримання зворотного зв'язку

– Чи здійснилися ваші очікування від тренінгу?

Після відповідей переклеюють стікери в нижню частину пісочного годинника.

4. Завершення тренінгу

– Дякую всім за участь у тренінгу. Пам'ятайте, що харчування дітей має бути здоровим, раціональним, збалансованим, але при цьому слід урахувувати їхні вікові та психологічні особливості. Бажаю вам уживати тільки корисну їжу і бути завжди здоровими!

ЩАСЛИВІ БАТЬКИ – ЩАСЛИВІ ДІТИ

Мета: розкрити глибину розуміння поняття «щастя», формувати вміння розрізняти його серед інших почуттів;

розширювати уявлення учасників про те, що кожна людина – творець свого щастя;

спонукати бажання більше розуміти інших та свій внутрішній світ;

розвивати вміння виважено та оптимістично ставитися до неприємних ситуацій.

I. Організація учасників. Привітання. Позитивне налаштування на заняття.

Вправа «Як працювати у колективі?»

Тренер просить кожного із учасників зайняти своє місце у колі та озвучити і написати на фліпчарті правила, за якими вони хотіли б працювати на цьому занятті.

Вправа «Я щедрий на компліменти»

(створюється позитивний емоційний фон та довіра у групі)

Кожен учасник повинен подарувати «букет квітів» сусідові справа та сказати декілька компліментів або приємних слів.

II. Оголошення теми та мети тренінгу. Виявлення очікувань від заняття.

Інформаційне повідомлення «Що таке щастя?»

Щастя (Вікіпедія) — психоемоційний стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення та безмежної радості. Те, що викликає відчуття найвищого задоволення життям, дає радість людині. Стан чи якість бути щасливим; насолоджувальний досвід чи емоція, що породжується від володіння добром чи задоволення бажань; вітха, приємність; благословенність.

Щастя (Словник психологічних термінів) – граничне інтенсивне переживання людиною універсальності і глибини затвердження свого буття, максимальної відповідності наявного найзаповітнішим бажанням і мріям, моральна і емоційна насолода життям. Щастя відрізняється від найвищих ступенів задоволення саме соціально-етичним змістом.

Вислови відомих мислителів:

«Не женися за щастям - воно завжди перебуває в тобі самому». (Піфагор)

«Щастя полягає в тому, щоб любити робити те, що потрібно робити». (К.Гельвецій)

«Щастю людини найбільше сприяє весела вдача». (А.Шопенгауер)

Більшість людей щасливі настільки, наскільки вони вирішили бути щасливими. (А.Лінкольн)
Повір мені – щастя тільки там, де люблять нас, де вірять нам! (М. Лермонтов)

Вправа «Від цього заняття я очікую...»

Учасники пишуть на паперових кольорових папірцях свої очікування від заняття та прикріплюють на дошці. Кожен учасник виголошує своє очікування.

III. Практична частина тренінгового заняття.

Вправа «Щастя – це...»

Ведучий дає кожному із учасників завдання дописати на окремому аркуші паперу вислів: «Щастя – це...» і потім прикріпити на дошці. Допоміжними питаннями для учасників можуть бути:

- Від чого залежить щастя?
- Якою має бути щаслива людина?
- Що найголовніше у житті?

Тренер вислуховує думку кожного, не перебуває і в жодному разі не виправляє учасника!

Вправа «Не впусти своє щастя!»

Ведучий пропонує активно відпочити під музику.

Учасники мають стати у коло (бажано, щоб було багато вільного простору). Тренер дає велику повітряну кульку, на якій написано «Мое щастя». Цю кульку учасники всі разом мають протримати у повітрі, допоки не закінчиться пісня. Кульку можна підбивати як завгодно чи навіть дути на неї. Головне завдання, щоб «Мое щастя» не торкнулося підлоги.

(аудіо запис пісні «Мені казково» TARABAROVA)

Вправа «Формула щастя»

Учасникам пропонується скласти свою формулу щастя. Компоненти цієї формули можуть бути запропоновані, а краще кожен учасник сам обере з чого складається його формула щастя.

Наприклад:

ЗДОРОВ'Я + СІМ'Я + УСПІХ + ДРУЗІ = ЩАСТЯ

Вправа «Гра в Радість»

Кожен з нас час від часу зустрічається з труднощами, проблемами та неприємностями. Але, нажаль, не кожен спроможний зберегти дух оптимізму у важкі хвилини. Іноді люди замість того, щоб шукати вихід із складної ситуації, лише жаліють себе, і тоді поганий настрій стає невід'ємною частиною їх життя.

Суть такої гри полягає в тому, що потрібно із будь-якої ситуації виносити для себе лише позитивні моменти, вміти знаходити радість навіть у прикрошах.

Тренер пропонує кожному учаснику дістати із скриньки одну із ситуацій та знайти в ній радість.

Ситуації можуть бути такого плану:

- поспішаючи на роботу, Ви зламали каблук;
- Вам повідомили, що заробітну плату затримують на тиждень;
- перед Вами купили річ, яку Ви так хотіли;
- погода зіпсувала Вам плани на вихідні;
- друг не дотримав свого слова і підвів Вас;
- хтось ненавмисно пролив каву на Ваш одяг;
- дитина принесла зі школи погану оцінку;
- начальник попросив затриматись довше на роботі, ніж зазвичай;
- випробування нового рецепту пирога виявилось невдалим;
- відпустку перенесли на два тижні пізніше.

Перегляд відеоролика «Притча про щастя»

(Канал на You Tube – 3 любов'ю до дітей - <https://www.youtube.com/watch?v=3p94ZrbQ6vk>)

Обговорення. Висновки після перегляду.

- *Якщо людина прагне бути щасливою, завадити їй у цьому може лише вона сама!*

IV. Підведення підсумків заняття. Подяка за активну участь у занятті

Вправа «Дерево підсумків»

(зворотній зв'язок від групи, аналіз продуктивності роботи тренера)

На аркушах рожевого кольору учасники пишуть свої позитивні враження від тренінгу, а на аркушах синього кольору - побажання щодо поліпшення роботи, або те, що не сподобалось і чому. Потім ці листочки потрібно приклеїти до «Дерева підсумків».

ЗНАЙОМСТВО З БАТЬКАМИ

1. Вправа «Знайомство»

Представтеся самі та запропонуйте учасникам по черзі назвати свої імена. Попросіть батьків розповісти, чому і хто їх так назвав, як їм подобається, щоб до них зверталися. *(Ця вправа сприяє позитивному оцінюванню себе й усвідомленню власної значимості та індивідуальності).*

2. Познайомимось ближче.

Тренер пропонує учасникам аркуші паперу, на яких надруковано запитання, або записує весь список на аркуші блокноту для фліпчарту. Протягом 2-3 хвилин батьки формулюють відповіді, а потім озвучують їх .

Орієнтовні запитання:

- Якими ви були у шість років?
- Як, на вашу думку, ваші батьки описали б вас у тому віці?
- Чи згадують ваші батьки щось таке , що ви робили у дитинстві , проте самі не пам'ятаєте цього? Що це?
- Чим ви більш за все пишалися у дитинстві?
- Яка була ваша улюблена іграшка?
- А яка зараз ваша улюблена іграшка?
- Чи мали ви в дитинстві прізвисько? Чи воно вам подобалося?
- Який ваш улюблений кінофільм? Чому він має для вас особливе значення?
- Що найсмішніше трапилося з вами у житті?
- Чи ототожнюєте ви себе з якимось книжковим героєм або героїнею? Чому?
- Яка ваша улюблена книга? Що в ній має для вас особисте значення?
- Чи ототожнюєте ви себе з якимсь членом вашої сім'ї? Чому?
- Якби вам прийшлося вибирати , щоб бути кимось іншим, а не собою, кого б ви вибрали? Чому?
- Що, на вашу думку, є найголовнішим у житті? Чому?
- Що, на вашу думку, є найменш важливим у житті? Чому?
- Згадайте, з приводу чого ви завжди сперечалися з вашими батьками.

(Ця вправа сприятиме встановленню дружньої атмосфери, зняттю емоційного напруження під час заняття, налаштувати батьків на діалог, викликати у них позитивні думки про себе).

3. «Наповнюємо склянку»: вправа-демонстрація.

Орієнтовні слова тренера.

- Відтоді, як з'явилося людство, батьки виховували дітей за допомогою «розгалужених сімейних систем» (бабусі та дідусі, дядьки, тітки, двоюрідні брати та сестри). Нині ж, коли за останні 50 років сім'я як соціальний інститут зазнала багатьох змін, сімейні системи підтримки майже не існують. Однак допомога у вихованні дитини потрібна усім.
- Стаючи батьками, ми в цілому знаємо, що це означає: ми маємо піклуватися про дитину – забезпечувати її їжею, одягом, домівкою, піклуванням та любов'ю, яка потрібна їй для успішного зростання.
- Але багатьох з нас ніхто не вчить, Як це робити, як краще дбати про дитину?

- Батьки є фундаментом сім'ї, отже сьогодні ми зосередимось на тому, як навчитися бути відповідальними батьками.

Запитати, хто з батьків хоче допомогти в унаочненні заняття.

Той, хто погодиться, має підняти дві заздалегідь підготовлені склянки (одну із забарвленою водою, а іншу-порожню) так, щоб усі їх добре бачили. Потім розпочніть демонстрацію такими словами.

- Уявіть, що наш день починається з відчуття, що ми добре відпочили, а у нашій сім'ї все гаразд.

Попросіть того, хто вам допомагає, показати усім склянку, наповнену водою.

- Ми підводимося з ліжка і розуміємо, що годинник зупинився і треба поспішати, оскільки існує висока імовірність спізнення як до школи, так і на роботу.

Попросіть помічника перелити трішки води в порожню склянку.

- А тепер ваша дитина вирішила, що вже не любить вівсяну кашу і категорично відмовляється від сніданку.

Вилийте із склянки ще трохи води.

- Стає зрозумілим, що маленький учень не виправдав ваших сподівань і увечері не склав до портфелю усі необхідні на сьогодні зошити та підручники.

До уваги тренера!

Коли батьки зрозуміють, у чому сенс цієї демонстрації, ви можете залучати їх до складання сюжету, попросивши описати, що може відбуватися впродовж дня (підгоріло молоко, постійно дзвонить телефон, діти сваряться, прорвало кран тощо)

- Усі ці події виснажують нас.

Вилийте ще трохи води.

- Склянка майже порожня. Якщо так триває цілий день, з чого розпочати завтрашній день.

Підійміть порожню склянку.

- Та раптом зателефонувала сестра і сказала, що залюбки допоможе та поспілкується з племінниками.

Вилийте частину води назад у склянку.

- Давайте поміркуємо, що наповнює нашу склянку.

Попросіть слухачів навести приклади того, що «наповнює нашу склянку».

Заохочуйте батьків зазначити все приємне що може трапитися впродовж дня. Зверніть увагу на те, що «спустошує» та «наповнює» склянку. Підводячи підсумок вправи, робимо висновок про те, як важко прожити день, впродовж якого не відбувається нічого позитивного. (Вправа заохочує батьків до піклування про себе, усвідомлення стресу як передумови життєвих труднощів)

4. Вправа «Що пам'ятаю»

Один із учасників (за бажанням) сідає спиною до присутніх. Інші вголос загадують одного з присутніх. Завдання ведучого - як можна детальніше описати зовнішній вигляд загаданого. Коли опис буде закінчено, члени групи можуть доповнити опис своїми спостереженнями. Після цього хто-небудь інший сідає спиною до аудиторії, загадується нова особа і все повторюється. Зміна ведучого відбувається ще кілька разів.

Обговорення

- Легко чи важко було описувати зовнішність?
- У чому були труднощі?
- Чому?
- Що легше всього згадується?
- Що важче?
- Кому було легко виконувати цю вправу?
- Чому?

Після першого знайомства, коли вже батьки орієнтуються, можна провести розміщення у колі за таким принципами.

Пропоную батькам переміститися (піднятися) за ознаками, які їм притаманні:

*праворуч стають ті, у кого є донька;

*ліворуч – у кого є син;

*посередині- хто вважає себе доброю матір'ю, люблячим батьком

*на місці залишаються ті, хто прийшов на збори примусово, без настрою.

Подякуйте собі, привітайте одне одного оплесками.

Творча робота

Мета: створити модель щасливої, на думку батьків, дитини.

Обладнання: мелодія для релаксації, стікери, фломастери.

Пропоную вам заплющити очі (*лунає мелодія для релаксації*), пригадати свою дитину. Які слова спадають вам на думку, коли ви уявляєте доньку чи сина?

Складання «Асоціативного куща» до слова ДИТИНА.

— Перед вами — стікер певного кольору. Запишіть слова, що спали вам на думку під час релаксаційної паузи.

— Об'єднайтеся в групи за кольором стікера та прикріпіть його навколо слова ДИТИНА.

Скласти коротку розповідь про щасливу дитину.

Рефлексія.

— Шановні батьки! Отже, ми стоїмо на порозі шкільного життя. Дозвольте завершити нашу зустріч приємними побажаннями одне одному на цьому шляху, записавши їх на крилах «літачків щастя».

НЕРОЗЛУЧНІ ДРУЗИ - БАТЬКИ І ДІТИ

Мета: визначити мету та завдання родинного виховання; розкрити суть поняття «сімейні цінності»; з'ясувати головні пріоритети у сімейному вихованні; проаналізувати типи спілкування в родині та стилі сімейного виховання; пригадати разом із батьками їх права та обов'язки.

Обладнання: вирізані з паперу фігурки хлопчика і дівчинки; плакат «Правила групи»; стікери зеленого, синього, червоного кольору; вправа «Сімейні цінності» (Додаток 1), батьківські права та обов'язки (Додаток 2), пам'ятка для батьків (Додаток 3).

Хід тренінгу

I. Вступна частина

Вправа «Сімейне коло»

Мета: познайомити учасників та з'ясувати їхні очікування, сприяти згуртованості групи та створення комфортної атмосфери для успішної роботи.

Ресурси: вирізані з паперу фігурки хлопчиків та дівчаток (за кількістю учасників тренінгу), 2 аркуші паперу формату А-1, скріплені скотчем.

Роздаю вирізані з паперу фігурки хлопчиків та дівчаток відповідно до статі учасників. На фігурці протягом 5 хв учасник пише своє ім'я, сімейну роль (тато, мама, тьотя, дядя, брат ін.) та очікування від тренінгу. Під час презентацій учасників прикріплюю фігурки на великий аркуш паперу таким чином, щоб утворилось символічне «сімейне коло» учасників тренінгу.

Прийняття правил роботи в групі «Правила сімейного кола».

Мета: обґрунтувати необхідність вироблення та дотримання певних правил роботи в групі, що сприятимуть продуктивній тренінговій роботі.

Пропоную учасникам вважати на час тренінгу їхню групу великою сім'єю, в колі якої обговорюватимуться питання взаємовідносин в сім'ї, виховання дитини.

Формулюємо правила спільної взаємодії, що сприятимуть продуктивній праці протягом тренінгу. Учасники вносять свої пропозиції методом мозкового штурму. Кожне запропоноване правило обговорюється й, якщо всі згодні, записується у центрі «сімейного кола», утвореного з фігурок учасників.

Правила:

- говорити по черзі (правило піднятої руки);
- бути позитивними до себе та інших;
- дотримуватись регламенту;
- бути активними;
- працювати у групі від початку до кінця.

Руханка «Ураган»

Пропоную підводитися лише тих людей які вважають, що це стосується їх:

- встаньте ті, у кого чорне волосся;
- встаньте ті, хто має гарну посмішку;
- встаньте ті, хто має доньку;
- встаньте ті, хто має сина;
- встаньте ті, хто вважає себе гарною матір'ю;
- встаньте ті, хто прийшов сьогодні на нашу зустріч з гарним настроєм, і хоче отримати безліч позитивних вражень і корисних порад. Привітайте один одного оплесками.

II. Основна частина

1. Розповідь притчі «Духовна цінність»

«Колись давно, на Землі був острів на якому мешкали усі духовні цінності та одного разу вони зауважили що острів почав спускатись під воду. Усі цінності сіли на свої кораблі і попливли світ за очі. Залишилась тільки *Любов*. Вона чекала до останнього, але коли вже чекати було нічого їй теж закортіло податися геть.

Тоді вона звернулася до *Багатства* і попросилась до нього на корабель, але *Багатство* відповіло:

- На моєму кораблі багато дорогоцінностей і золота, для тебе тут не вистачить місця.

Коли повз пропливав корабель *Суму*, вона попросилась до нього, але той відповів:

- Вибач, *Любове*, я такий сумний, мені треба завжди залишатися на самоті.

Тоді *Любов* побачила корабель *Гордості* і попросила про допомогу її, але та сказала, що *Любов* порушить гармонію на її кораблі. Поруч пропливала *Радість*, але вона така була весела, що навіть не почула, як її кликала *Любов*.

Тоді *Любов* впала у відчай. Але раптом вона почула голос десь позаду:

- Ходімо, *Любове*, я заберу тебе з собою.

Любов озирнулася і побачила старого. Він довів її до суші, і коли старий поплив, *Любов* згадала, що вона забула запитати його ім'я. Тоді вона звернулася до *Знання*:

- Скажи, *Знання*, хто врятував мене? Хто був цей старий? *Знання* подивилось на *Любов*:
- Це був *Час*.

- *Час*? - перепитала *Любов*. - Але чому він врятував мене?

Знання ще раз поглянуло на *Любов*, потім вдалеч, куди поплив старий:

- Тому що тільки *Час* відає, якою важливою в житті є *Любов*.

2. Вправа «Сімейні цінності».

- Як ви розумієте поняття «сімейні цінності»?
- Виберіть із поданого переліку сімейні цінності, які на вашу думку, найкращі для родинного виховання? (Додаток 1). *Виступ батьків, підведення підсумків.*

3. Вправа «Ми - батьки».

Учасники отримують по одному стікеру зеленого, синього та червоного кольорів. Тренер пропонує на кожному з них продовжити речення (стосовно своєї реальної дитини):

- на зеленому стікері - «**Як мати (батько), я хочу бачити свою дитину...**»;
- на синьому стікері - «**Як мати (батько), для цього я роблю...**»;
- на червоному стікері - «**Як мати (батько), я ніколи...**».

По закінченню учасники прикріплюють стікери на три аркуші формату А-1 з написами «**Я хочу...**», «**Я роблю...**», «**Я ніколи ...**». Вчитель об'єднує учасників у три групи. Кожна з них отримує чистий аркуш паперу формату А-1, а також один аркуш з реченнями, зафіксованими на стікерах певного кольору. Учасникам кожної групи потрібно узагальнити речення «свого кольору» й підготувати коротку презентацію результатів. Після презентації проходить обговорення вправи.

Запитання для обговорення.

1. Які думки виникли у вас під час виконання цієї вправи?
Чи замислювалися ви над шляхами досягання того, що ви хочете?
2. Чи легко було продовжити речення «Як мати, для цього я роблю...» та сформулювати конкретні дії? Чому?
3. Чи завжди вдається вам у реальному житті виконувати те, що ви задекларували у варіанті закінчення речення «Як мати я ніколи...»? Поясніть свою відповідь.

Родина може виступати в якості як позитивного, так і негативного фактора виховання. Позитивна дія на особистість дитини полягає в тому, що ніхто, крім найближчих для неї в родині людей - мами, тата, бабусі, дідуся, брата, сестри, не ставляться до дитини краще, не люблять її так і не піклуються стільки про неї. І разом з тим, ніякий інший соціальний інститут не може потенційно нанести стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити родина.

Тому зараз разом із вами ми можемо знайти ті головні напрямки, на які необхідно звернути увагу, щоб не «втратити» свою дитину.

4. Вправа «Мозаїка стилів батьківського виховання».

Вчитель об'єднує учасників у малі групи за методикою «Будинок іграшок». Він пропонує кожному учасникові з чарівного мішка витягти подарунок із будинку іграшок - заготовлені заздалегідь наклейки із зображенням автомобілю, ляльки, ведмедика, квітки.

Учасники об'єднуються у групи відповідно до зображень іграшки. Кожній групі пропонується інформація про стиль батьківської поведінки. Учасники знайомляться із запропонованим матеріалом й аналізують стиль батьківської поведінки з точки зору позитивних та негативних особливостей його впливу на процес виховання і розвитку дитини. На завершення групи характеризують певний стиль батьківської поведінки, визначаючи позитивні та негативні сторони.

Запитання для обговорення.

1. Чи є чітка межа між різними стилями батьківської поведінки? Обґрунтуйте свою точку зору.
2. Чи є випадки, коли доцільне використання авторитарного стилю батьківської поведінки? Якщо «так», то в яких саме випадках?

III. Заключна частина

1. Висновок

Найдоцільнішим є демократичний стиль виховання, коли батьки готові в разі потреби допомогти дитині, постійно спілкуються з дитиною, вірять в її здатність до успішної самостійної діяльності. Батьки найбільш значимі для дитини люди і саме від того, який стиль виховання ви обираєте, залежить якою людиною агресивно чи доброю, відкритою чи замкненою вона стане. Тому давайте ми з вами складемо загальні правила виховання наших дітей (за пропозиціями батьків і вчителя).

Правила виховання.

1. Повірте у неповторність своєї дитини, у те, що вона єдина Унікальна, не схожа на жодну іншу, і не є вашою точною копією. Приймайте її такою, якою вона є, підкреслюйте її сильні властивості.
2. Будьте уважними і чуйними до дитини, уникайте образ і погроз.

3. Поєднуйте повагу до дитини з вимогливістю, не соромтеся виявляти любов до дитини, дайте їй зрозуміти, що любитимете за будь-яких обставин.
4. Намагайтеся, щоб ваша любов не перетворилася вседозволеність та бездоглядність.
5. Діти повторюють дії дорослих, насамперед батьків. Станьте взірцем для них.
6. Заохочуйте особисту відповідальність і самостійність.
7. Вимагайте обміркованої поведінки.
8. Чуйно ставтеся до запитів дитини.
9. Намагайтеся впливати на дитину проханням. І якщо прохання не виконується, лише тоді вдавайтеся до інструкцій наказів.
10. Дбайте про постійне дотримання дисципліни.
11. Покарання не повинне витіснити любов. Воно повинно бути справедливим, враховуючи вчинок і мотив.
12. Частіше спілкуйтеся з дітьми, вислуховуйте їх.

Як зазначає великий педагог, академік Шалва Амонашвілі, внутрішній вогонь, закладений у дитині природою, з'являється перед нами у трьох основних пристрастях:

- Перша пристрасть - це пристрасть до Розвитку. Дитина не може не розвиватися духовно, морально, розумово, фізично.
- Друга пристрасть - це пристрасть до Дорослішання. Діти прагнуть до дорослішання, хочуть бути старшими.
- Третя пристрасть - це пристрасть до Свободи. Дитина виявляє її з раннього дитинства. Дітям не можна дозволити все, бо вседозволеність може згубно позначитись на їхній долі.

2. Вправа «Моя дитина»

Ми склали загальні правила. Дійшли взаєморозуміння в питаннях сімейного виховання, тож об'єднаємось в одне коло (батьки сідають в одне коло).

Я вручаю вам оцю гарну, живу тендітну квітку - це образ вашої дитини. Передавайте її з рук в руки, і дивлячись на неї продовжить розповідь за початком:

«Ятхочу, щоб мій син (моя донька), стали, були...»

«Для цього я...»

3. Вправа «Зворотній зв'язок». «Метод руки»

Батькам пропонується обвести на аркуші власну руку і вказати:

На великому пальці - що сподобалось.

На вказівному - на що зверну увагу.

На середньому - з чим не згодний.

На безіменному - з чого почну.

На маленькому - що треба змінити (моделі збираю).

4. Вправа «Побажання».

IV. Підсумок тренінгу.

«Дитина не тільки готується до життя - вона вже живе. Потрібно відкрити дитині саме життя. Допомогти їй проводити спостереження над явищами життя, черпати з них досвід для його поліпшення, вибрати в ньому вірний шлях», - пише видатний педагог сучасності Ш.Амонашвілі.

Виховуючи, будемо виховуватись самі, адже справжнє виховання дитини – у вихованні самих себе.

Роздати батькам пам'ятку «Психолого-педагогічні рекомендації батькам» (Додаток 3).

Дякую всім за участь. Бажаю вам бути щасливими разом з вашими дітьми. Не забувайте, що вони мають на це право.

Додаток 1. Сімейні цінності:

Любов, батьківство, власний будинок, смачна їжа, спілкування, вірність, довіра, зв'язок з предками, багатодітність, свобода вибору, відповідальність, народження спадкоємця, сімейні традиції, особиста територія, вміння пробачати, престижна робота, хороша освіта, повага, почуття значущості для своєї сім'ї, мамина пісня.

Додаток 2. Батьківські права та обов'язки:

Відповідальність батьків та розвиток дитини у сім'ї (стаття 59 Закону України «Про освіту»), яка передбачає:

- Рівну відповідальність кожного з батьків за виховання, навчання і розвиток дитини;
- Постійну турботу батьків та осіб, що їх замінюють, про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створення належних умов для розвитку їх природних здібностей;
- Повагу до гідності дитини, виховання працелюбності, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до держави, до рідної мови, сім'ї, старших за віком, до народних традицій та звичаїв;
- Сприяння здобуттю дітьми освіти у закладах освіти або забезпечення повноцінної домашньої освіти відповідно до вимог щодо її змісту, рівня та обсягу;
- Виховання поваги до законів, прав, основних свобод людини.

Додаток 3. Психолого-педагогічні рекомендації батькам:

- Любіть свою дитину такою, якою вона є, а не за її досягнення й перемоги.
- Ніколи не порівнюйте свою дитину з іншими дітьми.
- Порівнюйте її з самою собою: якою вона була вчора і якою стала сьогодні.
- Не слід постійно опікувати дитину. Будьте впевнені, що вона сама зможе подолати більшість труднощів.
- У жодному разі не лайте і не ображайте дитину, тим більше в присутності чужих людей. Поважайте почуття й думки свого сина або дочки. На скарги з боку оточуючих відповідайте так: «Дякую, ми вдома обов'язково поговоримо на цю тему».
- Навчіть дитину говорити про свої проблеми, щиро цікавтеся її думкою й позицією.
- Постійно спілкуйтеся з дитиною. Ваші взаємини мають ґрунтуватися на довірі. Дитина повинна відчувати, що її дитячі проблеми вам цікаві.
- Допмагайте дитині виконувати те, з чим вона не може впоратися сама.
- Ніколи не бийте дитину: це не приносить бажаного результату, а лише робить її агресивною. Засуджуйте не саму дитину, а її провину.
- Не розхвалюйте дитину не заслужено, але й не забувайте заохочувати її, якщо вона на це заслужила. Головне – оцінити зусилля дитини, а не хвалити її саму. Хваліть словом, посмішкою, ласкою, але в жодному разі – новою іграшкою або солодощами.
- Учіть дитину аналізувати свої помилки.
- Не намагайтеся все зробити замість дитини, дати їй певну свободу, щоб вона могла діяти відкрито. Пам'ятайте: дитина має право на самостійність.
- Проводьте з дитиною свій вільний час, допомагайте їй розвивати свої здібності.
- Не будуйте взаємини на заборонах: завжди пояснюйте причину й мету ваших вимог.
- Будьте терплячими до вашої дитини. Намагайтеся відповідати на всі її запитання й ніколи не говоріть, що вона багато запитує.

БУДЬМО ЗНАЙОМІ!

*Тільки разом з батьками,
спільними зусиллями,
вчителі можуть дати дітям
велике людське щастя.
В.О. Сухомлинський*

Вправа «Привітання у колі»

- Вітаю всіх присутніх! Пропоную стати в коло.
- «Доброго дня» матусям!
- «Доброго дня» татусям!

- «Доброго дня» бабусям!
- «Доброго дня» дідусям!
- Посміхніться сусіду зліва, сусіду справа.
- Поплескайте в долоні ті, у кого діти навчаються у 1-В класі.
- Вийдіть в коло і потисніть один одному руки ті:
  - у кого є сини;
  - у кого є доньки;
  - у кого є і доньки, і сини;
  - у кого одна дитина;
  - у кого дві дитини;
  - у кого три дитини;
  - хто любить спорт;
  - хто любить музику;
  - хто любить подорожувати.

Вправа «Знайомство»

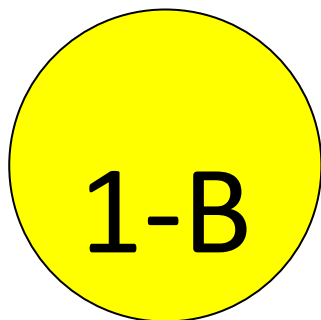
Пропоную наше знайомство розпочати з гри, яка має назву «**Крісло автора**». Кожен з батьків сідає в крісло і починає у довільній формі розказувати про себе.

Наприклад:

- Мене звати ... ;
- Я мама (тато) учня ... ;
- Наша сім'я складається з ... ;
- Моє хобі ... ;
- В моїй дитині мені подобається ... ;
- Моя дитина вміє ... ;
- У нашій сім'ї існують такі традиції ....

Вправа «Очікування»

- Яким Ви хочете бачити наш клас? Напишіть по одному слову на промінчиках і приєднайте до сонечка.

Сподіваюся, що наш клас буде саме таким, як Ви очікуєте.

Вправа «Коло ідей»

Пропоную по черзі висловлювати свої ідеї, методи, форми та побажання щодо навчання, виховання та розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Наприклад:

- Я пропоную ... ;
- Я можу провести ... ;
- Було б добре, якби ... .

Вправа «Що я знаю про свою дитину?»

Напередодні батьківських зборів проводжу з учнями тест про їхні уподобання:

- Напишіть ім'я твого найкращого друга?
- Який твій улюблений вид спорту?
- Який твій улюблений колір?
- Яка твоя улюблена страва?

- Яка пісня є твоєю улюбленою?
  - Про який подарунок ти мрієш на день народження?
  - Яке місце є для тебе особливим?
  - Яка подорож з батьками тобі запам'яталася найбільше?
  - Кому з рідних ти розкажеш про свою таємницю?
  - Як ти вважаєш: твої батьки правильно тебе виховують?
- На батьківських зборах пропоную дати відповіді на тест «Як гарно я знаю свою дитину»
- Напишіть ім'я найкращого друга вашої дитини?
  - Який улюблений вид спорту вашої дитини?
  - Який улюблений колір вашої дитини?
  - Яка улюблена страва вашої дитини?
  - Яка пісня є улюбленою для вашої дитини?
  - Про який подарунок мріє на день народження ваша дитина?
  - Яке місце є особливим для вашої дитини?
  - Як Ви гадаєте, яка подорож з батьками запам'яталася найбільше вашій дитині?
  - Кому з рідних ваша дитина розкаже про свою таємницю?
  - Як ти вважаєш: Ви правильно виховуєте свою дитину?

Потім відповіді порівнюються.

Доречно провести такий тест і з дітьми про уподобання їхніх батьків. Порівнюючи відповіді наголошувати на те, що потрібно більше приділяти уваги близьким людям, спілкуватися з ними, дізнаватися про інтереси та інше.

Вправа «Відшукайте малюнок Вашої дитини»

Вправа «Відшукайте листівку Вашої дитини»

Вправа «Знайдіть поробку зроблену руками Вашої дитини»

Вправа «Вгадайте голос Вашої дитини»

Вправа Анкета для батьків «Батьки та діти»

1. Чи знаєте ви здібності своєї дитини?

Ні – 0

Намагаюся взнати – 3

Так - 5

2. Чи вирішуєте разом із дитиною її особисті проблеми?

У дитини проблем не буває – 0

Навряд чи – 3

Думаю, що так - 5

3. Що ви можете сказати про темперамент своєї дитини?

Нічого – 0

Подібний до мого – 3

Знаю і зважаю на нього - 5

4. Чи звертаєте ви увагу на фізичний стан своєї дитини (поставу і т.п.)?

Не маю часу – 0

Думаю, що так – 3

Вважаю, що це дуже важливо - 5

5. Музика, образотворче мистецтво, художня література допомагають вихованню в дитини почуття краси, гармонії?

Це марнування часу – 0

Не знаю – 3

Здається, так - 5

6. Якщо дитина вчинила негарно, чи розумієте ви, що це може бути результатом вашого неправильного виховання?

Цього не може бути – 0

Не знаю – 3

Можливо - 5

7. Приходячи з роботи у розлюченому стані, ви часто вихлюпете свій гнів на дитину?

Так – 0

Не замислююся над цим – 3

Намагаюся контролювати свої емоції та залишати за дверима домівки проблеми, які стосуються роботи - 5

8. Якби вам запропонували цікаву подорож, чи взяли б ви з собою дитину?

Люблю відпочивати на самоті – 0

Не знаю - 3

Обов'язково, якщо це було б можливо - 5

9. Якщо вчитель нарікатиме на вашу дитину, ви зразу розлютитесь?

Так – 0

Дивлячись за що – 3

Вислухаю дитину і постараюсь розібратись у суті речей - 5

10. Як ви вважаєте: дитина скоріше прислухається до вашої думки, ніж до думки когось іншого (свого товариша)?

Гадаю, що ні – 0

Безперечно – 3

Гадаю, що моя думка має для неї вагу - 5

0 – 20. Батьки мають приділяти своїм дітям якомога більше уваги.

21 – 35. Батьки звертають увагу на проблеми своїх дітей, але повністю вирішувати їх не мають або можливостей, або знань, або часу.

36 – 50. Гарні стосунки в сім'ї дозволяють спільно розв'язувати проблемні ситуації, прекрасно розуміти один одного. Але не слід забувати про виховання самостійності та самодостатності.

У ПЕРШІЙ КЛАС — УПЕРШЕ

Вправа «Привітання»

Інструктаж. Учасники утворюють коло, піднявши перед собою руки. Ведучий починає перекидати м'яча через коло одному з учасників, називаючи своє ім'я. Той, хто вже тримав м'яча в руках і називав своє ім'я, опускає руки, щоб решта учасників мали змогу бачити, хто ще не брав участі у грі.

— Які ваші відчуття? Чи поліпшився настрій?

Вправа "Правила роботи в групі"

Тренер знайомить учасників з загальними правилами групової роботи та акцентує увагу на необхідності їх дотримання в роботі тренінгової групи. Психолог зачитує кожне правило (якщо група додає чи знімає певні правила, то тренер відображає це на плакаті):

- ✓ "тут і тепер";
- ✓ відкриті новим враженням;
- ✓ приймаємо іншого, як себе;
- ✓ нікого не критикуємо;
- ✓ бути чесним із самим собою;
- ✓ підтримуємо один одного;
- ✓ не обговорюємо поза групою те, що відбувається в ній.

— На вашу думку, якщо діти самі розроблять такі правила, чи будуть вони намагатися їх дотримувати?

Вправа «Очікування»

Учасникам роздають стікери, вирізані у формі яблук і психолог просить написати на них свої очікування, прочитати і приклеїти на плакаті, на якому зображене дерево, а збоку кошик.

Обмін інформацією

Один із етапів ранкової зустрічі - обмін інформацією. *Пропоную вам поділитися одне з одним тим, що вам відомо про ті зміни, які чекають на українську освіту.*

Інформаційне повідомлення про НУШ

Осередок відкриттів

Це осередок для всіх тих речей, що розпалюють уяву дитини. Вона може містити мистецькі та крафтові матеріали, диктофон, фотоапарат, магнітофон, настільні ігри, зокрема пазли, веселі книги та журнали.

Осередок новин

Цей осередок допоможе вам управляти класним календарем, запланованими завданнями і проектами, загальношкільними заходами, святами, урочистостями. Тут можна показувати і прогноз погоди, температуру повітря та світові новини. Ви також можете використовувати цей простір, щоб зазначити ваші щоденні завдання, роботу в класі та домашні завдання. Виділіть частину цього простору для того, щоб учні ділилися їхніми особистими або навчальними новинами.

Осередок матеріалів

Осередок матеріалів створюється для того, щоб підготувати учнів до роботи. Тут вони можете розкласти олівці, ручки, маркери, степлери, ножиці, папір, клей, стрічки, скріпки, тканину, паперові рушники, засіб для дезінфекції рук та інші інструменти. Використовують це місце для таких довідкових матеріалів, як таблиці з формулами і графіками, методичних посібників, довідників, підручників, блокнотів і журналів. Цей осередок також може бути зручним місцем для виконання домашньої роботи.

Осередок комунікації

Осередок може задовольняти кілька цілей. Тут учням можна нагадувати, що ми всі працюємо для досягнення спільної мети. Ця зона для обговорень того, що було вивчено, для заведення нових знайомств, для запитань-відповідей, а також рефлексій. Ці обговорення дають вчителю можливість оцінити прогрес дитини й отримати інформацію на майбутнє. На початку року ви вестимете ці обговорення самостійно, але це має тривати лише до моменту, коли учні зможуть самостійно організувати дискусії.

Тематичні осередки

Ці осередки відводяться для технічних інструментів, тематичних книг, ігор, що стосуються предмета, який ви викладаєте. Важливо також показати, як це переплітається з іншими предметами. Спробуйте розмістити тут діаграми з ключовими ідеями та стратегіями, картки, тощо. Представте основних людей у цій галузі, роздрукуйте терміни та різні допоміжні матеріали. Додайте на стіну візуальні ефекти та реальні об'єкти.

Вправа «Долонька допомоги»

НУШ передбачає тісну співпрацю з батьками. Я пропоную вам зробити таку вправу. Кожному з вас я дам «долоньку допомоги». Напишіть будь ласка, чим ви можете допомогти нашому класу, дітям.

Вправа «Апельсин». Хочу провести з вами ще таку вправу, яка наочно покаже, яку мету має НУШ.

1. Перед вами є апельсин, роздивіться на нього і назвіть його ознаки та властивості.
- 2.Картинка
- 3.Слово.

Підсумок. А зараз попрошу вас повернутись до ваших очікувань. Якщо вони здійснились, зберемо яблука до кошика. Якщо ж ні, то нехай залишаються досягати на дереві. Пам'ятайте, що дитина - віддзеркалення батьків. Робіть усе, щоб дитинство і майбутнє ваших дітей було прекрасним. Дякую за щире спілкування та творчу працю.

ШКІЛЬНИЙ ДЕНЬ ПЕРШОКЛАСНИКА

Мета: ознайомити учасників тренінгу з основними положеннями Концепції НУШ; висвітлити особливості організації освітнього середовища, орієнтованого на дитину; познайомити батьків між собою для подальшої співпраці; створити позитивну атмосферу в батьківському колективі.

Хід тренінгу

1. Знайомство. Привітання

Мета: познайомити учасників; сприяти згуртованості групи та створенню комфортної атмосфери для успішної роботи.

Обладнання: смайлики, фломастери.

Інструкція. На столі ви маєте смайлики -усмішки. Напишіть на ньому своє ім'я. Підніміть смайлик, якщо твердження стосується вас, якщо:

маєте доньку;

маєте сина;

вашій дитині шість років;

вашій дитині сім років;

ваша дитина готова до школи;

ваша дитина вихована;

ваша дитина вміє слухати, чути;

ваша дитина товариська.

Вправа «Займи позицію»

Мета: показати відмінне ставлення батьків на зміни в освіті.

Обладнання: різнокольорові стікери, лінія ставлень.

Інструкція. Шановні батьки! Я впевнено, що в кожній родині активно обговорюються зміни, які відбуваються за НУШ. У кожного з Вас є своє бачення з цієї проблеми, кожен має свою точку зору. Ви маєте стікери «підручник». Напишіть на ньому своє ім'я та висловіть за їхньою допомогою своє ставлення щодо змін в освіті, зокрема — до Нової української школи на лінії ставлень. Максимальний бал — 5.

Вправа «Дерево змін, вражень»

Мета: ознайомити з основними положеннями Концепції Нової української школи.

Обладнання: відео про Нову українську школу, яблука червоного, зеленого кольорів для дерева змін.

Інструкція. Однією зі складових ранкової зустрічі, що проводитиметься щодня з учнями, є обмін інформацією. Пропоную вам відео, що допоможе порівняти традиційне навчання та навчання у НУШ.

— На червоних яблуках напишіть корисне, позитивне враження щодо змін у НУШ, а на яблуках зеленого кольору – негативне. Обміняйтесь враженнями, розмістивши яблука на дереві змін, вражень.

Тестування

Мета: самодіагностика батьків щодо емоційної готовності стати батьками першокласників.

Обладнання: тести.

Інструкція. Перед вами — 10 запитань. Пропоную закреслити лише ті номери запитань, на які ви даєте позитивну відповідь.

Тест

1. Мені здається, що моя дитина вчитиметься найгірше.
2. Я вважаю, що моя дитина часто кривдитиме інших дітей.
3. На мою думку, чотири уроки — непосильне навантаження для маленької дитини.
4. Важко бути впевненим у тому, що вчителі молодших класів доб-ре розуміють дітей.
5. Важко уявити, що першокласник може швидко навчитися писати, лічити і читати.
6. Моя дитина губиться, коли до неї звертається незнайома доросла дитина.

7. Початкова школа, на мою думку, неспроможна чого-небудь навчити дитину.
8. Я турбуюся, що однокласники дражнитимуть мою дитину.
9. Мій малюк, на мою думку, значно слабший за своїх однолітків.
10. Уважаю, що вчителька не має можливості оцінювати успіхи кожної дитини.

— Скільки у вас закреслених цифр?

Якщо кількість закреслених відповідей 4 або менше, то у вас є всі підстави оптимістично зустріти перше вересня, ви готові бути батьками першокласника.

Якщо кількість закреслених цифр 5–8, то вам бажано краще підготуватися до можливих труднощів.

Якщо кількість закреслених цифр 8–10, замисліться над своїми відповідями ще раз, можливо, вам варто порадитися з психологом. Для цього ще маєте час.

— Отже, ви мали змогу відчутти та зрозуміти свій психологічний стан на порозі нового періоду життя вашої дитини. Уявіть, наскільки вищим є цей поріг хвилювання та тривожності у шестирічної дитини. Адже для неї змінюється все: новий колектив, нові стіни, нове оточення. Ви маєте підтримати та заспокоїти її у цей складний період, любити, цінувати та поважати свою дитину такою, яка вона є, адже вона — особистість. І я пропоную вам це довести.

Колективно-творча робота

Мета: створити модель щасливої, на думку батьків, дитини.

Інструкція. Складання «асоціативного куща» до слова ДИТИНА.

— Перед вами — стікер певного кольору. Запишіть слова, що спали вам на думку під час релаксаційної паузи.

— Об'єднайтеся в групи за кольором стікера та прикріпіть його навколо слова ДИТИНА. Скласти коротку розповідь про щасливу дитину.

ІІІ. Заключна частина. Рефлексія.

Мета: підбити підсумки тренінгу.

— Шановні батьки! Отже, ми стоїмо на порозі шкільного життя. Дозвольте завершити нашу зустріч приємними побажаннями одне одному на цьому шляху, записавши їх на крилах «літачків щастя».

СТЕЖИНОЮ БАТЬКІВСЬКОЇ МУДРОСТІ

Мета: поглибити знання батьків з питань морального виховання; дати можливість батькам поділитися своїм досвідом сімейного виховання; підвести їх до аналізу особистого педагогічного досвіду; ознайомити присутніх із стилями спілкування в родині; формувати відповідальне ставлення батьків до виховання фізично і психічно здорового підростаючого покоління.

Обладнання: ватман для запису інформації; маркери, фломастери, кольорові олівці; папір формату А 4, А 3, авторучки, роз даткові матеріали, технічні засоби, диски із записами.

Хід тренінгу

Вступ

- Шановні батьки! Ми раді вітати вас сьогодні на нашій зустрічі. В такій теплій, доброзичливій атмосфері ми з вами поговоримо про найважливіше в житті для людини – батьківську любов.

Сім'я для малої дитини – це Космос, де мама – Сонце, тато – Місяць, а численні родичі – планети. Саме тут вона черпає сили та енергію для життя, вчиться мудрості, набирається досвіду. В дитячому серці зароджуються, вкорінюються моральні почуття – любов до людей, милосердя, доброта, що є сутністю виховання людини.

Мати і батько – головні природні вихователі дитини. Недарма в народі кажуть: «Яблучко від яблунки недалеко падає», «Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й діти», «Від доброго дерева добрий пагінець відійде, од добрих батька й матері піде добра дитина».

Через сім'ю наші діти виходять у суспільство. У сім'ї вручають естафету досвіду поколінь, яку вони повинні нести далі, щоб передати її своїм дітям, а отже – майбутньому. Діти уподібнюються дорослим, копіюють їх, орієнтуються на їхню поведінку, як на взірець. Кажуть, діти – дорогоцінність, а ще більша дорогоцінність їх виховати, так як сам процес виховання – безперервна робота серця, розуму і волі батьків.

Усі ми вважаємо себе люблячими батьками, і це природно. Ми дійсно любимо своїх дітей. Сьогодні ми з вами повинні усвідомити те, що ваша любов принесе дитині більше щастя, якщо вона буде постійно бачити і відчувати її.

Про себе просимо розповісти. Настав час представити свої сім'ї.

Вправа «Знайомство»

Мета: сприяти згуртуванню учасників за допомогою розповіді про свою сім'ю, створення доброзичливої атмосфери.

Хід виконання: учасники сидять в колі. Ведучий пропонує за допомогою презентації кожному учаснику по черзі представити свою сім'ю всій групі і розповісти про сімейні традиції, обереги тощо.

Створення правил роботи в групі

Мета: акцентувати увагу учасників на дотримання правил роботи в групі та регламентації роботи.

Конкурс «Народна мудрість»

- Необхідно продовжити прислів'я про схожість батьків і дітей. Хто перший дає відповідь, отримує бал («галявина з квітами»).

Яке дерево, такі в нього й квіточки, які батьки ... (такі їхні діточки).

Який корінь, такий і пагінець, які самі ... (такі й сини).

Який куц, така й калина, яка мати ... (така й дитина).

Який дуб, такий й тин ... (який батько, такий син).

Не навчив батько, не навчить ... (дядько).

Коли тато каже «так», а мати – «сяк», росте... (дитина, як будяк).

Що вчать удома діти, те знають і ... (сусіди).

Умій дитя народити, умій ... (і навчити).

Мати сильно махне ... (та легенько вдарить).

Мати однією рукою б'є ... (а другою гладить).

У дитини заболить пальчик, а в матері ... (серце).

Добрі діти – батькам вінець, а злі діти - ... (кінець).

Добрі діти доброго слова послухають, а лихі й ... (дрючка не бояться).

Коло батька чемно вітаються, коло матері ... (вклоняються).

Інформаційне повідомлення «Стилі виховання»

У кожній сім'ї свій своєрідний стиль спілкування. Власне, вміння взаємодіяти з дітьми – дуже важлива річ. Дослідники стверджують, що батьки розмовляють з дітьми приблизно 15-20 хвилин на день. Із них 10-12 хв припадає на роздавання наказів. Важливо знати стиль батьківської поведінки.

Ведучий пропонує учасникам переглянути кілька відеосюжетів зі фрагментами казок з певною моделлю сімейного спілкування (казка «Попелюшка», «Чипполіно», «Малюк і Карлсон», «Буратіно»).

Ведучий наголошує на тому, що є: авторитетний, авторитарний, ліберальний та індиферентний стилі виховання.

- Який стиль виховання прийнятий у ваших сім'ях?

Вправа «Батьківські настанови та їх наслідки для особистості дитини»

Мета: познайомити батьків із різноманітними видами батьківських настанов та показати їх вплив на формування особистості дитини.

Ведучий об'єднує учасників в підгрупи і кожній підгрупі пропонує розглянути таблицю, в якій подані найпоширеніші негативні батьківські настанови та можливі їх наслідки для

формування особистості дитини. Учасники повинні перефразувати негативні настанови в позитивні і зафіксувати їх в таблиці.

Вправа «Аплодисменти»

Ведучий:

- Ми з вами добре попрацювали. І на завершення я пропоную уявити на одній долоні посмішку, а на іншій - радість. А щоб вони не втекли від нас, їх треба міцно-преміцно поєднати в аплодисменти. До нових зустрічей!

СІМ'Я – ЦЕ ПРИСТАНЬ І ГАВАНЬ

Мета: формувати у батьків та учнів класу уявлення про сімейні цінності в сучасній родині; сприяти формуванню дружнього батьківського колективу та єдиної класної спільноти; створити сприятливий психологічний клімат під час спілкування батьків, розвивати критичне мислення батьків; зміцнювати зв'язки сім'ї та школи.

Очікування: з'ясувати очікування батьків щодо їх можливості створення щасливої родини; підвищення компетентності батьків в питаннях сімейного виховання; усвідомлення батьками важливості комфортного клімату сім'ї для гармонійного розвитку дитини; згуртування батьківського та дитячого колективу.

Обладнання: кольоровий папір, малюнки, кошик, мікрофон, фломастери

Хід зустрічі

*Сім'я – це не просто щось важливе у житті,
це і є ваше життя*

О. Дада

1. Вправа «Привітання»

- Давайте спробуємо передати один одному своє тепло, свій хороший настрій. Візьміть один одного за руки і усміхніться, відчуйте тепло рук свого товариша.

- Скажіть «Я зичу тобі добра й здоров'я!». Говорячи ці слова, передають «Кошик побажань»

2. «Кошик побажань»

В кошику лежать паперові кольорові яблучка: зелене, червоне, жовте. З іншої сторони написані побажання. Таким чином утворюється три групи батьків. Побажання зачитують.

3. Наші очікування

На дошці зображено родинне дерево. Батьки на плодах (на кольоровій стороні яблучка) пишуть очікування від зустрічі: від себе, від учителя, від інших батьків.

4. Робота в групах

У кожній групі лежать конверти із словами. Скласти із слів вислови про сім'ю. Зачитати.

Щасливий той, хто щасливий в себе дома (Л.М.Толстой).

Сім'я – це місце, де народжується життя і ніколи не згасає любов (О. Дадак).

У сімейному житті, зберігаючи свою гідність, треба вміти поступатися один одному (В. Сухомлинський).

Як ви розумієте свій вислів?

Від кожної групи виступає бажаючий.

5. Вправа «Мікрофон»

Що означає слово сім'я?

6. «Мозковий штурм»

- Навіщо людині сім'я?

7. Вправа «Сонце любові»

Назвіть лагідно свою дитину.

На дошці намальоване сонце. На сонячних промінцях батьки пишуть слова і прикріплюють на дошку.

8. Вправа «Впізнай свою сім'ю»

Батьки намагаються впізнати малюнок своєї дитини.

Легенда про батьків

Трапилося це дуже давно. На нашу землю прийшла біда: напали страшні засухи, суховії зачастили, чорний мор пробіг, що вже й жити було нічим. І захвилювалась молодь усіх племен: навіщо нам старці? Не сіють, не жнуть, не полюють, останнє мусимо відбирати від малих дітей і їм давати! Вирішили всіх до Зміїного урвища покидати, хай умирають там! Повивозили, повиносили своїх бабусь і дідусів. Та в родинях достатку більше не стало, порядку не додалося, щастя не з'явилося...

А ось у великій родині Добряченків старший син Мирослав так жалів свого батька, так любив його, що не зміг покинути напризволяще без допомоги. Він сховав тата в печері, і носив йому їсти-пити, доглядав його рани. Одного разу, коли син розповів, що знову недорід і хліба не зберуть навіть на насіння, старий батько порадив: «Мирославе, навчи своїх односельців встати до сходу сонця і вийти в поле, поки роса не збита, і побачать люди стежинки – то миші до своїх сховищ шляхи проклали. Пройдіть ними, і в кожному сховищі по пуду-два зерна знайдете». Так і зробили племена і не вимерли з голоду. Мирославів батько якось сказав синові:

– Відчуваю, любий, насувається ще одна засуха, така, якої до того не було в наших краях. Порадь людям прорити каналу від ріки до Крутої балки і наповнити її водою. Так він врятував молодь свого племені, сусідські племена.

А люди думали, що то Мирослав такий мудрий. І признався тоді юнак, що його мудрість була лише в тім, щоб урятувати батька від смерті. Захвилювалися всі, адже в кожній сім'ї були страчені діди й прадіди, мудрі старожили. І тоді принесли Мирославового батька на руках, і поклонилися йому вдячно, і зробили старшим над усіма племенами. Відтоді у племенах слов'янських народів із повагою ставилися до мудрих старців, і ні в кого не підводилася рука на своїх батьків.

– Чого вчить ця легенда?

9. Вправа «Будуємо дім»

На «цеглинах» написати без чого неможлива сім'я.

10. Рефлексія

- Чи справдилися ваші очікування?

- Намалювати у вигляді смайлика настрої своєї дитини, а потім викласти на дошці у вигляді кораблика.

- Нехай нашим діткам завжди дме попутний вітер, нехай на їхньому шляху не буде перешкод, біля якої б пристані вони не зупинилися, хай їм завжди щастить. А сім'я хай завжди буде надійною пристанню для кожної дитини, де її завжди чекають, зустрінуть, підтримають, розрадіть, допоможуть.

Сім'я – це пристань і гавань,
Сюди повертаєшся знов
Із мандрів далеких і плавань,
Тут вічно панує любов.
Тебе тут завжди пам'ятають,
Куди б ти не їхав, не йшов,
На тебе постійно чекають
Увага, турбота, любов.

МУДРІ БАТЬКИ – ЩАСЛИВІ ДІТИ

Мета: ознайомити батьків зі стилями сімейного виховання дітей; поглибити знання учасників про правила ефективного спілкування в сім'ї, відпрацювати з учасниками прояви різних типів

спілкування; формувати відповідальне ставлення батьків до виховання активних, фізично і психічно здорових дітей; допомогти батькам виявити проблеми виховання безпосередньо у їх сім'ях.

Обладнання: фломастери, кольорові олівці, папір формату А4, фрагменти казок, пазли із народними прислів'ями.

Хід тренінгу

Вправа «Привітання»

Учитель. Сьогодні наш тренінг я хочу розпочати з особливого привітання. Для цього я прошу вас утворити два кола – внутрішнє і зовнішнє.

(Батьки та учитель утворюють 2 кола - внутрішнє і зовнішнє. Батьки, що стоять один навпроти одного, говорять привітання і тиснуть руку. Потім по команді учителя батьки внутрішнього кола пересуваються, змінюючи партнера. Процедура повторюється до тих пір, поки кожен учасник внутрішнього кола не привітається з кожним учасником зовнішнього кола.)

Вправа «Знайомство»

Учитель. Сьогодні спілкуватися ми будимо у тісному родинному колі, адже наш клас – одна дружна, велика родина. Свою роботу ми побудуємо у вигляді тренінгу, тому що так ми зможемо тісніше спілкуватися один з одним, зможемо більше навчитися - цікавим, незвичайним способом. Тема нашої зустрічі «Мудрі батьки – щасливі діти». Сьогодні ми розробимо правила які допоможуть вам у спілкуванні з дітьми, познайомимось з різними стилями родинного спілкування.

На першому етапі нашого тренінгу вам знадобляться: олівці, фломастери, аркуш чистого паперу. Все це ви бачити на своїх столах. Протягом п'яти хвилин створіть презентацію своєї сім'ї у вигляді малюнка. Потім називаєте своє ім'я, демонструєте свій малюнок, коротенько розповідаєте про свою родину. Так ми зможемо з вами познайомитись. *(Презентація батьків).*

Учитель. Для подальшої роботи нам потрібно об'єднатися у чотири групи. *(Для об'єднання можна використати тему тренінгу «Мудрі батьки – щасливі діти». У колі батьки по черзі вимовляють одне слово із теми. Ті що сказали слово «мудрі» - перша група, що промовили слово «батьки» - друга група, що сказали слово «щасливі» - третя група» і четверта група - батьки які вимовили слово «діти».)*

Вправа «Знаю правила»

Мета: сконцентрувати увагу учасників на дотриманні правил при роботі у групах та регламентації роботи.

Учитель. Щоб продуктивно провести нашу з вами зустріч потрібно дотримуватися певних правил. *(На столі лежать чисті смужечки паперу та ті, на яких написані правила учителем.)* Декілька правил запропонувала вам я, але ви можете їх доповнити, написавши на чистих смужечках свої. *(Батьки по черзі зачитують всі правила)*

- Бути активними
- Говорити чітко й конкретно.
- Застосовувати правило «піднятої руки».
- Усміхатися та бути доброзичливим до інших.
- Не перебивати того хто говорить.

Вправа «Склади прислів'я»

Учитель. Як говорить народна мудрість «Земля без води мертва, людина без сім'ї – пустоцвіт». Тому важливо пам'ятати про великий вплив родини на виховання, навчання та розвиток дитини. Зараз я хочу, щоб ви виконали завдання: склали пазли, на яких надруковані прислів'я.

«Міцна сім'я – міцна держава»

«Яка сім'я – такий і я»

«Без сім'ї і свого роду – немає нації, народу»

«Людина без сім'ї, що дерево без плодів»

«Без роду, хоч з мосту та в воду»

Учитель. Виховувати дітей це нелегка робота, яку кожна сім'я виконує по-своєму.

По-різному налагоджують батьки своє спілкування з дітьми. Одні знаходять час, щоб провести його з дітьми, інші, піддаючись швидкому ритму життя, віддають тільки накази. Ще є батьки, які занадто ретельно контролюють кожен крок дитини.

Загальновідомо, що існують чотири стилі спілкування: демократичний, авторитарний, ліберальний, індиферентний.

1. Демократичний стиль характеризується високим рівнем вимогливості й чуйності. Батьки, котрі дотримуються такого стилю виховання, виявляють турботу про дитину, надають їй підтримку й заохочують її самостійність. А також поважають дитину, приймають її такою, якою вона є; дають зрозуміти дитині, що її справи важливі для них; прислухаються до думок дитини, проводять із нею вільний час. Діти в таких сім'ях поважають та люблять своїх батьків, не залишають без уваги їхні поради, тому виростають упевненими у собі та соціально адаптованими. Даний стиль виховання вважається найбільш сприятливим для розвитку малюка.

1. Авторитарний стиль характеризується високим рівнем вимогливості й низьким рівнем чуйності. Батьки, які дотримуються цього стилю виховання, виступають як авторитетні фігури, їх поведінка здебільшого директивна й ґрунтується на вказівках і силі, а для дитини встановлюються суворі обмеження. Внаслідок цього в дитини розвивається невпевненість у собі, страх, мстивість, агресія відносно слабших, занижена самооцінка. Діти відчувають себе небажаними в таких сім'ях

2. Ліберальний стиль виховання означає низький рівень вимогливості й високий рівень чуйності. Ліберальне виховання передбачає невелику кількість вимог, слабкий батьківський контроль і мінімальне покарання за погану поведінку або навіть повну його відсутність. Цей стиль може виховати в дитини надмірне самолюбство він затримує емоційний розвиток дитини. Також можуть проявлятися егоїзм, упертість, завищена самооцінка та вередливість.

4. Індиферентний стиль виховання характеризується низьким рівнем вимогливості й чуйності. Батьки, які дотримуються такого стилю, висувають дитині мало вимог і не піклуються про те, щоб задовольнити її потреби.

Такий стиль виховання дітей характерний для мам і тат, які занадто захоплені своєю кар'єрою. Їм здається, що якщо не контролювати життя дитини, не давати йому поради і не цікавитися його захопленнями, то він виросте самостійною людиною. Насправді політика невтручання тільки травмує психіку малюка. Він відчуває себе непотрібним і відстороненим. У майбутньому це негативно позначиться на здатності дитини будувати тривалі стосунки із протилежною статтю і домагатися поставлених цілей.

Вправа «Казка вчить як на світі жити»

Мета: розглянути різноманітні моделі сімейного спілкування та прояви різних типів спілкування.

Кожна група батьків отримує фрагмент казки з певною моделлю сімейних відносин (казки: «Дідова дочка і бабина дочка», «Колобок», «Івасик - Телесик», «Буратіно» тощо.)

Завдання групи - інсценізувати та по черзі продемонструвати свій фрагмент казки. Всі інші команди повинні визначити, який стиль сімейного виховання несе в собі та чи інша казка.

Запитання для обговорення:

1. Які почуття викликав у вас такий вид роботи?
2. Чи сподобалося виконувати таке завдання?
3. Що було для вас не звичним?
4. Чи складно розпізнати стилі виховання у казках?

Розминка «Збери слово»

Мета: активізувати роботу групи.

Матеріали: папірці з написами частин слів - авторитарний, ліберальний, демократичний, індіферентний.

1. Папірці опускають у торбинку.
2. Кожен учасник наосліп витягує папірець.
3. Учасники швидко намагаються знайти власника іншої частини слова.

Вправа «Дитина та правила»

Мета: разом з батьками створити правила поведінки для дітей, замінюючи заборони та обмеження.

Сьогодні ми з вами познайомилися з чотирма стилями виховання. Зараз хотілося детально поговорити про те, що часто спілкування з дитиною сходить до заборон та вказівок. Мабуть ви погодитесь, що є ситуації, коли батьки вимушені запроваджувати певні обмеження дітям. Особливо, якщо ситуація може зашкодити життю та здоров'ю дитини чи оточуючих. Зараз ми з вами попрацюємо творчо над заборонами і обмеженнями та замінимо їх на правила .

Ваше завдання – написати правила обмеження для дитини, не вживаючи частки «НЕ»

Наприклад:

- не можна перебігати будь де вулицю / вулицю переходимо по пішохідному переході;
- не кричи так голосно / розмовляй тихіше;
- не поспішай коли їси / їсти потрібно повільно;
- малювати по стінах не можна / малюємо тільки на папері.

(Батьки озвучують правила які склали.)

Учитель. Правила повинні існувати у кожній сім'ї. Для того , щоб забезпечити гармонійне її існування.

Поради батькам

1. Встановлюючи обмеження, пояснюйте причину цих обмежень.

2. Обов'язково показуйте дітям, що ви розуміти важливість їх бажання та приймаєте їх почуття .

3. Запропонуйте дитині альтернативу, що не створює небажаних наслідків , але пре цьому, щоб вона змогла реалізувати свою активність та задовольнити певні бажання. Дуже важливо, щоб альтернатива була цікавою дитині та була повноцінним заміном небажаних дій.

4. Якщо ж і тоді дитина намагається вдаватися до дій, що зашкоджують її самій чи іншим - доцільним буде попередження про покарання за недотримання правил .

Рефлексія

Чи справдилися ваші очікування від нашої роботи?

Чим саме була для вас наша зустріч?

Як будете користуватися здобутими знаннями?

Вправа «Аплодисменти»

Уявіть на одній своїй долоні радість – на іншій усмішку. Щоб вони не втекли від вас - їх потрібно дуже міцно поєднати в аплодисменти.

Дякую за плідну, активну співпрацю До нових зустрічей!

ВПЛИВ СІМ'Ї НА УСПІШНЕ НАВЧАННЯ ДИТИНИ

Мета: визначити разом із батьками їх задачі та головні пріоритети у вихованні; проаналізувати типи спілкування в родині, стилі родинного виховання, а також те, якою може бути любов до дитини; сприяти формуванню здорового мікроклімату в сім'ї, товариських стосунків між дітьми та батьками.

Обладнання: дошка, маркери, папір формату А4, комп'ютер, мультимедійний проектор, роздаткові картки, пам'ятки.

I. Організаційна частина

Батьки заходять до класу, звучить релаксаційна музика. Кожному пропонується вибрати геометричну фігурку, займаючи місце за тим столом, на якому є малюнок цієї фігури.

II. Основна частина

На дошці висять плакати:

- 1) «Дитина – рентгенівський знімок сім'ї» А. Макаренко
- 2) «Важкі діти – ті, у кого немає душевного контакту з дорослими» С. Соловейчик
- 3) «Немає настільки поганої людини, яку б гарне виховання не зробило кращою» Т. Гіппель
- 5) «Виховання має перевагу над навчанням. Створює людину виховання» А. Сент – Екзюпері
- 6) «Ваша власна поведінка – найвирішальніша річ. Ви думаєте, що виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте чи карає її. Ви виховуєте дитину кожно мить вашого життя, навіть тоді, коли вас немає вдома» А.С.Макаренко

1. Вступне слово вчителя

- В.О.Сухомлинський казав: «На мою глибоку думку, педагогіка повинна стати наукою для всіх – для вчителів, для батьків».

А педагогіка – це наука про виховання та навчання. Як бачимо, на першому місці стоїть виховання. Чому? Напевно, тому що для родини і суспільства першопорядне значення має сама людина, її духовність, а вже потім професійні якості.

З одного боку, виховувати так просто: як виховували мене, так і я виховуватиму своїх дітей.

Однак, з іншого боку, це дуже важка справа: виховуєш – виховуєш, та все марно.

Так уже склалося, що виховання дітей у родині йде «саме собою», але вважається, що дитина одержує виховання саме в родині.

«Ваша власна поведінка – найвирішальніша річ. Ви думаєте, що виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте чи карає її. Ви виховуєте дитину кожно мить вашого життя, навіть тоді, коли вас немає вдома» А. С. Макаренко

Наша зайнятість...

За середньостатистичними даними, дитина одержує в день тільки 12,5 хвилин на спілкування з батьками. З цього часу 8,5 хвилини батьки відводять на різного роду наставляння, зауваження і суперечки зі своїми дітьми. На довірче дружнє спілкування залишається усього лише 4 хвилини. Звичайно, це мало і тому ми починаємо поспішати, нервувати, кричати і т.д.

До речі, у середньому дитина одержує 468 негативних зауважень і всього лише 32 позитивних. Є над чим задуматись.

Сучасні діти дорослішають дуже швидко, відбувається багато змін. Батькам доводиться чути нові терміни – «діти – індиго», «гіперактивність», «інтерактивність», інколи не розуміючи їх значення.

А успішне виконання сім'єю виховних функцій залежить від педагогічної культури сім'ї. І тут на допомогу батькам приходить школа.

«Вихователь сам повинен бути вихованим» К. Маркс

3. Повідомлення теми та мети тренінгу

- Сьогодні ми проведемо педагогічну школу для батьків «Дослідницька лабораторія». Щоб краще виховувати особистість, треба її вивчати.

- Виділяють 5 основних стилів виховання:

1) авторитарний (автократичний, диктат, домінуючий, виховання за типом «Попелюшки»);

2) опікувальний (гіперопіка);

3) потуральний (ліберальний, поблажливий, гіперопіка);

4) хаотичний (виховання в сім'ї з непрогнозованими емоційними реакціями);

5) демократичний (авторитетний, співпраця).

4. Вчитель пропонує батькам (за командами) співставити кожному стилю його опис. (Таблиця подається в розрізаному варіанті Додаток 1)

Авторитарний стиль виховання	Всі рішення приймають батьки, які вважають, що дитина майже у всьому має коритися їхній волі. Батьки змалку виховують почуття відповідальності, вміння долати труднощі. Негативним є надмірно високі вимоги до дитини, через що страждає її духовна сфера. Батьки менше приділяють уваги спільним заняттям, більше контролюють її поведінку, обмежують свободу. Дитини поводиться агресивно і відчужено. Батьки, не розуміючи такої ворожості, посилюють на неї тиск. Виникає вперта відмова ходити до школи чи так звана втеча у хворобу. Формується неадекватна самооцінка (занижена або завищена), неадекватний рівень домагань, що не відповідає можливостям дитини. З віком дитина виявляє жорстокість, агресію, ігнорує людську гідність.
Опікувальний стиль виховання	Батьки прагнуть постійно бути поряд з дитиною, вирішувати за неї всі її проблеми. Дитина оточується надмірною увагою і займає головне місце в сім'ї. Здатність дитини до самоствердження різко обмежується. Дитина починає очікувати постійну невдачу. Через це ще більше занижуються оцінки в школі, зростає невпевненість у собі.
Потуральний стиль виховання	Батьки недостатньо приділяють уваги дитині. Дитина віддана сама собі, нерідко вона позбавлена найнеобхіднішого мінімуму (одягу, їжі, шкільного приладдя). Дитина належним чином не спрямовується, практично не знає заборон і обмежень з боку батьків, які не вміють виховувати дитину. "Опіка" таких батьків – це сварки, бійки між собою, тому діти віддають перевагу вулиці. У дитини порушується сон, часто змінюється настрій, на уроках сидить пригнічений, не слухає пояснень вчителя, порушується процес запам'ятовування, зосередження. Дитина негативно ставиться до навчання, прослідковується низький рівень мотивації. Дитина відчуває невпевненість, внутрішню порожнечу.

Хаотичний стиль виховання	Відсутність єдиного підходу до виховання, коли немає чітко визначених, конкретних вимог до дитини або спостерігається суперечність, розбіжність у виборі виховних засобів між батьками. З часом невпевненість стає рисою характеру дитини, вона часто не дотримується своїх обіцянок, можуть казати неправду, не довіряє дорослим. Почуття нестабільності призводить до неочікуваних рішень, неадекватної поведінки, яка має захисний характер.
Демократичний стиль виховання	Батьки заохочують у своїй дитині особистісну відповідальність і самостійність, співвідносять їх з віковими можливостями. Дитина присутня при обговоренні сімейних проблем, бере участь у прийнятті рішень, вислуховує і обговорює думки і поради батьків, які вимагають від неї обміркованої поведінки і намагаються допомогти, чуйно ставляться до її запитів. При цьому батьки виявляють твердість, дбають про постійне дотримання дисципліни, що формує правильну відповідальну поведінку. В школі такі діти мають достатній рівень адаптації. Вони не соромляться запитувати, якщо їм щось не зрозуміло на уроці, під час пояснення вчителя.

Вчитель:

- Який стиль є оптимальним для сімейного виховання? (демократичний)
- Дійсно, він характеризується високим рівнем вербального спілкування дітей і батьків, готовністю їх у разі потреби допомогти дитині, вірячи у їхню успішну самостійну діяльність, адекватним батьківським контролем.

«Ситуація успіху» – як підтримка для дитини.

5. Тест для батьків «Чи досить добре Ви уявляєте собі результати вашого виховання?» (Додаток 2)

На це запитання Вам допоможе відповісти запропонований нижче тест.

Відповідайте тільки «так» або «ні».

Тест для батьків

«Чи досить добре Ви уявляєте собі результати вашого виховання?»

На це запитання Вам допоможе відповісти запропонований нижче тест.

Відповідайте тільки «так» або «ні».

1. Ви досить часто кепкуєте з вад Вашої дитини?
2. Вас непокоїть, що дитина надто багато часу витрачає на свою зовнішність?
3. На Ваш погляд, відстоювання дитиною своєї позиції ні до чого доброго не призведе?
4. Ви надто сильно переймаєтеся неприємностями та невдачами своєї дитини?
5. За дитиною має бути постійний контроль з боку дорослих?
6. Найкращі поради у вихованні дитини — Ваші інтуїція та досвід?
7. Діти і секс — ці поняття, на Ваш погляд, несумісні?
8. Ви часто суворо критикуєте себе за помилки дітей?
9. Чи вважаєте Ви, що більшість людей із Вашого оточення негативно ставляться до Вашої сім'ї?
10. Чи часто Ваша дитина викликає у Вас почуття жалю?
11. Ваша дитина приносить більше клопоту, аніж радощів?
12. Чи вважаєте Ви, що особливої уваги й турботи Ваша дитина потребує лише тоді, коли хворіє?
13. Чи переконані Ви, що дитина насамперед має слухатися старших?

Обробка результатів.

За кожен відповідь «так» ви отримуєте 10 балів.

110 і більше. Вам слід серйозно замислитися над своїми поглядами на виховання дітей. Справа не стільки в дітях, скільки у вашому характері. Дотримуючись такого стилю виховання, ви матимете значні труднощі, а через деякий час ризикуєте втратити ті зв'язки, які дуже цінуєте. Найкращий вихід із цієї ситуації — звернутися до консультанта зі стосунків або переглянути спеціальну педагогічну літературу. Але найголовніше — прислухатися до бажань і думок самої дитини. Тоді їй майбутнє стане для Вас приємною винагородою.

70 — 100. Не виправдовуйте себе браком часу на заняття з дитиною, це не найкращий спосіб. Напевне, проаналізувавши свої проблеми, Ви уникнете труднощів у стосунках. Не забувайте, що впевненість у власних силах і самостійність — так само важливі для майбутнього Вашої дитини, як і повага до старших. І найперший крок — визнати, що дитина має право на власну думку.

30 — 60. Ви робите все, аби зрозуміти свою дитину, і вважаєте, щонайкраще, якщо дитина сама навчиться вирішувати свої проблеми. Вине вимагаєте сліпого підкорення від дитини, але треба приділяти увагу дитячому розвитку самостійного мислення.

Було б добре не лише зрозуміти позицію іншого, а й приймати її, навіть якщо це позиція дитини.

0 — 20. У Вас прекрасні стосунки з Вашою дитиною. Ви розумієте її проблеми й робите все, аби й вона розуміла Вас так само добре. Вам вдається головне — допомагати дитині ставати самостійною людиною, яка здатна на власний вибір. Ви вірите, що в майбутньому Ваша дитина буде доброю й справедливою людиною. Ви — здібний вихователь.

- Залежно від правильної побудови навчально – виховного процесу у дитини формується мотивація до навчання, навчально – пізнавальні процеси та індивідуальні особливості молодшого школяра. При виникненні труднощів у навчання потрібно розглянути умови її виховання і розвитку.

6. Перегляд короткометражного фільму із серії «Єралаш» – «Терорист»

- Аналіз побаченого.

7. Аналіз ситуації

«Дитина не хоче йти до школи» – дуже актуальне питання.

Поради психолога

Мама. Наша дочка-першокласниця раптом почала бунтувати: «Я не хочу йти до школи!» При цьому плаче зранку, закутується в ковдру, ховає голову під подушку. Що робити в такій ситуації?

Психолог. Чи відвідувала дочка до цього дитячий садок?

Мама. Так, звичайно, з п'яти років вона ходила в непоганий дитячий садок біля дому, щоб легше було підготуватися до школи, звикнути до дитячого колективу, привчитися виконувати певні обов'язки.

Психолог. А як ви реагуєте на небажання дитини збиратися до школи?

Мама. По-різному: спочатку лагідно умовляли, говорили, що школа — це для неї своєрідна робота і вона мусить туди йти, що тільки завдяки школі можна стати освіченою людиною. А інколи, коли поспішали на роботу, починали кричати, лаяти, підганяти, забирати ковдру. Обіцяли покарати за впертість та неслухняність.

Психолог. Слід звернути увагу на те, що в обох випадках стратегія ваших дій була недоцільною. У першому випадку дитина ще занадто мала, щоб серйозно зрозуміти дорослі істини щодо користі навчання для майбутнього, тому навряд чи ваші аргументи сприймалися. А в другому випадку ви вчиняли над дитиною насильство, псували настрій, роздратованою відправляли до школи і цим ще більше закріпили небажання йти на заняття.

Мама. А як ще можна діяти?

Психолог. Варто звернути увагу на такі моменти в організації життя вашої дитини:

— Чи правильно спланований режим дня (чи достатня кількість часу припадає на сон, прогулянки на свіжому повітрі, чи раціональне харчування, чи обмежується час вечірніх телепередач тощо).

—Чи не перевантажується дитина уроками та додатковими заняттями.

—Чи гарні взаємини у дитини з класним керівником і класом, де вона навчається (відсутність образ, конфлікту, сварок).

Якщо ж такі причини відсутні, треба, створивши доброзичливу атмосферу, спокійно дати відчутти вашій дитині, що ви вважаєте її вже дорослою. А далі, використавши ігрові прийоми, попросіть її допомогти вранці зібрати свою постіль і загорнути бутерброд до школи в той час, як ви готуватимете сніданок: адже вам одному дуже важко впоратися з усіма справами. Тоді дитина встане раніше, щоб вам допомогти, а отримавши ваші заохочення та відчувши свою значущість, з гарним настроєм піде до школи.

Є ще один прийом, доцільний для першокласників: пов'язати початок шкільного дня з маленьким сюрпризом (це може бути незвичайний олівець, гумка, наклейка, зошит у яскравій обкладинці, улюблена цукерка, печиво тощо). Зауважмо, що купувати коштовні подарунки не слід, а з донькою домовтеся, що вона витягне «сюрприз» із ранця тільки перед початком занять.

Будьте певні, що вранішня сварка, яка вас так схвилювала, може бути просто психологічною захисною реакцією на нові шкільні вимоги. На нову роль школяра – першокласника, але з вашою допомогою все поступово нормалізується.

Робота в групах

1. – Оцініть поведінку дитини і дорослого в наведеній ситуації.
2. – Який це стиль виховання?
3. – Як би ви повели себе?
4. – Заслухайте лист матері, чи згодні Ви з її думкою?

Лист №1

«Усі батьки хочуть, щоб діти слухалися їх, але не завжди вміють цього досягти. Або роблять це пізно, коли дитина вже звикне не слухатися.

Я почала привчати свою доньку до слухняності, коли вона була зовсім крихіткою, коли помітила, що моя Ася розуміє слово «не можна». Тоді я почала не дозволяти їй дечого, але вдавалася до заборон нечасто. Говорила «не можна» спокійним голосом. Намагалася не допускати «досвіду неслухняності». І завжди поводитися з донькою лагідно. Адже коли серце дитини щире, матері легше прищеплювати те, що хочеш. На своєму материнському досвіді переконалася: слухняності можна досягти тільки любов'ю і довір'ям до дитини».

1. Проаналізуйте позицію автора листа. Які виховні дії, на думку автора, сприяють слухняності дітей?

2. Чи згодні ви з висловленою думкою? Як ви добиваєтеся слухняності дітей у своїй сім'ї.

8. Слово вчителя

- Кожна мати і кожен батько хоче, щоб спілкування з дитиною приносило радість, щоб були взаєморозуміння і дружба. Сьогодні я хочу Вас ознайомити з одним із ефективних способів спілкування з дитиною – **АКТИВНИМ СЛУХАННЯМ.**

Активно слухати – значить «повертати» дитині в розмові те, що вона вам сказала, при цьому позначивши її почуття.

Ось приклад, як можна допомогти дитині поділитися почуттями та більше розповісти, що саме її хвилює.

1) Син. - Більше туди не піду!

Батько. – Ти більше не хочеш ходити до школи?

(Повторення почутого)

2) Донька. – Я більше не буду носити цей потворний капелюх!

Мати. – Тобі він дуже не подобається.

- Значно легше було б сказати:

- Як це ти не підеш до школи?

- Перестань вередувати, цілком пристойний капелюх!

Основні правила активного слухання.

- Якщо ви хочете послухати дитину, обов'язково поверніться до неї обличчям, сядьте поруч з нею.

- Не ставте дитині запитань. Краще, щоб ваші відповіді звучали в стверджувальній формі.

- «Тримайте паузу» – дайте можливість дитині розібратися у своїх переживаннях.

9. Бесіда

- Чим корисне активне слухання?

1) Зникає негативне переживання дитини. Тут виявляється чудова закономірність: Якщо радість кимось розділяється, то вона подвоюється, а горе зменшується вдвічі.

2) Дитина, переконавшись, що дорослий готовий слухати її, починає розповідати все більше, а батьки отримують цінну інформацію щодо проблем своєї дитини.

3) Дає можливість батькам встановити дружні відносини.

4) З часом батьки знаходять у собі більше терпіння, менше дратується, краще бачать, як і чому дитині буває погано. Зближує.

10. Розігрування ситуацій

Орієнтовні ситуації (по одній на кожную групу)

1. Не буду більше дружити з Петриком!

2. Не хочу прибирати іграшки!

3. Не взуватиму ці черевики!

(Вчитель пропонує ситуації для активного слухання. Батьки висловлюють різні думки – варіанти спілкування з дитиною)

11. Гра «Незакінчене речення»

Кожній групі пропонується скласти по 3 вирази із розрізних смужок паперу: закінчити вислів! (Додаток 3)

Якщо дитина зростає в атмосфері критики,	вона вчиться засуджувати.
Якщо дитина зростає в атмосфері ворожнечі,	вона вчиться боротися.
Якщо над дитиною глумляться,	вона стає соромливою.
Якщо дитина живе в страху,	вона стає боязкою.
Якщо дитину постійно соромлять,	вона звикає почуватися винною.
Якщо дитина зростає в толерантному середовищі,	вона вчиться бути терплячою.
Якщо дитину підбадьорюють,	вона вчиться впевненості.
Якщо дитина зростає в атмосфері прийняття,	вона вчиться любові.
Якщо дитина зростає в атмосфері похвали,	вона вчиться любити саму себе.

12. Поради батькам

III. Підсумок

Слово вчителя

- Сьогоднішню нашу зустріч хочеться закінчити словами відомого українського педагога Василя Сухомлинського: «Виховання дітей — це віддання особливих сил — сил духовних. Людину ми творимо любов'ю — любов'ю батька до матері, і матері до батька, любов'ю матері й батька до людей, глибокою вірою в гідність і красу людини».

- Прекрасні діти виростають у тих сім'ях, де мати із батько по-справжньому люблять одне одного і разом із тим люблять і поважають людей... У такої дитини — мир і спокій у душі, стійке моральне здоров'я, щиросерда віра в добро, віра в красу людську, віра в слово вихователя, чутливість до засобів впливу на людську душу — доброго слова й краси».

- У нас у всіх є можливість вибору. Але саме від Вас залежить, якою виросте Ваша дитина. Школа – щось корегує, але ми ліпимо з того, що вже замішано. Реальні вчинки – ось що формує поведінку дитини, а не слова та повчання.

2. Перегляд відео

- Шановні батьки! А зараз я вам пропоную переглянути відео про бажання ваших дітей. Будь ласка, прислухайтеся до них! Зробіть висновки.

- Дякую Вам! До побачення!

ЧИ ДОБРЕ Я ЗНАЮ СВОЮ ДИТИНУ?

Мета: поглибити знання батьків з питань виховання дітей, допомогти порозумітися з дітьми, педагогами, сприяти позитивному налаштуванню щодо освітнього процесу в школі, підвести дорослих до самоаналізу щодо родинних стосунків, зацікавити батьків шкільним життям.

Підготовча робота: напередодні з дітьми проводиться 2 анкетування:

«Мої батьки»

1. Улюблена музика твоєї мами.
2. Улюблена справа твого тата.
3. Які квіти найбільше любить твоя мама?
4. Який улюблений фільм твого тата?
5. Яку страву найбільше любить готувати твоя мама?
6. Про що мріє тато? І т. ін.

«Мої вподобання»

1. Назви свою улюблену іграшку.
2. Який урок тобі подобається найбільше?
3. Чим ти найбільше любиш займатися у вільний час?
4. Яка твоя улюблена пісня, мультик, гра?
5. Ким ти мрієш стати? І т. ін.

Хід тренінгу

Вступне слово педагога

Хочу розповісти вам одну притчу католицького письменника Бруно Ферреро.

Одного разу вчителька початкових класів попросила учнів написати твір про те, що б вони хотіли, щоб Бог зробив для них. Увечері, коли вона перевіряла роботи, вона натрапила на один твір, який її дуже засмутив. В цей момент увійшов її чоловік і побачив, що вона плаче.

- Що трапилося? - запитав він.

- Читай, - відповіла вона, простягнувши твір одного хлопчика.

«Господи, сьогодні прошу Тебе про дещо особливе: перетвори мене в телевізор. Я хочу зайняти його місце. Хочу жити, як живе телевізор в нашому домі. Хочу мати особливе місце і збирати сім'ю навколо себе. Щоб мене слухали, не перебиваючи і не задаючи питання, коли я говорю. Хочу бути центром уваги. Хочу, щоб мною займалися, як займаються телевізором, коли він перестає працювати. Хочу бути в компанії батька, коли він повертається додому, навіть втомлений. Щоб моя мама, замість того, щоб ігнорувати мене, йшла до мене, коли залишається одна і сумує. Хочу, щоб хоч іноді, мої батьки залишали все осторонь і проводили небагато часу зі мною. Боже, я не прошу багато... Я тільки хочу жити, як живе будь-який телевізор. »

- Жах! Бідний хлопчик! - вигукнув чоловік вчительки.

- - Що ж це за батьки такі?!

І тоді, вона зі сльозами на очах відповіла: "Це твір нашого сина..."

-Як ми розуміємо своїх дітей, чи знаємо, що їх цікавить, про що вони мріють?

-Скільки часу ми їм приділяємо у стрімкому вирі життя?

Спробуємо це з'ясувати і відповісти на найважливіші питання наших стосунків.

Знайомство. Кожен з присутніх називає себе та ім'я своєї дитини, записує це на стікері і прикріплює на дошці, формуючи так зване родинне коло.

Вироблення правил роботи в групі

Вправа «Як я знаю свою дитину?» Вчитель вибірково опитує батьків за питаннями попереднього анкетування. Порівнює їх відповіді з відповідями дітей. Анкети роздає.

Вправа «Сенкан» Вчитель пропонує скласти сенкан до слова «дитина».

1-й рядок - саме слово.

2-й рядок – два – три прикметники, що характеризують це іменник.

3-й рядок – два – три дієслова, чи опис дії.

4-й рядок – фраза, яка висловлює особистісне ставлення до слова.

5-й рядок – синонім до іменника у першому рядку.

Інформація для батьків «Психологічний комфорт у сім'ї»

Психологічний комфорт – це відчуття задоволення, прийняття оточення, відповідності стану індивіда до навколишніх умов існування. Якщо змалечку дитину виховувати в атмосфері любові та взаємопорозуміння, вона виросте чуйною та доброзичливою. Якщо ж батьки зривають на ній всі свої невдачі й подають приклад стосунків, не гідний наслідування, то дитина зростає нечуйною, черствою, а іноді жорстокою у ставленні до інших (до тварин, рослин, людей), із проблема у розвитку не лише морально – ціннісної сфери особистості, а й емоційно - вольової, пізнавальної.

Мама для дитини – перший психологічний захист. У дітей, розлучених з мамою у ранньому віці, навіть на короткий термін, виникає депресія, а іноді, як наслідок, синдром недорозвиненості. Причина – збіднілий емоційний світ людини, брак спілкування та уваги. Якщо мати та близькі люди не застосовують у спілкуванні з дитиною тілесного фізичного контакту, прогладжування, усмішок, похвали, то у дітей виявляється більше поведінкових відхилень від норми, ніж у тих, які виховуються у сім'ї, що намагається створити психологічно комфортне середовище для зростання малюка. Дитину навчає, що її оточує. Якщо малюка часто критикують, то, відповідно, навчають осуджувати; демонструють ворожість – вчать битися; висміюють – дитина буде несміливою, невпевненою у собі, з комплексом неповноцінності; якщо ж часто соромлять, то прививають комплекс провини; якщо хоча б іноді бувають поблажливими, то виховують дитину терплячою; хвалять – навчають оцінювати; чесні з дитиною - вчать справедливості й відповідальності; намагаються створити для малюка безпечно середовище – вчать вірити в себе і в людей; намагаються створити атмосферу дружби та взаєморозуміння – вчать знаходити любов у світі; привчають до колективної праці – дають відчуття власної значущості (дитина почувається потрібною); доброзичливо ставляться до інших – виховують емпатійну особистість (з наданням можливості допомоги) до тих, хто цього потребує, – рослина, тварина чи людина – матимуть гарантовану поміч від власної дитини в майбутньому, оскільки виростять її небайдужою; звертають увагу на гарні речі – розвивають естетичний смак.

Зауважмо також, що психологи доводять: що вищий естетичний рівень сприйняття у дітей, то менше емоційних розладів у дитини. Отже, якою виросте наша дитина, залежить повністю від того, які умови ми їй створюємо, які речі вона вважатиме для себе прийнятними і комфортними, а які ні. Щоб малюк комфортно почувався у суспільстві, ми повинні прививати йому не словами, а власними вчинками, діями такі норми суспільної моралі, як чесність, відповідальність, відчуття власної гідності, працьовитість, терпіння, совість, почуття обов'язку, вміння співпереживати, доброзичливість, благо чинність тощо. Норми моралі мають слугувати духовному росту особистості. Також, щоб створити комфортні умови існування дитини, нам слід змалку привчати її до праці й до організації праці.

Що є основою психологічного комфорту?

1. Створення психологічного клімату в колективі (групі), спрямованого на позитивні емоції, вчинки, інтереси, на формування відчуття позитивної перспективи для розвитку групи загалом та кожного з її членів зокрема.

2. У дитини не повинно згасати бажання посміхатися. Вона не має боятися відверто показувати свої емоції – плакати, сміятися, нудьгувати. Дитина не повинна щось із себе вдавати, а має бути сама собою.
3. Кожна дитина повинна відчувати, що їй раді, що вона бажана, не просто потрібна, а необхідна для цієї групи.
4. Соціальний контроль не має характеризуватися жорстокістю стосовно вилучувань, побажань, критичних зауважень членів групи.
5. Не можна обмежувати волю дитини. Усі дії, які вона чинитиме, повинні йти від власної ініціативи.
6. Слід підтримувати в колективі культ справедливості. Не можна нікого ні карати, ні хвалити не заслужено.
7. Помічати позитивне потрібно якомога частіше, шукати для цього щонайменші приводи.
8. Осуджувати треба якнайменше, іноді варто бути поблажливим.
9. Заохочувати до праці, намагатися зробити її приємною.
10. Створити безпечне середовище для дітей – не ставити високо важкі чи гострі предмети, не використовувати у приміщенні незаземлені розетки, не залишати без нагляду електроприлади, не використовувати шкідливі іграшки.
11. У сім'ї повинна панувати атмосфера підтримки та взаємопорозуміння, створюватися ситуація успіху для дитини. Щоб підтримати дитину, необхідно спиратися на її сильні сторони, уникати акцентування на невдачах, показувати задоволення дитиною. Потрібно спілкуватися з дитиною, активно використовувати гумор, дозволяти дитині самі й вирішувати деякі проблеми. Підтримувати її хороші прагнення, намагатися не бути категоричним.
12. Демонструвати оптимізм, вірити у свою дитину.
13. Готувати дитину до співпраці, співіснування в колективі, прививати їй корисні звички, здатність до самообслуговування; позитивно й доброзичливо налаштовувати на оточення, в якому вона повинна перебувати.
14. Уміти помічати гарне, ділитися з цим дітьми.
15. Безперервно любити дітей, прагнути і вміти виявляти любов до них, показувати їм свою любов – вона мають це постійно відчувати.

Вправа «Моя сім'я»

Дана вправа допоможе проаналізувати сформовані сімейні стереотипи і при потребі їх змінити. Батькам роздають по 5 кружечків, в які потрібно вписати імена усіх членів сім'ї. На аркуші паперу посередині потрібно покласти кружечок зі своїм ім'ям, навколо розкласти кружечки з іменами членів родини за мірою близькості з ними. Потім потрібно провести лінії від свого імені до імен рідних, зверху над якими записати, що вас пов'язує, а знизу під лініями – що призводить до непорозумінь.

- Чи все вас влаштовує в стосунках, що б ви хотіли змінити?
- Що ви надписали над лінією «Я» - «Дитина»?

Вправа «Лист»

Для цієї вправи потрібно взяти чистий аркуш паперу, загинаючи аркуш у вигляді конверта потрібно пригадати всі образливі слова, дії, якими ви засмутили дитину цього тижня.

- А тепер спробуйте подумки попросити вибачення у дитини за кожне неприємне слово чи дію. При цьому розгинайте лист. Погляньте, ви розгорнули папір, але лінії від згинів залишилися. Так образи можуть залишити слід в душі. Не забуваймо про це.

Вправа «Долоньки»

Вчитель роздає батькам вирізані з кольорового паперу долоньки, на яких слід написати найкращі риси своєї дитини, за бажанням можна зачитати. З «долоньок формується крона дерева на ватмані. (Доречно ввімкнути пісню Ірини Федишин «Долоньки»).

- Бачите, що ваша дитина добра, розумна, ніжна, талановита і най- найкраща! Давайте зараз на закінчення нашої зустрічі разом складемо і запишемо рецепт щасливої родини обов'язково будемо користуватися ним у житті.

(На ватмані кожен з учасників тренінгу запише «інгредієнт» щасливої родини.)

Рефлексія

- Які вправи вам найбільше запам'яталися, сподобалися?
- Що не сподобалось, видалось важким?
- Про що б ви хотіли поговорити на наступних зустрічах?

ЩАСЛИВИЙ Я – ЩАСЛИВА СІМ'Я

Мета: розкрити глибину розуміння поняття «щастя» кожного з учасників, сприяти розвитку унікального вміння володіти ним, з'ясувати критерії щасливої сім'ї.

Завдання: розвивати у батьків уміння короткої самопрезентації; сприяти формуванню позитивної самооцінки й усвідомленню унікальності особистості кожної людини; формувати вміння працювати в команді; розвивати рефлексивні навички.

Матеріали: ватман, паперові листочки, ручки, олівці, фломастери, маркери, плакат з правилами, картки із завданнями, папір формату А4, А3, роздаткові матеріали.

Хід заняття

1. Знайомство

Вправа «Піднесіть руку»

Мета: налаштувати групу на спільну роботу, зняти емоційне напруження учасників тренінга.

- Піднесіть ліву руку ті, хто має гарну усмішку.
- Піднесіть праву руку ті, хто має доньку.
- Піднесіть ліву руку ті, хто має сина.
- Піднесіть праву руку ті, хто вважає, що в нього щаслива сім'я.
- Підніміться ті, хто прийшов сьогодні на зустріч з гарним настроєм і хоче отримати безліч позитивних вражень та корисних порад.
- Привітайте одне одного оплесками.

2. Розминка

Вправа «Моя улюблена іграшка»

Мета: налаштувати на вільну атмосферу в колективі, доброзичливе ставлення один до одного.

- Давайте перенесемось у найщасливішу пору життя – дитинство. У кожного з вас у дитинстві була улюблена іграшка. А чи пам'ятаєте ви свою? Що це було? Розкажіть про почуття, які викликають спогади про неї.

Іграшка мого дитинства

Коли мені було _____ років, у мене була іграшка _____.

Коли я згадую іграшку, то ...

Вступне слово вчителя

Мета: ознайомити учасників з темою та метою тренінга.

- Послухайте притчу.

Якось ішов дорогою мудрець, милувався красою світу і тішився життям. І от зустрівся йому чоловік, що згорбившись двигав велетенський тягар.

– Навіщо прирікаєш ти себе на такі страждання? – запитав мудрець.

– Я страждаю заради щастя своїх дітей та онуків, – відповів чоловік. – Мій прадід все життя страждав заради щастя діда, дід страждав заради щастя мого батька, і я буду страждати все життя, тільки щоб діти мої й онуки були щасливі.

– А чи був хтось щасливий у твоїй сім'ї? – запитав мудрець.

– Ні, але мої діти і внуки доконче будуть щасливі! – відказав нещасний чоловік.

– Неписьменний не навчить читати, а кротові не виховати орла! – мовив мудрець. –

Спершу навчися сам бути щасливим, а тоді зрозумієш, як ощасливити своїх дітей та онуків!

- Які думки у вас виникли?

- Чи можуть нещасливі батьки виховати щасливих дітей?
- Тема нашої зустрічі — «Щасливий я – щаслива сім'я».

Що ж, ми всі хочемо бути щасливими. А що таке — щастя? Які його складові? Що впливає на наше відчуття щастя? Як навчитися бути щасливим? Які критерії щасливої сім'ї? Про це ми і поговоримо на сьогоднішньому занятті.

Вправа «Скарбничка правил»

Мета: визначити правила для продуктивної роботи під час заняття, створити сприятливий психологічний клімат для активної роботи.

- Щоб наша зустріч була продуктивною, треба дотримуватися певних правил. Я зачитаю їх, а ви оберете ті, що підходять нам для ефективної взаємодії:

- Говорити довго і не за темою
- Говорити чітко і конкретно
- Перебивати одне одного
- Правило «піднятої руки»
- Бути пасивним і похмурим
- Бути активним, брати участь у всіх видах діяльності
- Правило гарного настрою

Вправа «Очікування»

Мета: усвідомити власні очікування від інформації, яку буде отримано.

Учасники пишуть на окремих стікерах у формі човника свої очікування від заняття та прикріплюють їх внизу на карті із зображенням «Острова Щастя».

Інформаційне повідомлення «Що таке щастя?»

На запитання, що таке щастя, пробували відповідати історики, письменники і філософи, залишивши нам перлини своїх геніальних думок. Прагнення до щастя—це прагнення прагнень писав Л.Фейєрбах.

Існують формули щастя.

1 формула—найщасливіша та людина, яка потрібна всім.

2 формула—щастя у праці.

3 формула—щастя коли маєш багато грошей.

4 формула—щастя в коханні.

5 формула—щастя—у подоланні себе, у самовдосконаленні.

6 формула—щастя в дітях.

7 формула—якщо хочеш бути щасливим—будь ним.

Щастя—це відчуття цілковитого задоволення життям, глибокого вдоволення і безмежної радості, яких зазнає хто-небудь.

Щастя—це вічна дорога земна,

Щастя—це літо, весна і зима,

Щастя—це сонце, злива і сніг,

Щастя—це пісню ділити на всіх.

Щастя—це віра в добро і любов,

Щастя—це музика вільних дібров,

Щастя—це друзі і рідний твій дім.

Щастя—це світ, подарований всім.

(А.Матвійчук)

Колаж «Формула щастя»

Мета: на основі малюнка, стимулюючи уяву, більше розкрити та закріпити глибину розуміння поняття щасливої сім'ї.

Батьки об'єднуються в три групи «Віра», «Надія», «Любов».

Завдання: за допомогою вирізок із журналу, висловів відомих людей (додаток 1), малюнків створити колаж «Формула щастя».

Групи захищають свої колажі.

Знайомство батьків із автобіографіями їхніх дітей

Мета: допомогти батькам краще пізнати своїх дітей.

Дітям заздалегідь запропонували створити свою біографію в кольорі. (додаток 2)

Тренер повідомляє батьків, що їхні діти створили свої біографії, і пропонує їм передбачити, яким є найзаповітніше бажання їхньої дитини.

- Як Ви гадаєте, чого не вистачає Вашій дитині в даний момент, щоб відчувати себе щасливою?

Потім роздає батькам ці автобіографії, вони порівнюють свої передбачення з відповіддю дитини.

Вправа «Корабель Щастя»

Мета: показати суть самоаналізу та самопрезентації.

Батьки отримують аркуші із зображенням корабля. (додаток 3)

- Життя – це океан. Сім'я – корабель. Зараз нехай кожен створить свій «Корабель Щастя». Запишіть на вітрилах:

- членів вашої сім'ї;
- які людські чесноти переважають у вашій сім'ї;
- чим пишається ваша сім'я;
- які сімейні традиції є у вашій сім'ї;
- запишіть сімейне кредо вашої сім'ї.

Релаксційна вправа «Визначення рівня щастя»

- Фахівці стверджують, що добрі справи позитивно впливають на наше здоров'я. З'ясувалося, що стан людини, котра охоплена добротою, організм сприймає як позитивний стрес і виробляє величезну кількість захисних речовин. Тому по-справжньому добрі люди набагато рідше хворіють. До того ж, у стані «пориву доброти» виробляють гормони, що активізують розумову діяльність і збуджують творчий потенціал.

Сядьте зручно. Розслабтеся. Зробіть кілька глибоких вдихів і видихів. Викличте у спогадах той день, коли ви почувалися абсолютно щасливими. Спробуйте пережити цей стан щастя. А в чому він виражається особисто для вас? У відсутності тривог, сумнівів? У відчутті удачі, подоланні всіх перешкод? В усвідомленні власної унікальності, неповторності, впевненості у собі? У впевненості в любові й дружбі близьких?

Спробуйте визначити свій рівень щастя сьогодні. Що вам заважає насолодитися щастям на всі 100 %? Ви тривожитесь про майбутнє? Вас тривожить щось у минулому? Ви порівнюєте себе з кимось? Ви відчуваєте, що вас хтось несправедливо скривдив? Ви хочете помститися комусь? Ви відчуваєте, що все марно й безнадійно?

Складіть перелік усього того, за що ви можете бути вдячні Богові в цю мить. Простежте, аби до вашого переліку включено все, що варте подяки: сонячний день, ваше здоров'я, здоров'я членів родини, несподівана радість, цікавий епізод з життя, житло, їжа, краса, любов, мир. Не впадайте в сумніви, скепсис, іронію. Ви фіксуєте факт, що у вашому житті чимало досить позитивних моментів.

Зафіксуйте в собі стан волі, внутрішньої незалежності від тривог, сумнівів у собі, страхів, сліпого підкорення, звички до товариства, змагальної боротьби, упадання перед авторитетами і заздрості до інших людей. Усвідомте, що щастя — це те, що є, а не гонитва за майбутніми досягненнями.

Обговорення вправи. Обмін почуттями і враженнями.

Вправа «Повернення до очікувань»

Мета: з'ясувати наскільки справдилися сподівання учасників, вияснити з яким настроєм закінчують заняття.

Учасники прикріплюють стікери на «Острові Щастя», якщо їхні сподівання справдилися.

Підбиття підсумків

Мета: усвідомлення учасниками отриманого на занятті досвіду.

- Наше заняття завершується. Сьогодні ми шукали відповіді на запитання про щастя, шукали способи володіння ним.

Рефлексія. Правило «трійки»

3 – три моменти, які мені найбільше сподобались під час тренінгу

2 – два методи, які я буду використовувати у житті

1 – річ, від якої я відмовлюсь.

- Що б ви хотіли побажати одне одному?

- Сьогоднішню нашу зустріч мені хотілося б завершити словами Василя Симоненка:

Як мені даровано багато,

Скільки в мене щастя, чорт візьми! -

На землі сміятись і страждати,

Жити і любити поміж людьми!

В. Симоненко

Додаток 1

Щастя-гарне здоров'я і погана пам'ять. (І. Бергман)

Знай і пам'ятай, що якщо людина нещаслива, то вона сама винна в цьому, оскільки Бог створив усіх людей задля їхнього щастя, а не задля того, щоби вони були нещасливими (Епіктет)

Щастя-не мета життя, а його засіб (П.Клодель)

Якщо хочеш бути щасливим, будь ним (К.Прутков)

Людина ніколи не буває настільки нещасною, як їй здається, або настільки щасливою, як їй хочеться (Ф. Ларошфуко)

Щастя можна втримати, лише передаючи його далі (Міч Вернер)

Щасливий-той, хто має родину, і має, де пожалітися на неї (Ж.Ренар)

Життя дається нам ненадовго, воно саме по собі, і є найбільш щастя (С.Сергєєв-Ценський)

Людину створено для щастя, як птаха для польоту (В.Короленко)

Список використаних джерел

1. Батьківські збори для батьків майбутніх першокласників. URL: <https://naurok.com.ua/batkivski-zbori-dlya-batkiv-maybutnih-pershoklasnikiv-31771.html>
2. Вергуш О.М. Формування здорового способу життя школярів засобами фізичного виховання. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2309-8082/article/viewFile/30750/27404.html>
3. Відеоролик «Концепція НУШ». URL: <https://www.youtube.com/watch>
4. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-poinshomu.pdf>
5. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/NEW-SCHOOL.pdf>
6. Презентація «Батькам майбутніх першокласників». URL: <https://svitppt.com.ua/informatika/batkam-maybutnih-pershoklasnikiv-pro-nush.html>
7. Ранкова зустріч «Гарний настрій — це чудово!». URL: <https://naurok.com.ua/rankova-zustrich-garniy-nastriy-ce-chudovo-5125.html>